

Αρχική σελίδα>Τα δικαιώματά σας>Δικαιώματα των ανηλίκων στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών

Δικαιώματα των ανηλίκων στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών

Φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη σημαίνει συστήματα απονομής δικαιοσύνης τα οποία εγγυώνται τον σεβασμό και την αποτελεσματική άσκηση όλων των δικαιωμάτων των παιδιών στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο.

Περίπου το 19 % του πληθυσμού της ΕΕ (95 εκατομμύρια) είναι ηλικίας κάτω των 18 ετών. Τα συστήματα απονομής δικαιοσύνης των κρατών μελών μπορεί να αφορούν τους ανηλίκους με διάφορους τρόπους, για παράδειγμα όταν αυτοί διαπράττουν αδικήματα, όταν είναι μάρτυρες ή θύματα εγκλημάτων, όταν αιτούνται άσυλο, όταν έχει αρχίσει γι' αυτούς διαδικασία υιοθεσίας ή όταν οι γονείς τους διαφωνούν ως προς την επιμέλεια.

Οι δικαστικές διαδικασίες μπορούν να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στη ζωή των ανηλίκων και η απουσία φιλικής προς τα παιδιά μεταχείρισης μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τον περιορισμό ή την παραβίαση των δικαιωμάτων τους. Επιπλέον, όταν τα εθνικά συστήματα απονομής δικαιοσύνης δεν διαθέτουν διαδικασίες και πρακτικές φιλικές προς τα παιδιά, τα πιο ευάλωτα παιδιά (π.χ. παιδιά με αναπηρίες ή παιδιά μετανάστες) αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα εμπόδια στην άσκηση των δικαιωμάτων τους.

Το δικαίωμα πρόσβασης στη δικαιοσύνη θα πρέπει να διασφαλίζεται για όλους τους ανηλίκους. Επιπλέον, καθ' όλη τη διάρκεια της πορείας της εκάστοτε υπόθεσής τους στο πλαίσιο του συστήματος απονομής δικαιοσύνης, τα παιδιά θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με γνώμονα την ηλικία τους, τις ειδικές ανάγκες τους, την ωριμότητα και το επίπεδο κατανόησής τους και με συνεκτίμηση των τυχόν δυσκολιών επικοινωνίας που ενδέχεται να έχουν.

Απαιτούνται σαφέστερες πληροφορίες ως προς τα πρόσωπα που εμπλέκονται στη δικαιοσύνη, καθώς και τις σχετικές διαδικασίες, στον βαθμό που αφορούν τους ανηλίκους, και μια ειδική επισκόπηση που να διασφαλίζει τον σεβασμό των δικαιωμάτων των ανηλίκων. Σ' αυτό το πλαίσιο έχουν προσδιοριστεί δύο κατηγορίες: **Τα παιδιά ως υποκείμενα δικαίου** και οι **ειδικές διαδικασίες** που ισχύουν στις χώρες της ΕΕ, ανάλογα με τον δικαϊκό κλάδο.

Η πρώτη κατηγορία συγκεντρώνει τα γενικά στοιχεία που σχετίζονται με την ικανότητα του παιδιού, όπως η ποινική ή αστική ευθύνη, η πρόσβαση σε νομική υποστήριξη, η σχέση με το σχολείο / την εκπαίδευση, η λήψη αποφάσεων όσον αφορά την υγειονομική περιθαλψη, τα ειδικά δικαστήρια / ιδρύματα ή η οικονομική στήριξη κατά την προσφυγή στο δικαστήριο.

Η δεύτερη κατηγορία αποσκοπεί στη συγκέντρωση πληροφοριών σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται οι ανήλικοι στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών και τον ειδικό χαρακτήρα των ποινικών, αστικών και διοικητικών διαδικασιών στα κράτη μέλη.

Τελευταία επικαιροποίηση: 21/09/2020

Για τη διαχείριση αυτής της ιστοσελίδας υπεύθυνη είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην παρούσα σελίδα δεν απηχούν κατ' ανάγκη την επίσημη θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Παρακαλείσθε να συμβουλευθείτε την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου σχετικά με το καθεστώς πνευματικής ιδιοκτησίας που διέπει τις σελίδες των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων.

Δικαιώματα των ανηλίκων στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών - Βουλγαρία

1. Δικαιοπρακτική ικανότητα του παιδιού

Στη Βουλγαρία, το κατώτατο όριο ηλικίας ποινικής ευθύνης είναι τα 14 έτη. Για όλα τα είδη υποθέσεων, η ελάχιστη ηλικία που πρέπει να έχει συμπληρώσει ο ενάγων για να μπορεί να προσφύγει στο δικαστήριο με το δικό του όνομα είναι τα 14 έτη.

2. Πρόσβαση σε προσαρμοσμένες διαδικασίες

Δεν υπάρχει εξειδίκευση στον τομέα της δικαιοσύνης των ανηλίκων στα γενικά δικαστήρια. Σε δικαστήρια όπου το προσωπικό επαρκεί για να διασφαλιστεί η αρχή της τυχαίας ανάθεσης των υποθέσεων, οι δικαστές κατανέμονται σε αστικά και ποινικά τμήματα και ασχολούνται μόνο με τις αντίστοιχες υποθέσεις. Τμήματα μπορούν να συσταθούν σε περιφερειακά και τοπικά δικαστήρια, και η κατανομή των δικαστών σε αυτά πραγματοποιείται κατά τη διακριτική ευχέρεια του διοικητικού προϊσταμένου του δικαστηρίου.

Η βουλγαρική νομοθεσία προβλέπει νομικό ορισμό του «παιδιού». Απαιτείται επίσης ένα ελάχιστο όριο ηλικίας για την ποινική ευθύνη, ενώ υπάρχουν ειδικοί κανόνες που διέπουν την επιβολή ποινών σε ανηλίκους. Κατά την έννοια του νόμου για την προστασία του παιδιού, «παιδί είναι κάθε φυσικό πρόσωπο που δεν έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του».

Οι ανήλικοι χωρίζονται σε δύο ομάδες — από 14 έως 16 ετών και από 16 έως 18 ετών. Η ποινική ευθύνη τους μετριάζεται σε σύγκριση με την ποινική ευθύνη των ενηλίκων, καθώς ο βαθμός μετριάσμού είναι χαμηλότερος στις ηλικιακές κατηγορίες 16-18 ετών.

Οι ανήλικοι που έχουν συμπληρώσει το 16ο έτος της ηλικίας τους μπορούν να φέρουν διοικητική ευθύνη βάσει του νόμου για τα διοικητικά αδικήματα και τις ποινές και βάσει ειδικών νομικών πράξεων, όπως το διάταγμα για την καταπολέμηση του χουλγκανισμού ανηλίκων.

3. Διεπιστημονικές πτυχές

Όλοι οι σχετικοί οργανισμοί πρέπει να συντονίζουν τις δραστηριότητές τους με σκοπό την πλήρη κατανόηση των παιδιών. Ο νόμος για την προστασία του παιδιού ρυθμίζει τις αρμοδιότητες των φορέων προστασίας του παιδιού, οι οποίοι είναι η Κρατική Υπηρεσία για την Προστασία των Παιδιών, οι Διευθύνσεις Κοινωνικής Πρόνοιας σε τοπικό επίπεδο, ο/η υπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Πολιτικής, ο/η υπουργός Εσωτερικών, ο/η υπουργός Παιδείας και Επιστημών, ο/η υπουργός Δικαιοσύνης, ο/η υπουργός Εξωτερικών, ο/η υπουργός Πολιτισμού, ο/η υπουργός Υγειονομικής Περιθαλψής και οι δήμαρχοι των δήμων.

4. Εκπαίδευση των επαγγελματιών

Οι επαγγελματίες που συμμετέχουν στη δικαστική διαδικασία πρέπει να διαθέτουν τα κατάλληλα προσόντα και να διαθέτουν εκτεταμένη πείρα, ιδίως όσον αφορά την εργασία με παιδιά. Δεν υπάρχουν νομικές απαιτήσεις κατάρτισης, αλλά σχεδόν όλοι οι ειδικοί έχουν παρακολουθήσει μαθήματα και προγράμματα κατάρτισης που τους παρέχουν ειδικές δεξιότητες.

Από την άλλη πλευρά, οι κοινωνικοί λειτουργοί και οι αστυνομικοί συμμετέχουν σε διάφορες μελέτες, σεμινάρια και συναντήσεις που διοργανώνονται από δημοσίους φορείς, ΜΚΟ κ.λπ. Η Υπηρεσία Κοινωνικής Πρόνοιας, ως κύριος κυβερνητικός φορέας, αρμόδιος για την εφαρμογή των πολιτικών για την προστασία των παιδιών, σε τοπικό επίπεδο, διοργανώνει πολλά προγράμματα κατάρτισης για τη βελτίωση των προσόντων των υπαλλήλων της — των κοινωνικών λειτουργών.

5. Υπέρτατο συμφέρον του παιδιού

Σύμφωνα με τον νόμο για την προστασία του παιδιού, η διασφάλιση του υπέρτατου συμφέροντος του παιδιού αποτελεί μία από τις βασικές αρχές της προστασίας. Το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού είναι η βασική αρχή για τη συμμετοχή των παιδιών σε δικαστικές διαδικασίες. Η εθνική νομοθεσία παρέχει στα παιδιά την ευκαιρία να αναλάβουν ενεργό ρόλο, εκφράζοντας τη γνώμη τους και συμμετέχοντας στη λήψη αποφάσεων.

6. Πρόσβαση σε μέσα έννομης προστασίας

Ο νόμος για την προστασία του παιδιού προβλέπει ότι το παιδί έχει δικαίωμα νομικής συνδρομής και προσφυγής σε όλες τις διαδικασίες που επηρεάζουν τα δικαιώματα ή τα συμφέροντά του.

Τα παιδιά που δεν διαθέτουν δικαιοπρακτική ικανότητα μπορούν να υποβάλλουν καταγγελίες και ένδικα μέσα μέσω των γονέων τους ή των νόμιμων εκπροσώπων τους, οι οποίοι ασκούν τα δικαιώματά τους για λογαριασμό τους. Η νομοθεσία παρέχει στους εκπροσώπους αυτούς την ευκαιρία να λαμβάνουν αποφάσεις, διατηρώντας το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού. Σε περίπτωση παιδιού θύματος, το οποίο αποφασίζει να μην ασκήσει δίωξη, ο/η εισαγγελέας μπορεί να το πράξει εξ ονόματός του, κινώντας προδικαστική διαδικασία.

Δεν υπάρχουν ειδικοί κανόνες σχετικά με τη νομική συνδρομή για παιδιά. Ισχύουν οι κοινοί κανόνες του νόμου περί νομικής συνδρομής.

7. Μελλοντικές εξελίξεις

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, με τη συμμετοχή ευρέως φάσματος ενδιαφερόμενων μερών, συνέταξε νέο νόμο για την εναλλακτική διαδικασία αποχής από τις ποινικές διαδικασίες και την επιβολή πειθαρχικών μέτρων σε ανηλίκους. Στόχος του σχεδίου νόμου είναι η ενθάρρυνση της νόμιμης συμπεριφοράς των ανηλίκων που έρχονται σε σύγκρουση με τον νόμο και η υποστήριξη της ένταξής τους στην κοινωνία μέσω της επιβολής πειθαρχικών μέτρων και της ένταξής τους σε κατάλληλα εκπαιδευτικά προγράμματα. Σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και τις βέλτιστες πρακτικές, το σχέδιο νόμου διέπει το νέο σύστημα μέτρων για τη διασφάλιση της πρόληψης δευτέρων και επαναλαμβανόμενων αδικημάτων για ανηλίκους με παράνομη συμπεριφορά.

Βασικό στοιχείο των προτεινόμενων νομοθετικών αλλαγών είναι η προβλεπόμενη δυνατότητα προσφυγής σε διαμεσολάβηση. Αυτό θα επιτρέψει την καθιέρωση της αποκατάστασης της (αποκαταστατικής) δικαιοσύνης κατά την εναλλακτική διαδικασία αποχής από τις ποινικές διαδικασίες, προκειμένου να επιτευχθεί η εξάλειψη των ζημιών που προκλήθηκαν από την παράνομη συμπεριφορά και, στο μέτρο του δυνατού, να αποκατασταθεί η σχέση μεταξύ του δράστη, του θύματος και της κοινωνίας.

8. Οικογενειακή ζωή

Η βουλγαρική νομοθεσία για την υιοθεσία αναθεωρήθηκε μετά την επικύρωση της σύμβασης για την προστασία του παιδιού και τη συνεργασία όσον αφορά τη διακρατική υιοθεσία (σύμβαση της Χάγης). Η εγγραφή των υιοθεσιών και των θετών γονέων σε ειδικά μητρώα θεσπίστηκε ως προϋπόθεση για την αποδοχή των πλήρων υιοθεσιών με τις τροποποιήσεις. Εξαίρεση από τον κανόνα αυτό προβλέφθηκε κατά την υιοθεσία τέκνου συζύγου και την υιοθεσία εγγονιού από παππού και γιαγιά.

Σύμφωνα με τη βουλγαρική νομοθεσία, η υιοθεσία μπορεί να είναι είτε «πλήρης» είτε «απλή»:

Σε περίπτωση **πλήρους υιοθεσίας**, μεταξύ του υιοθετημένου παιδιού και των κατιόντων του, αφενός, και του θετού γονέα και των συγγενών του, αφετέρου, γεννώνται δικαιώματα και υποχρεώσεις, όπως μεταξύ συγγενών εξ αίματος, και διακόπτονται τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του υιοθετημένου παιδιού και των κατιόντων του με τους συγγενείς εξ αίματος.

Σε περίπτωση **απλής υιοθεσίας**, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις προκύπτουν όπως μεταξύ συγγενών εξ αίματος μόνο μεταξύ του υιοθετημένου παιδιού και των κατιόντων του, αφενός, και του θετού γονέα, αφετέρου, ενώ διατηρούνται τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του υιοθετημένου παιδιού και των κατιόντων του με τους συγγενείς εξ αίματος. Τα γονικά δικαιώματα και υποχρεώσεις μεταβιβάζονται στον θετό γονέα.

Φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη στη Βουλγαρία (324 Kb) [en](#)

Τελευταία επικαιροποίηση: 05/10/2023

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Δικαιώματα των ανηλίκων στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών - Τσεχία

1. Η δικαιοπρακτική ικανότητα των παιδιών

Στο ιδιωτικό δίκαιο, ο νόμος αριθ. 89/2012 (αστικός κώδικας) ορίζει ότι η ικανότητα ενός παιδιού να καταρτίσει συγκεκριμένη δικαιοπραξία συνδέεται με το διανοητικό επίπεδο και την ωριμότητα της βούλησης παιδιών της ηλικίας του. Πρόκειται για μαχητό τεκμήριο, το οποίο σημαίνει ότι σε κάθε περίπτωση μπορεί να ανατραπεί. Η πλήρης δικαιοπρακτική ικανότητα αποκτάται με τη συμπλήρωση του 18ου έτους· υπό ορισμένες προϋποθέσεις, το δικαστήριο μπορεί να χορηγήσει δικαιοπρακτική ικανότητα σε παιδί ηλικίας 16 ετών. Εάν ένα παιδί δεν έχει δικαιοπρακτική ικανότητα, πρέπει να εκπροσωπείται από τον νόμιμο εκπρόσωπό του ή τον κηδεμόνα του. Τα εν λόγω πρόσωπα μπορούν να δώσουν τη συγκατάθεσή τους για την κατάρτιση ορισμένων δικαιοπραξιών από το παιδί. Στην περίπτωση αυτή, το παιδί επιτρέπεται να ενεργεί αυτόνομα εντός των ορίων της συγκατάθεσης, εκτός εάν αυτό απαγορεύεται ρητά από τον νόμο.

Σύμφωνα με τον τσεχικό ποινικό κώδικα (νόμος αριθ. 40/2009), δεν χωρεί καταλογισμός ποινικής ευθύνης σε παιδιά κάτω των 15 ετών. Τα παιδιά άνω των 15 ετών, τα οποία όμως, κατά τον χρόνο τέλεσης της αξιόποινης πράξης δεν είχαν ακόμη συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους, ευθύνονται ποινικά μόνον εάν το διανοητικό επίπεδο και η ηθική ωριμότητά τους κατά τον χρόνο τέλεσης της αξιόποινης πράξης τους επέτρεπαν να αντιληφθούν τον παράνομο χαρακτήρα των πράξεών τους και να ελέγξουν τις πράξεις αυτές.

2. Καθεστώ των παιδιών στις αστικές διαδικασίες

α) Ο ρόλος και η δικανική ικανότητα των παιδιών στις αστικές διαδικασίες

Τα παιδιά μπορούν να συμμετέχουν στις δικαστικές διαδικασίες με διάφορους τρόπους. Στις αστικές διαδικασίες, τα παιδιά έχουν συνήθως τον ρόλο των διαδίκων, αλλά μπορούν επίσης να είναι μάρτυρες. Στη συνέχεια θα εξεταστεί ο ρόλος των παιδιών ως διαδίκων στις αστικές διαδικασίες. Η σχετική νομοθεσία είναι ο κώδικας πολιτικής δικονομίας (νόμος αριθ. 99/1963) και ο νόμος ειδικών δικαστικών διαδικασιών (νόμος αριθ. 292/2013).

Οι αστικές διαδικασίες χωρίζονται σε διαδικασίες αμφισβητούμενης και εκούσιας δικαιοδοσίας. Ενώ είναι δυνατή η συμμετοχή των παιδιών και στα δύο είδη διαδικασιών, στις περισσότερες περιπτώσεις συμμετέχουν σε διαδικασίες εκούσιας δικαιοδοσίας (για παράδειγμα, στις διαδικασίες που αφορούν την επιμέλεια). Τα κύρια ζητήματα που εξετάζονται στο πλαίσιο της διαδικασίας επιμέλειας αφορούν το όνομα και το επώνυμο του παιδιού, τη διατροφή, το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας, τη γονική μέριμνα και ειδικά ζητήματα σχετικά με την επιμέλεια. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η διαδικασία μπορεί να κινηθεί κατόπιν αιτήματος και αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, με εξαίρεση τις υποθέσεις για ζητήματα που αφορούν την εκπροσώπηση του παιδιού (στην περίπτωση αυτή η διαδικασία μπορεί να κινηθεί μόνο κατόπιν αιτήματος του νόμιμου εκπροσώπου) ή τη χορήγηση δικαιοπρακτικής ικανότητας (διαδικασία που κινείται αποκλειστικά κατόπιν αιτήματος του παιδιού ή του νόμιμου εκπροσώπου του).

Όπως και στο ιδιωτικό δίκαιο, η δικανική ικανότητα των παιδιών στις αστικές διαδικασίες συνδέεται με το διανοητικό επίπεδο και την ωριμότητα της βούλησης παιδιών της ηλικίας τους. Ωστόσο, εάν το απαιτούν οι περιστάσεις της υπόθεσης, το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει να εκπροσωπηθεί το παιδί από τον νόμιμο εκπρόσωπό του ή τον κηδεμόνα του, ακόμη και αν διαφορετικά θα μπορούσε να ενεργήσει αυτόνομα στην υπόθεση.

β) Δικαστήρια και άλλες αρχές που προστατεύουν τα συμφέροντα των παιδιών

Το νομικό καθεστώς των ανηλίκων αποφασίζεται από τα δικαστήρια. Τα γενικά δικαστήρια εξετάζουν υποθέσεις τόσο αμφισβητούμενης όσο και εκούσιας δικαιοδοσίας. Ωστόσο, οι δικαστές που επιλαμβάνονται στα εν λόγω δικαστήρια των υποθέσεων εκούσιας δικαιοδοσίας συνήθως δεν εκδικάζουν υποθέσεις αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Οι πρωτοβάθμιες διαδικασίες διεξάγονται από τα πρωτοδικεία, ενώ τα περιφερειακά δικαστήρια είναι εφετεία. Η κατ' έφεση εξέταση δεν επιτρέπεται σε υποθέσεις που αφορούν την επιμέλεια.

Στις αστικές διαδικασίες που αφορούν τη δικαστική φροντίδα ανηλίκων, τον κεντρικό ρόλο διαδραματίζει η αρχή για την κοινωνική και νομική προστασία των ανηλίκων. Τα καθήκοντα αυτά ασκούνται κατά κύριο λόγο από γραφεία δήμων με διευρυμένη αρμοδιότητα. Η αρχή για την κοινωνική και νομική προστασία των παιδιών μπορεί να κινηθεί τη διαδικασία που αναφέρεται ανωτέρω και, στη συνέχεια, να ενεργεί ως επίτροπος ανηλίκου στις εν λόγω διαδικασίες.

Ταυτόχρονα, η αρχή διασφαλίζει την κοινωνική και νομική προστασία του παιδιού και εκτός δικαστικής διαδικασίας, είτε στο πλαίσιο προληπτικών ή συμβουλευτικών δραστηριοτήτων είτε μέσω εκπαιδευτικών μέτρων. Οι αρμοδιότητες και η αποστολή της αρχής για την κοινωνική και νομική προστασία των παιδιών διέπονται από τον νόμο για την κοινωνική και νομική προστασία των παιδιών (νόμος αριθ. 359/1999).

Στις περιπτώσεις που αναφέρονται ανωτέρω, η εισαγγελική αρχή έχει επίσης τη δυνατότητα κίνησης της διαδικασίας (ή παρέμβασης σε αυτή). Σε υποθέσεις δικαστικής μέριμνας ανηλίκων, η εισαγγελική αρχή μπορεί να κινηθεί τη διαδικασία σε περιπτώσεις που αφορούν την επιβολή ειδικού μέτρου για την ανατροφή του παιδιού, την ιδρυματική φροντίδα, τον καθορισμό της ημερομηνίας γέννησης ή την αναστολή, τον περιορισμό ή την ανάκληση της γονικής μέριμνας ή την άσκηση της. Από τη στιγμή που κινεί τη διαδικασία, η εισαγγελική αρχή ενεργεί ως οποιοσδήποτε άλλος προσφεύγων. Εάν η εισαγγελική αρχή παρέμβει στη διαδικασία, μπορεί να προβεί σε όλες τις ενέργειες στις οποίες μπορούν να προβούν οι διάδικοι στη διαδικασία, με εξαίρεση τις πράξεις διάθεσης (όπως οι αιτήσεις παραίτησης).

γ) Επιδίωξη του μείζονος συμφέροντος του παιδιού

Μια γενική αρχή που διέπει τις αστικές διαδικασίες που αφορούν παιδιά είναι η έμφαση που δίνεται στη διασφάλιση των συμφερόντων του παιδιού σύμφωνα με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Εάν το παιδί που συμμετέχει στη διαδικασία είναι σε θέση να διαμορφώσει δικές του απόψεις, το δικαστήριο πρέπει να εξακριβώσει τις απόψεις του παιδιού επί του θέματος. Κατά την εξέταση των απόψεων του παιδιού, το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη την ηλικία και το διανοητικό επίπεδο του παιδιού.

Οι αστικές διαδικασίες αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας περιλαμβάνουν διάφορα εργαλεία για τη βελτίωση της θέσης του παιδιού. Ένα από αυτά είναι η υποχρέωση επίδοσης ή κοινοποίησης πράξεων σε παιδιά ηλικίας άνω των 15 ετών. Δεν επιτρέπεται η έκδοση των λεγόμενων «επίσημων αποφάσεων» εις βάρος παιδιών, και για τον λόγο αυτόν δεν μπορούν να εκδοθούν αποφάσεις για αναγνώριση, ερήμην αποφάσεις ή διαταγές πληρωμής εις βάρος παιδιών. Σε διαδικασίες εκούσιας δικαιοδοσίας και σε διαδικασίες που αφορούν την επιμέλεια, δίνεται έμφαση στη ταχύτητα της διαδικασίας. Σε υποθέσεις που αφορούν τη ρύθμιση των σχέσεων με παιδιά, είναι δυνατή η έκδοση προσωρινού μέτρου επί του οποίου το δικαστήριο αποφασίζει εντός 7 ημερών· σε περιπτώσεις σοβαρής απειλής ή παραβίασης των ζωτικών συμφερόντων του παιδιού, το δικαστήριο αποφασίζει κατά κανόνα για τη λήψη προσωρινών μέτρων εντός 24 ωρών. Στη συνέχεια, οι αποφάσεις της τακτικής διαδικασίας θα πρέπει να εκδίδονται εντός 6 μηνών από την έναρξη της διαδικασίας. Για την προστασία των συμφερόντων του παιδιού, η αρχή για την κοινωνική και νομική προστασία των παιδιών συμμετέχει συχνά στις διαδικασίες ως επίτροπος ανηλίκου.

3. Καθεστώς ανηλίκων σε ποινικές διαδικασίες

α) Παιδιά κάτω των 15 ετών ως δράστες ποινικών αδικημάτων

Στην Τσεχική Δημοκρατία, τα παιδιά κάτω των 15 ετών δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνα για ποινικά αδικήματα. Εάν ένα παιδί κάτω των 15 ετών διαπράξει αδίκημα που διαφορετικά θα θεωρούνταν ποινικό αδίκημα, κινείται έκτακτη αστική διαδικασία σύμφωνα με τον νόμο ειδικών δικαστικών διαδικασιών (νόμος αριθ. 292/2013) και όχι ποινική διαδικασία βάσει του κώδικα ποινικής δικονομίας (νόμος αριθ. 141/1961). Οι ειδικοί κανόνες που εφαρμόζονται σε υποθέσεις που αφορούν παιδιά κάτω των 15 ετών ορίζονται στον νόμο για τη δικαιοσύνη ανηλίκων (νόμος αριθ. 2018/2003).

Οι υποθέσεις που αφορούν παιδιά ηλικίας κάτω των 15 ετών εκδικάζονται από δικαστήρια ανηλίκων (ειδικοί δικαστές σε τακτικά δικαστήρια). Οι εν λόγω ειδικοί δικαστές εκπαιδεύονται προκειμένου να αποκτήσουν λεπτομερή γνώση των κανόνων που διέπουν τις διαδικασίες αυτές και της προσέγγισης που πρέπει να ακολουθείται για τους δράστες ηλικίας κάτω των 15 ετών. Οι εισαγγελείς και οι υπάλληλοι των αρχών επιβολής του νόμου πρέπει επίσης να έχουν λάβει ειδική κατάρτιση σχετικά με την αντιμετώπιση των νέων.

Η διαδικασία κινείται κατόπιν αίτησης της εισαγγελικής αρχής ή αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο. Στη διαδικασία συμμετέχουν, πέραν του παιδιού, η αρχή για την κοινωνική και νομική προστασία των παιδιών, οι νόμιμοι εκπρόσωποι ή κηδεμόνες του παιδιού, τα πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί η φροντίδα ή η επιμέλεια του παιδιού, καθώς και άλλα πρόσωπα των οποίων τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις πρόκειται να αποφασιστούν στο πλαίσιο της διαδικασίας.

Όταν η αίτηση για κίνηση της διαδικασίας έχει υποβληθεί από την εισαγγελική αρχή (δηλαδή όταν η διαδικασία δεν κινήθηκε αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο), στη διαδικασία συμμετέχει και η εισαγγελική αρχή. Στη διαδικασία, το παιδί πρέπει να έχει επίτροπο, ο οποίος είναι δικηγόρος.

Όταν ένα παιδί ηλικίας κάτω των 15 ετών διαπράξει αδίκημα το οποίο κανονικά θεωρείται ποινικό αδίκημα, το δικαστήριο ανηλίκων λαμβάνει τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα. Το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει στο παιδί μια υποχρέωση με εκπαιδευτικό σκοπό (για παράδειγμα, να αποκαταστήσει—κατά τρόπο ανάλογο προς τα μέσα του παιδιού—τη ζημία που προκλήθηκε, να πραγματοποιήσει—κατά τον ελεύθερο χρόνο του και δωρεάν— μια κοινωνικά χρήσιμη δραστηριότητα), έναν περιορισμό εκπαιδευτικής φύσης (για παράδειγμα, να μην συναντά ορισμένα πρόσωπα, να μην επισκέπτεται ορισμένους χώρους, να μην συμμετέχει σε τυχερά παιχνίδια, να μην χρησιμοποιεί εθιστικές ουσίες κ.λπ.), να απευθύνει επίπληξη με προειδοποίηση. Το δικαστήριο μπορεί επίσης να τοποθετήσει το παιδί σε θεραπευτικό, ψυχολογικό ή άλλο κατάλληλο εκπαιδευτικό πρόγραμμα εκπαιδευτικού κέντρου κηδεμονίας, να το θέσει υπό την επίβλεψη αρμόδιου για την κοινωνική επανένταξη λειτουργού, σε δομές φροντίδας ή ιατρικής περίθαλψης, να διατάξει τη θέση του υπό την επίβλεψη αρμόδιου για την κοινωνική επανένταξη λειτουργού, την προστατευτική ιδρυματική φροντίδα ή ιατρική περίθαλψη. Το δικαστήριο μπορεί να επιλέξει να μην επιβάλει μέτρα εάν η εμπειρία της δικαστικής υπόθεσης ήταν απ' εαυτής αρκετή ώστε το παιδί να αντλήσει ένα δίδαγμα και να αποθαρρυνθεί από οποιαδήποτε παράνομη δραστηριότητα στο μέλλον.

Εκτός εάν αποφασιστεί διαφορετικά από το δικαστήριο ανηλίκων, οι υποθέσεις που αφορούν παιδιά ηλικίας κάτω των 15 ετών εκδικάζονται κεκλεισμένων των θυρών. Κατά τη διαδικασία, δίνεται έμφαση στην προστασία της ιδιωτικής ζωής του παιδιού. Η έκβαση της διαδικασίας μπορεί να δημοσιευθεί στα δημόσια μέσα ενημέρωσης μόλις η απόφαση καταστεί τελεσίδικη (χωρίς να κατονομάζεται το παιδί ή οι άλλοι συνεργοί).

β) Παιδιά άνω των 15 ετών ως δράστες ποινικών αδικημάτων

Οι διαδικασίες σε υποθέσεις που αφορούν εφήβους διέπονται επίσης από τον νόμο για τη δικαιοσύνη ανηλίκων. Ως έφηβος νοείται το πρόσωπο που έχει συμπληρώσει το 15ο έτος της ηλικίας του κατά τον χρόνο τέλεσης ποινικού αδικήματος (που αναφέρεται ως «παράβαση» [provinění] στην περίπτωση των εφήβων), αλλά δεν έχει ακόμη συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του. Οι έφηβοι υπέχουν ποινική ευθύνη, αλλά μόνον υπό την προϋπόθεση ότι το διανοητικό επίπεδο και η ηθική ωριμότητά τους κατά τον χρόνο τέλεσης της πράξης τους επέτρεπαν να αναγνωρίσουν τον παράνομο χαρακτήρα των πράξεών τους και να τις ελέγξουν.

Οι έφηβοι πρέπει να εκπροσωπούνται από δικηγόρο από τη στιγμή που λαμβάνονται εναντίον τους μέτρα βάσει του νόμου για τη δικαιοσύνη ανηλίκων ή ενέργειες βάσει του κώδικα ποινικής δικονομίας (συμπεριλαμβανομένων επειγουσών ή μη επαναλαμβανόμενων ενεργειών), εκτός εάν είναι αδύνατον να αναβληθεί η εφαρμογή των εν λόγω μέτρων και να ενημερωθεί σχετικά ο δικηγόρος.

Οι υποθέσεις που αφορούν εφήβους εκδικάζονται από δικαστήρια ανηλίκων (ειδικό δικαστές σε τακτικά δικαστήρια). Σύμφωνα με τον νόμο για τη δικαιοσύνη ανηλίκων, το δικαστήριο ανηλίκων μπορεί να επιβάλει μέτρα σε ανηλίκους, όπως τα εξής:

μέτρα εκπαιδευτικής φύσης (επίβλεψη αρμόδιου για την κοινωνική επανένταξη λειτουργού, πρόγραμμα αναστολής εκτέλεσης της ποινής ή απόλυσης υπό όρους, υποχρεώσεις με εκπαιδευτικό σκοπό, περιορισμοί εκπαιδευτικής φύσης και επίπληξη με προειδοποίηση):

προστατευτικά μέτρα (προστατευτική ιατρική περίθαλψη, προληπτική κράτηση ασφαλείας, κατάσχεση αντικειμένων, κατάσχεση μέρους περιουσιακών στοιχείων και προστατευτική ιδρυματική φροντίδα),

ποινικά μέτρα [κοινωνικής υπηρεσίας, οικονομικά μέτρα, οικονομικά μέτρα που ανεστάλησαν, δήμευση, απαγόρευση ορισμένων δραστηριοτήτων, απαγόρευση κατοχής και εκτροφής ζώων, απέλαση, κατ' οίκον κράτηση, απαγόρευση εισόδου σε αθλητικές, πολιτιστικές και άλλες κοινωνικές εκδηλώσεις, στερητική της ελευθερίας ποινή με αναστολή υπό όρους για περίοδο αναστολής (ποινή υπό όρους), στερητική της ελευθερίας ποινή με αναστολή υπό όρους για περίοδο αναστολής υπό επίβλεψη, στερητική της ελευθερίας ποινή χωρίς όρους]

Τα μέτρα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την προσωπικότητα του έφηβου δράστη, την ηλικία του, το διανοητικό επίπεδο και την ηθική ωριμότητά του, την κατάσταση της υγείας του, καθώς και την προσωπική, οικογενειακή και κοινωνική του κατάσταση, και πρέπει να είναι ανάλογα με τον χαρακτήρα και τη σοβαρότητα της διαπραχθείσας πράξης.

Στην περίπτωση των εφήβων, οι διαδικασίες πρέπει να διεξάγονται κατά τρόπο που δεν επηρεάζει αρνητικά την ψυχική τους υγεία και δεν θέτει σε κίνδυνο τη συναισθηματική και κοινωνική τους ανάπτυξη, λαμβανομένης υπόψη της ηλικίας τους. Οι αρμόδιες αρχές σύμφωνα με τον νόμο για τη δικαιοσύνη ανηλίκων συνεργάζονται με την αρμόδια αρχή για την κοινωνική και νομική προστασία των παιδιών και με την Υπηρεσία Επιτήρησης και Διαμεσολάβησης. Οι αρμόδιες αρχές υποχρεούνται σύμφωνα με τον νόμο για τη δικαιοσύνη ανηλίκων να ενημερώνουν πάντα τους ανηλίκους σχετικά με τα δικαιώματά τους με κατάλληλο για την ηλικία τους τρόπο, και να τους παρέχουν τη δυνατότητα να ασκήσουν τα δικαιώματά τους.

Ο νόμιμος εκπρόσωπος ή ο επίτροπος του εφήβου έχει το δικαίωμα να εκπροσωπή τον ανήλικο, ιδίως να επιλέγει συνήγορο, να υποβάλλει προτάσεις για λογαριασμό του ανηλίκου, αιτήσεις και διορθωτικά μέτρα· ο νόμιμος εκπρόσωπος έχει επίσης το δικαίωμα να συμμετέχει στις ενέργειες αυτές στις οποίες, σύμφωνα με τον νόμο, μπορεί να συμμετέχει ο ανήλικος. Ο νόμιμος εκπρόσωπος ή ο επίτροπος μπορεί να ασκήσει τα δικαιώματα αυτά και ενάντια στη βούληση του εφήβου, εάν αυτό είναι προς όφελος του εφήβου. Ο νόμιμος εκπρόσωπος ή ο επίτροπος του εφήβου έχει επίσης το δικαίωμα να θέτει ερωτήσεις στα πρόσωπα που εξετάζονται, να ελέγχει τους φακέλους, με εξαίρεση το πρωτόκολλο ψηφοφορίας και τα προσωπικά δεδομένα των μυστικών μαρτύρων, να συντάσσει αποσπάσματα και να λαμβάνει σημειώσεις από τους φακέλους και να παράγει αντίγραφα τους ή τμημάτων τους με δικά του έξοδα. Κατά τη διαδικασία, δίνεται έμφαση στην προστασία των προσωπικών δεδομένων του εφήβου· ειδικότερα, οι πληροφορίες που ενδέχεται να οδηγήσουν στη γνωστοποίηση της ταυτότητας του εφήβου δεν πρέπει να δημοσιοποιούνται χωρίς νόμιμη αιτία. Όλες οι αρμόδιες αρχές (αστυνομικές αρχές, εισαγγελείς, δικαστές, υπάλληλοι της Υπηρεσίας Επιτήρησης και Διαμεσολάβησης, καθώς και κοινωνικοί λειτουργοί), πρέπει να έχουν λάβει ειδική κατάρτιση σχετικά με την αντιμετώπιση των νέων. Καταρχήν, οι διαδικασίες διεξάγονται κεκλεισμένων των θυρών.

γ) Τα παιδιά ως ζημιωθέντες (θύματα εγκληματικών πράξεων)

Η νομοθεσία κάνει διάκριση μεταξύ ζημιωθέντων και θυμάτων εγκληματικών πράξεων. Ο κώδικας ποινικής δικονομίας ορίζει τους ζημιωθέντες ως τα πρόσωπα που έχουν υποστεί σωματική βλάβη, ζημία ή ηθική βλάβη ως αποτέλεσμα ποινικού αδικήματος, ή σε βάρος των οποίων ωφελήθηκε ο δράστης από τη διάπραξη του ποινικού αδικήματος. Οι ζημιωθέντες απολαύουν μιας σειράς δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος να προσκομίσουν πρόσθετα αποδεικτικά στοιχεία, να συμβουλευτούν τους φακέλους, να παρίστανται στην κύρια δίκη και να διατυπώνουν παρατηρήσεις σχετικά με την υπόθεση πριν από την ολοκλήρωση της διαδικασίας. Ζημιωθέντες μπορούν να είναι τόσο φυσικά όσο και νομικά πρόσωπα.

Από το 2013 εφαρμόζεται στην Τσεχική Δημοκρατία ειδική νομοθεσία (νόμος αριθ. 45/2013 για τα θύματα αζιόποιων πράξεων) για τα δικαιώματα των θυμάτων αζιόποιων πράξεων, η οποία, εκτός από τα δικαιώματα του ζημιωθέντος, δίνει έμφαση στην ιδιαίτερα προσεκτική προσέγγιση των θυμάτων εγκληματικών δραστηριοτήτων και τους παρέχει σειρά δικαιωμάτων που συμβάλλουν στον μετριασμό των επιπτώσεων των εγκληματικών πράξεων στη ζωή των θυμάτων. Στην περίπτωση αυτή, ως θύματα νοούνται τα φυσικά πρόσωπα που έχουν υποστεί σωματική βλάβη (ή θα μπορούσαν να είχαν υποστεί σωματική βλάβη), ζημία ή ηθική βλάβη ως αποτέλεσμα ποινικού αδικήματος ή σε βάρος των οποίων ωφελήθηκε ο δράστης (ή θα μπορούσε να είχε ωφεληθεί) από τη διάπραξη του ποινικού αδικήματος. Τα ειδικά δικαιώματα των θυμάτων περιλαμβάνουν ιδίως την ειδική στήριξη, το δικαίωμα στην ενημέρωση, την προστασία από επικείμενους κινδύνους, την προστασία της ιδιωτικής ζωής, την προστασία από δευτερογενή ζημία και την οικονομική βοήθεια. Τα θύματα έχουν επίσης το δικαίωμα να συνοδεύονται από εμπιστευτικό σύμβουλο κατά την εκτέλεση των μέτρων στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας. Ο εμπιστευτικός σύμβουλος είναι πρόσωπα τα οποία επιλέγουν τα ίδια τα θύματα προκειμένου να λάβουν ψυχολογική υποστήριξη.

Σύμφωνα με την ειδική αυτή νομοθεσία, τα άτομα ηλικίας κάτω των 18 ετών θεωρούνται ιδιαίτερα ευάλωτα θύματα και, ως εκ τούτου, τους παρέχονται διάφορα δικαιώματα επιπλέον της ιδιότητας του ζημιωθέντος σε ποινικές διαδικασίες, καθώς και επιπλέον των λοιπών δικαιωμάτων των θυμάτων. Στα δικαιώματα των ιδιαίτερα ευάλωτων θυμάτων περιλαμβάνεται η δωρεάν συνδρομή. Καταρχήν, πρέπει να γίνονται δεκτά τα αιτήματά τους για αποφυγή επαφής με τον δράστη και για διεξαγωγή της προκαταρκτικής εξέτασης από πρόσωπο του ίδιου ή του αντίθετου φύλου. Η προκαταρκτική εξέταση ευάλωτων θυμάτων διεξάγεται από εκπαιδευμένα άτομα και σε χώρους σχεδιασμένους ή προσαρμοσμένους για τον σκοπό αυτό· όταν το θύμα είναι παιδί, υπεύθυνο για τη διενέργεια της προκαταρκτικής εξέτασης είναι πάντα πρόσωπο εκπαιδευμένο για τον σκοπό αυτό, εκτός εάν πρόκειται για επείγουσα ενέργεια και δεν υπάρχει διαθέσιμο εκπαιδευμένο πρόσωπο (για την εξέταση παιδιών βλ. κατωτέρω).

δ) Τα παιδιά ως μάρτυρες ποινικών αδικημάτων

Η νομοθεσία προβλέπει εξαιρέσεις όσον αφορά την εξέταση προσώπων ηλικίας κάτω των 18 ετών που ήταν μάρτυρες ποινικών αδικημάτων. Τα παιδιά που εξετάζονται ως μάρτυρες πρέπει να ενημερώνονται για το δικαίωμά τους να αρνηθούν να καταθέσουν και για την υποχρέωσή τους να πουν την αλήθεια και να μην αποκρύψουν τίποτα. Ταυτόχρονα, τα παιδιά πρέπει να ενημερώνονται για τις συνέπειες της ψευδούς κατάθεσης. Δεδομένου ότι δεν μπορούν να θεωρηθούν ποινικά υπεύθυνα, τα παιδιά ηλικίας κάτω των 15 ετών δεν ενημερώνονται για τις συνέπειες ψευδούς κατάθεσης. Οι πληροφορίες αυτές πρέπει να παρέχονται με κατάλληλο για την ηλικία τους τρόπο, καθώς και σύμφωνα με το διανοητικό επίπεδο και την ηθική ωριμότητα του παιδιού· είναι σαφές ότι η εξέταση πρέπει να διεξάγεται λαμβανομένης υπόψη της ηλικίας και του διανοητικού επιπέδου του παιδιού.

Όταν τα παιδιά εξετάζονται σε σχέση με περιστάσεις η ανάμνηση των οποίων θα μπορούσε να επηρεάσει δυσμενώς την ψυχολογική και ηθική ανάπτυξή τους λόγω της ηλικίας τους, η εξέταση πρέπει να διεξάγεται με ιδιαίτερη προσοχή και το περιεχόμενό της να αντιμετωπίζεται με τέτοιο τρόπο ώστε να αποφεύγεται το ενδεχόμενο να χρειαστεί επανάληψη της εξέτασης σε μεταγενέστερη διαδικασία.

Στην ανάκριση καλούνται να παραστούν η αρχή για την κοινωνική και νομική προστασία των παιδιών και κάθε άλλο πρόσωπο με πείρα στην εκπαίδευση των νέων το οποίο μπορεί να συμβάλει στην ομαλή διεξαγωγή της εξέτασης. Οι γονείς μπορούν επίσης να κληθούν να παραστούν εάν η παρουσία τους μπορεί να συμβάλει στην ομαλή διεξαγωγή της εξέτασης.

Κατά κανόνα, τα παιδιά εξετάζονται σε αίθουσες που προορίζονται ειδικά για τον σκοπό αυτόν και είναι διαμορφωμένες με τρόπο που συντείνει στη δημιουργία φιλικής και οικείας ατμόσφαιρας, ώστε να διευκολύνεται η επαφή με το παιδί. Η εξέταση διεξάγεται από ειδικά εκπαιδευμένους αστυνομικούς. Η υποβολή ερωτήσεων σε παιδιά κάτω των 18 ετών μπορεί να γίνει μόνο μέσω αστυνομικής αρχής, πράγμα το οποίο τα προστατεύει από τυχόν ακατάλληλες ερωτήσεις εκ μέρους ατόμων χωρίς ειδική κατάρτιση.

Σε μεταγενέστερη διαδικασία, τα παιδιά μπορούν να κληθούν σε νέα εξέταση μόνον εφόσον είναι αναγκαίο. Σε δικαστικές διαδικασίες και, κατόπιν απόφασης του επιληφθέντος δικαστηρίου, είναι δυνατή η διεξαγωγή της απόδειξης με την ανάγνωση πρακτικών ή με την αναπαραγωγή βίντεο ή ηχογραφήσεων της εξέτασης μέσω της χρήσης εξοπλισμού βιντεοδιάσκεψης.

Όσον αφορά τα άτομα κάτω των 18 ετών, η νομοθεσία δίνει επίσης έμφαση στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής. Ο κώδικας ποινικής δικονομίας ορίζει ότι, σε σχέση με ποινικό αδίκημα, κανείς δεν μπορεί να δημοσιοποιήσει με οποιονδήποτε τρόπο οποιαδήποτε πληροφορία που καθιστά δυνατή την εξακρίβωση της ταυτότητας του ζημιωθέντος (του θύματος) ηλικίας κάτω των 18 ετών. Απαγορεύεται επίσης η δημοσιοποίηση εικόνων, βίντεο ή ήχων ή άλλων πληροφοριών σχετικά με τη διεξαγωγή της δίκης ή δημόσιας ακρόασης που θα καθιστούσαν δυνατό τον προσδιορισμό της ταυτότητας του ζημιωθέντος (του θύματος). Οι τελεσίδικες αποφάσεις δεν πρέπει να δημοσιοποιούνται στα δημόσια μέσα ενημέρωσης με το όνομα ή τα ονόματα, το επώνυμο και τη διεύθυνση κατοικίας του ζημιωθέντος. Λαμβάνοντας υπόψη το πρόσωπο του ζημιωθέντος, καθώς και τη φύση και τον χαρακτήρα της διαπραχθείσας αξιόποινης πράξης, ο πρόεδρος του τμήματος μπορεί να αποφασίσει την επιβολή περαιτέρω περιορισμών όσον αφορά τη δημοσίευση τελεσίδικης καταδικαστικής απόφασης, προκειμένου να διασφαλιστεί η κατάλληλη προστασία των συμφερόντων του ζημιωθέντος. Οι παραβιάσεις των εν λόγω υποχρεώσεων διώκονται.

4. Υιοθεσία

Η υιοθεσία έχει την έννοια ότι ένα πρόσωπο αποδέχεται το παιδί κάποιου άλλου ως δικό του παιδί· αυτό διαφοροποιεί την υιοθεσία από άλλες νομικές έννοιες που θεμελιώνουν γονική σχέση. Η υιοθεσία μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο κατόπιν δικαστικής απόφασης.

Ο αστικός κώδικας (νόμος 89/2012) καθορίζει τις ακόλουθες προϋποθέσεις υιοθεσίας:

Δεν είναι δυνατή η υιοθεσία μεταξύ συγγενών με σχέση εξ αγχιστείας και μεταξύ αδελφών (εκτός από την περίπτωση της παρένθετης μητρότητας).

Πρέπει να υπάρχει κατάλληλη διαφορά ηλικίας (συνήθως τουλάχιστον 16 ετών) μεταξύ του θετού γονέα και του θετού τέκνου.

Απαιτείται η συναίνεση του παιδιού (εάν είναι άνω των 12 ετών) ή η συναίνεση του κηδεμόνα στην περίπτωση μικρότερων παιδιών.

Οι κανόνες υιοθεσίας επιτρέπουν την υιοθεσία ανηλίκων που δεν έχουν αποκτήσει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα.

Η συναίνεση των γονέων δηλώθηκε αυτοπροσώπως στο δικαστήριο. Η συναίνεση για την υιοθεσία μπορεί να ανακληθεί έως και τρεις μήνες από την ημέρα που δόθηκε (σε ορισμένες περιπτώσεις είναι δυνατή μεταγενέστερη ανάκληση). Δεν απαιτείται γονική συναίνεση όταν ο τόπος στον οποίο βρίσκεται ο γονέας είναι άγνωστος, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις για τον περιορισμό της δικαιοπρακτικής ικανότητάς του, καθώς και όταν δεν ενδιαφέρεται για το παιδί ή όταν δικαστήριο έχει αφαιρέσει τα γονικά του δικαιώματα και υποχρεώσεις (μεταξύ των οποίων το δικαίωμα συναίνεσης στην υιοθεσία του παιδιού).

Επιμέλεια παιδιών πριν από την υιοθεσία. Μόνο η επιμέλεια που βασίζεται σε δικαστική απόφαση μπορεί να ληφθεί υπόψη, οπότε στην περίπτωση αυτή το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την ανάθεση της επιμέλειας μόνο μετά την παρέλευση 3 μηνών από την ημέρα που συναίνεσε ο γονέας στην υιοθεσία. Το δικαστήριο αποφασίζει σχετικά με την ανάθεση της επιμέλειας του παιδιού στον θετό γονέα πριν από την υιοθεσία μόνο αφού διενεργήσει έρευνα σχετικά με την αμοιβαία συμβατότητα του παιδιού και του θετού γονέα.

Απόφαση του δικαστηρίου περί υιοθεσίας. Πέραν των ανωτέρω, το δικαστήριο πρέπει να εξακριβώσει αν η σχέση μεταξύ του θετού γονέα και του υιοθετούμενου συνιστά σχέση γονέα και τέκνου ή, τουλάχιστον, ότι υπάρχουν οι βάσεις για τη δημιουργία τέτοιας σχέσης. Η υιοθεσία του παιδιού πρέπει να εξυπηρετεί το συμφέρον του παιδιού.

Οι συνέπειες της υιοθεσίας είναι οι ακόλουθες:

οι προϋπάρχουσες σχέσεις μεταξύ του παιδιού και της βιολογικής του οικογένειας λύονται, ενώ δημιουργούνται νέες σχέσεις μεταξύ του θετού τέκνου και του θετού γονέα και των συγγενών τους. Σύμφωνα με την απόφαση του δικαστηρίου περί υιοθεσίας, ο θετός γονέας καταχωρίζεται στο ληξιαρχείο.

Το θετό τέκνο αποκτά την ιδιότητα του τέκνου του θετού γονέα ή των θετών γονέων του· το θετό τέκνο και ο θετός γονέας ή οι θετοί γονείς έχουν τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη φυσική σχέση γονέα-τέκνου.

Σε περίπτωση αλλαγής επωνύμου, το θετό τέκνο μπορεί να έχει σύνθετο επώνυμο.

Τελευταία επικαιροποίηση: 22/05/2024

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Δικαιώματα των ανηλίκων στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών - Δανία

1. Δικαιοπρακτική ικανότητα του παιδιού

Στη Δανία, η ελάχιστη ηλικία που πρέπει να έχει συμπληρώσει ο ενάγων για να μπορεί να κινήσει δίκη με το δικό του όνομα είναι τα 18 έτη.

2. Πρόσβαση σε προσαρμοσμένες διαδικασίες

Στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης, δεν υπάρχουν ειδικά όργανα που να ασχολούνται με τα παιδιά-θύματα και τα παιδιά-μάρτυρες. Το εν λόγω έργο εκτελείται από τις γενικά αρμόδιες αστυνομικές, εισαγγελικές και δικαστικές υπηρεσίες.

Ομοίως, στον τομέα της πολιτικής δικαιοσύνης δεν υπάρχουν ειδικά όργανα που να ασχολούνται με τα παιδιά που εμπλέκονται σε αστικές δικαστικές διαδικασίες στη Δανία.

Κατά βάση, το δανικό νομικό σύστημα στηρίζεται στην αρχή ότι οι δικαστές και οι δικαστικοί επιμελητές είναι «γενικών καθηκόντων». Ως εκ τούτου, στις διαδικασίες που αφορούν παιδιά δεν συμμετέχουν ειδικευμένοι δικαστές ή δικαστικοί επιμελητές.

Τα δικαστήρια υπέχουν γενική υποχρέωση να διεκπεραιώνουν κάθε υπόθεση με τη δέουσα ταχύτητα.

Το 2013 η κυβέρνηση της Δανίας αποφάσισε να ενισχύσει την προστασία των παιδιών και των νέων έναντι της κακοποίησης. Όταν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι παιδί ή νέος χρειάζεται ειδική υποστήριξη, το δημοτικό συμβούλιο εξασφαλίζει τη διερεύνηση των συνθηκών διαβίωσης του παιδιού ή του νέου.

Στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης, δεν υπάρχουν ειδικά όργανα που να ασχολούνται με τα παιδιά-θύματα και τα παιδιά-μάρτυρες.

Η Δανία θεωρεί ότι οι ασυνόδευτοι ανήλικοι αποτελούν ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα και έχουν καταρτιστεί κατευθυντήριες γραμμές για τη διεκπεραίωση των αιτήσεων των εν λόγω ανηλίκων.

Τα παιδιά-ενάγοντες εκπροσωπούνται από τους γονείς ή τους κηδεμόνες τους στις αστικές δικαστικές διαδικασίες, καθώς δεν διαθέτουν δικονομική ικανότητα. Τα παιδιά που καλούνται ως μάρτυρες σε τακτικό πολιτικό δικαστήριο δεν έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν τον δωρεάν διορισμό συνηγόρου τους.

3. Διεπιστημονικές πτυχές

Το 2013 η κυβέρνηση της Δανίας διέθεσε κονδύλια για πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της προστασίας των παιδιών και των νέων έναντι της κακοποίησης.

Μία από τις πρωτοβουλίες αυτές ήταν η σύσταση 5 ειδικών «Σπιτιών για παιδιά», τα οποία καλύπτουν όλους τους δήμους της Δανίας.

Επίσης, θεσπίστηκε μηχανισμός συνεργασίας για τη βελτίωση της συνεργασίας σε περιπτώσεις δυσεπίλυτων συγκρούσεων μεταξύ της Περιφερειακής Δημόσιας Διοίκησης και των δήμων.

4. Εκπαίδευση των επαγγελματιών

Οι βοηθοί δικαστές συμμετέχουν σε σειρά υποχρεωτικών μαθημάτων βασικής κατάρτισης. Τα μαθήματα αυτά περιλαμβάνουν κατάρτιση στον χειρισμό υποθέσεων επιμέλειας.

Όσον αφορά τους δικαστές, το εν λόγω αντικείμενο εν γένει εντάσσεται κατά περίπτωση σε μαθήματα και σεμινάρια επιμόρφωσης.

Δεν προβλέπεται υποχρεωτική σχετική εκπαίδευση των δικηγόρων που εκπροσωπούν παιδιά σε αστικές, ποινικές ή διοικητικές υποθέσεις.

Ο διευθυντής της Εισαγγελίας παρέχει ένα σχετικό σεμινάριο ως τμήμα της συμπληρωματικής κατάρτισης των εισαγγελέων που έρχονται σε επαφή με παιδιά στο πλαίσιο των καθηκόντων τους.

Η δανική κυβέρνηση στηρίζει συνεχώς τους δήμους στο έργο τους της παροχής των δεουσών υπηρεσιών στα ευάλωτα παιδιά και νέους και στις οικογένειές τους. Στο πλαίσιο αυτό, διατίθεται ετήσια χρηματοδότηση για την περαιτέρω εκπαίδευση των δημοτικών κοινωνικών λειτουργών.

5. Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού

Σύμφωνα με τον δανικό νόμο για τις κοινωνικές υπηρεσίες, ο δήμος υποχρεούται να παρέχει στα παιδιά την απαιτούμενη στήριξη σύμφωνα με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Ως εκ τούτου, η στήριξη πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στις ειδικές περιστάσεις και ανάγκες του παιδιού και να παρέχεται από πρώιμο στάδιο και σε συνεχή βάση, ώστε να μπορούν να αποκατασταθούν, στο μέτρο του δυνατού, τα τυχόν προβλήματα στο σπίτι ή στο άμεσο περιβάλλον του παιδιού. Επιπλέον, η στήριξη πρέπει να βασίζεται στους ίδιους πόρους του παιδιού.

6. Παρακολούθηση και εκτέλεση των αποφάσεων στις διαδικασίες στις οποίες εμπλέκονται παιδιά

Στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης, όσον αφορά το θύμα, όταν καταγγέλλεται στην αστυνομία αξιόποινη πράξη, η αστυνομία υποχρεούται γενικά να παρέχει στο θύμα καθοδήγηση και πληροφορίες σχετικά με, μεταξύ άλλων, το δικαίωμά του σε νομική συνδρομή.

Οι αστικές αποφάσεις που εκδίδονται επί αγωγών με ενάγοντα παιδί εκτελούνται σύμφωνα με τους συνήθεις κανόνες από τα δικαστήρια εκτέλεσης. Τα παιδιά-ενάγοντες δεν έχουν δικονομική ικανότητα και, ως εκ τούτου, πρέπει να εκπροσωπούνται από τους γονείς ή τους κηδεμόνες τους, οι οποίοι ασκούν τα δικαιώματα του παιδιού-ενάγοντος.

Στις υποθέσεις οικογενειακού δικαίου, η εκτέλεση των αποφάσεων σχετικά με την επιμέλεια και την κατοικία του παιδιού πραγματοποιείται από τα δικαστήρια εκτέλεσης. Εκτέλεση δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί αν τίθεται σε σοβαρό κίνδυνο η ψυχική ή η σωματική υγεία του παιδιού.

7. Πρόσβαση σε μέσα έννομης προστασίας

Στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης, όταν καταγγέλλεται στην αστυνομία αξιόποινη πράξη, η αστυνομία υποχρεούται γενικά να παρέχει στο θύμα καθοδήγηση και πληροφορίες σχετικά με, μεταξύ άλλων, το δικαίωμά του σε νομική συνδρομή και τις διαδικασίες προσφυγής. Οι αξιώσεις αποζημίωσης μπορούν να εγερθούν στο πλαίσιο της ποινικής δίκης.

Τα παιδιά μπορούν να έχουν την ιδιότητα του πολιτικώς ενάγοντος, αλλά, καθώς δεν διαθέτουν δικονομική ικανότητα, δεν μπορούν να προσφύγουν αυτοδύναμα ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων με το όνομά τους.

Τα παιδιά μπορούν να έχουν την ιδιότητα του πολιτικώς εναγομένου, αλλά όλες οι διαδικαστικές πράξεις πρέπει να διενεργηθούν, για λογαριασμό του παιδιού, από τους γονείς ή τον κηδεμόνα του.

Όλοι, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών, υποχρεούνται να καταθέσουν σε δίκη αν κληθούν από το δικαστήριο ως μάρτυρες. Η συγκατάθεση γονέα /κηδεμόνα του δεν είναι απαραίτητη για να συμμετάσχει παιδί σε δίκη ως μάρτυρας.

Τα παιδιά μπορούν να έχουν την ιδιότητα του ενάγοντος ή του εναγομένου σε αστική δίκη. Τα παιδιά γενικά δεν έχουν δικονομική ικανότητα και, ως εκ τούτου, τα δικαιώματα των παιδιών-εναγόντων και των παιδιών-εναγομένων, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος άσκησης ένδικων μέσων, ασκούνται από τους γονείς ή τους κηδεμόνες τους.

8. Οικογενειακή ζωή

Όσοι υποβάλλουν αίτηση υιοθεσίας παιδιού, πριν εγκριθούν ως υποψήφιοι θετοί γονείς, διερευνώνται ενδελεχώς από τη γραμματεία του Κοινού Συμβουλίου. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται στο Κοινό Συμβούλιο, το οποίο, με βάση την έρευνα, αποφασίζει αν οι αιτούντες πληρούν ή όχι τους όρους για να εγκριθούν ως υποψήφιοι θετοί γονείς.

Ο δανικός νόμος περί υιοθεσίας, του Δεκεμβρίου του 2015, επιτρέπει μόνο την πλήρη υιοθεσία. Επί του παρόντος, ο διαπιστευμένος οργανισμός της Δανίας συνεργάζεται μόνο με κράτη προέλευσης των οποίων η νομοθεσία επιτρέπει τις υιοθεσίες με πλήρη αποκοπή των δεσμών με τους βιολογικούς γονείς.

Όσον αφορά τις εθνικές υιοθεσίες, ο δανικός νόμος περί υιοθεσίας ορίζει ότι για την υιοθεσία παιδιού ηλικίας άνω των 12 ετών απαιτείται η συναίνεσή του.

Αν το παιδί είναι ηλικίας κάτω των 12 ετών, η αρμόδια κρατική υπηρεσία πρέπει, αν το επιτρέπει η ωριμότητα του παιδιού και η φύση της υπόθεσης, να παράσχει πληροφορίες σχετικά με τη στάση του παιδιού έναντι της υιοθεσίας.

Η νομοθεσία σχετικά με την υιοθεσία υπάγεται στην αρμοδιότητα του υπουργού Κοινωνικών Υποθέσεων και Εσωτερικών.

Φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη στη Δανία (499 Kb) [en](#)

Τελευταία επικαιροποίηση: 30/07/2020

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Δικαιώματα των ανηλίκων στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών - Εσθονία

1. Δικαιοπρακτική ικανότητα του παιδιού

Σύμφωνα με το γενικό μέρος του νόμου περί αστικού κώδικα, όλα τα πρόσωπα έχουν ικανότητα δικαίου. Τα πρόσωπα ηλικίας κάτω των 18 ετών έχουν περιορισμένη ικανότητα για δικαιοπραξία. Δικαστήριο μπορεί να διευρύνει την περιορισμένη ικανότητα για δικαιοπραξία παιδιού ηλικίας τουλάχιστον 15 ετών, αν είναι προς το συμφέρον του παιδιού και το επίπεδο ανάπτυξης του παιδιού το επιτρέπει. Στην Εσθονία, η ελάχιστη ηλικία που πρέπει να έχει συμπληρώσει ο ενάγων για να μπορεί να κινήσει δίκη με το δικό του όνομα είναι τα 15 έτη.

2. Πρόσβαση σε προσαρμοσμένες διαδικασίες

Όσον αφορά τα **συστήματα απονομής δικαιοσύνης**, βλ. τη σχετική σελίδα της διαδικτυακής πύλης της ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής δικαιοσύνης (e-Justice). Τα αδικήματα παιδιών που δεν έχουν συμπληρώσει την ελάχιστη ηλικία ποινικής ευθύνης (14 έτη) εξετάζονται από επιτροπές ανηλίκων. Οι αποφάσεις των εν λόγω επιτροπών μπορούν να προσβληθούν αρχικά ενώπιον του κυβερνήτη της επαρχίας, ενώ οι τυχόν επακόλουθες ένδικες διοικητικές προσφυγές κρίνονται από τα διοικητικά δικαστήρια. Αν υπόθεση εκκρεμεί ενώπιον δικαστηρίου για διάστημα τουλάχιστον εννέα μηνών και το δικαστήριο, χωρίς εύλογη αιτία, δεν προβαίνει σε αναγκαία διαδικαστική πράξη, παρέχεται η δυνατότητα υποβολής αίτησης λήψης κατάλληλων μέτρων. Επίσης, αν η συζήτηση αναβληθεί για διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών χωρίς τη συγκατάθεση των διαδίκων, οι διάδικοι μπορούν να προσβάλουν την απόφαση. Εξάλλου, υφίστανται ειδικοί κανόνες σχετικά με τα προσωρινά μέτρα, τέτοια δε μέτρα μπορούν να διαταχθούν από το δικαστήριο για την προστασία του παιδιού από βλάβη και την εξασφάλιση των δικαιωμάτων του. Περαιτέρω, ο νόμος εξαιρεί από την υποχρέωση εξέτασης τα παιδιά με ειδικές ανάγκες.

3. Διεπισημονικές πιυχές

Η προστασία των παιδιών οργανώνεται από την κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Εσθονίας, το Συμβούλιο Προστασίας των Παιδιών, το Υπουργείο Κοινωνικών Υποθέσεων, το Συμβούλιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, τους κυβερνήτες των επαρχιών και τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, βάσει των αρμοδιοτήτων που προβλέπονται από τον νόμο για την προστασία των παιδιών.

4. Εκπαίδευση των επαγγελματιών

Η επιμόρφωση των δικαστών οργανώνεται από το Συμβούλιο Επιμόρφωσης Δικαστικών, το οποίο υπάγεται στο Ανώτατο Δικαστήριο, σύμφωνα με τον νόμο για τα εσθονικά δικαστήρια. Ο Εσθονικός Δικηγορικός Σύλλογος είναι μέλος του Ευρωπαϊκού Δικηγορικού Συλλόγου και συνεργάζεται με φορείς άλλων κρατών μελών για την υλοποίηση δράσεων επιμόρφωσης μέσω των υπηρεσιών του.

5. Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού

Πολλές νομικές πράξεις αναφέρονται στο συμφέρον του παιδιού. Ο [νόμος για την προστασία των παιδιών](#) (άρθρο 21) θεσπίζει την υποχρέωση να αποδίδεται πρωταρχική σημασία στο βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

6. Παρακολούθηση και εκτέλεση των αποφάσεων στις διαδικασίες στις οποίες εμπλέκονται παιδιά

Δεδομένου ότι τα παιδιά δεν έχουν ικανότητα για δικαιοπραξία, δεν ενημερώνονται προσωπικά για την απόφαση και την εκτέλεσή της από το δικαστήριο. Μόλις η απόφαση καταστεί εκτελεστή, ο νόμιμος αντιπρόσωπος του παιδιού μπορεί να υποβάλει αίτηση εκτέλεσης στον δικαστικό επιμελητή. Η κοινοποίηση των πληροφοριών σχετικά με τη διαδικασία εκτέλεσης στο παιδί θεωρείται ευθύνη του νόμιμου αντιπροσώπου.

7. Πρόσβαση σε μέσα έννομης προστασίας

Στην Εσθονία, τα παιδιά που εμπλέκονται σε αστικές δικαστικές διαδικασίες εκπροσωπούνται από τους νόμιμους αντιπροσώπους τους, οι οποίοι τεκμαίρεται ότι ενεργούν προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Ως εκ τούτου, οι νόμιμοι αντιπρόσωποι παιδιού μπορούν, καταρχήν, να προβάλλουν ισχυρισμούς και να προσφεύγουν στα δικαστήρια για λογαριασμό του παιδιού χωρίς τη συγκατάθεσή του. Ωστόσο, από τον νόμο συνάγεται ότι παιδί μπορεί επίσης να ασκήσει ένδικο βοήθημα/μέσο αυτοδύναμα. Γενικά, αναμένεται από τον νόμιμο αντιπρόσωπο να ασκήσει παρέμβαση αμέσως. Στις υποθέσεις οικογενειακού δικαίου που κινούνται κατόπιν αίτησης, παιδί ηλικίας τουλάχιστον 14 ετών το οποίο κατανοεί επαρκώς τη διαδικασία δικαιούται να ασκήσει ένδικα μέσα κατά δικαστικής απόφασης χωρίς να εκπροσωπείται από τον νόμιμο αντιπρόσωπό του.

8. Διαδικασία για τις υιοθεσίες, συμπεριλαμβανομένων των διεθνών υιοθεσιών

Πρόσωπο που επιθυμεί να υιοθετήσει υποβάλλει αίτηση υιοθεσίας στην επαρχιακή κυβέρνηση. Αν η επαρχιακή κυβέρνηση κρίνει ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις της υιοθεσίας, το πρόσωπο που επιθυμεί να υιοθετήσει υποβάλλει αίτηση υιοθεσίας στο δικαστήριο. Η αίτηση υιοθεσίας υποβάλλεται στο δικαστήριο του τόπου κατοικίας του υποψήφιου θετού παιδιού. Αν ο τόπος κατοικίας του υποψήφιου θετού γονέα ή του υποψήφιου θετού παιδιού δεν βρίσκεται στην Εσθονία, το δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της υιοθεσίας χωρίς τη συγκατάθεση της επιτροπής διεθνών υιοθεσιών, η οποία λειτουργεί στο Υπουργείο Κοινωνικών Υποθέσεων της Δημοκρατίας της Εσθονίας. Παιδί ηλικίας 10 ετών και άνω μπορεί να υιοθετηθεί μόνο με τη συγκατάθεσή του.

[Φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη στην Εσθονία](#) (469 Kb) [en](#)

Τελευταία επικαιροποίηση: 31/07/2020

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Δικαιώματα των ανηλίκων στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών - Ελλάδα

1. Δικαιοπρακτική ικανότητα του παιδιού

Στην Ελλάδα η ελάχιστη ηλικία καταλογισμού ποινικής ευθύνης είναι τα 15 έτη. Παιδιά ηλικίας μεταξύ 12 και 15 ετών τα οποία έχουν διαπράξει αξιόποινη πράξη έχουν το δικαίωμα να προσφύγουν κατά της σχετικής διοικητικής απόφασης μετά τη συμπλήρωση του 17ου έτους, το δικαίωμα αυτό ανήκει αποκλειστικά στο παιδί.

Η ελάχιστη ηλικία κατά την οποία ενδιαφερόμενος μπορεί να κινήσει δίκη με το δικό του όνομα είναι τα 15 έτη στις εργατικές υποθέσεις, τα 18 έτη στις υποθέσεις ασύλου, μετανάστευσης, διοικητικών κυρώσεων και υγειονομικής περιθάλψης, τα 12 έτη στις υποθέσεις λύσης υιοθεσίας, τα 16 έτη στις υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας και τα 18 έτη σε όλες τις άλλες υποθέσεις, εκτός αν στο παιδί αναγνωρίζεται περιορισμένη δικονομική ικανότητα.

2. Πρόσβαση σε προσαρμοσμένες διαδικασίες

Στην Ελλάδα υπάρχει σε κάθε πρωτοδικείο και κάθε εφετείο ποινικός δικαστής ανηλίκων, ανακριτής ανηλίκων και εισαγγελέας ανηλίκων, οι οποίοι εξειδικεύονται στις ποινικές υποθέσεις που αφορούν ανηλίκους. Το δικαστήριο ανηλίκων, το οποίο συντίθεται από δικαστές ανηλίκων, εκδικάζει υποθέσεις ανηλίκων παραβατών.

Επιπλέον, οι ανήλικοι προστατεύονται από «εταιρείες προστασίας ανηλίκων», οι οποίες συγκροτούνται σε κάθε πρωτοδικείο και στελεχώνονται από δικαστές, εισαγγελείς, κοινωνιολόγους, εκπαιδευτικούς κ.λπ.

Υπάρχουν εξειδικευμένα τμήματα οικογενειακού δικαίου σε κάθε πρωτοδικείο και σε ορισμένα εφετεία. Οι δικαστές που συγκροτούν τα εν λόγω τμήματα ειδικεύονται στο οικογενειακό δίκαιο, υπό την έννοια ότι, όταν δικάζουν ως πολιτικοί δικαστές, δικάζουν αποκλειστικά υποθέσεις οικογενειακού δικαίου. Τα εν λόγω καθήκοντα ανατίθενται για διάστημα 2 έως 4 ετών.

Στη διοικητική δικαιοσύνη δεν υπάρχουν ειδικές διατάξεις ή θεσμοί για το οικογενειακό δίκαιο και τους ανηλίκους.

3. Διεπιστημονικές πτυχές

Οι κοινωνικές υπηρεσίες και τα δικαστήρια οικογενειακών υποθέσεων συνεργάζονται στενά σε όλα τα στάδια. Καταρτίζονται εκθέσεις για τους δικαστές και διεξάγονται συνεδριάσεις με ψυχολόγους, ούτως ώστε οι υποθέσεις να φθάσουν στους δικαστές σε ώριμο στάδιο. Αν χρειαστεί, ο δικαστής μπορεί πάντοτε να ζητήσει τη διενέργεια ειδικής εξέτασης του παιδιού και/ή των γονέων του από επαγγελματία, ούτως ώστε να εξεταστούν διεξοδικά οι συνθήκες διαβίωσης και το οικογενειακό περιβάλλον.

4. Εκπαίδευση των επαγγελματιών

Η βασική δικαστική εκπαίδευση δεν περιλαμβάνει το οικογενειακό δίκαιο ως χωριστή ενότητα από τους άλλους τομείς του δικαίου. Ωστόσο, το οικογενειακό δίκαιο αποτελεί μέρος των μαθημάτων διαρκούς επιμόρφωσης που οργανώνονται από φορείς όπως η Εθνική Σχολή Δικαστών, το Υπουργείο Δικαιοσύνης, οι δικηγορικοί σύλλογοι, τα πανεπιστήμια κ.λπ. Οι δικαστές και οι εισαγγελείς που ειδικεύονται στον συγκεκριμένο τομέα ενθαρρύνονται να συμμετέχουν σε αυτές τις δραστηριότητες ευαισθητοποίησης.

Η διασυννοριακή εκπαίδευση εξασφαλίζεται μέσω των συνήθων διαύλων, δηλαδή του Ευρωπαϊκού Δικτύου Κατάρτισης Δικαστικών, της Ακαδημίας Ευρωπαϊκού Δικαίου ή άλλων φορέων ή οργανισμών που ασχολούνται με την κατάρτιση των δικαστικών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

5. Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού

Όλα τα μέτρα που λαμβάνονται και όλες οι ενέργειες που πραγματοποιούνται από κρατικούς φορείς ή οργανισμούς, καθώς και από τα δικαστήρια, πρέπει να συνάδουν με την αρχή της προαγωγής του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού. Στα δικαστήρια, εναπόκειται στον δικαστή να πραγματώνει την έννοια αυτή κατά περίπτωση.

6. Πρόσβαση σε μέσα έννομης προστασίας

Όπως συμβαίνει και με τους ενήλικες, στα παιδιά παρέχονται όλα τα δικαιώματα και ενημερώνονται για όλες τις διαδικασίες στις οποίες είναι δυνατόν να υποβληθούν όταν εμπλέκονται σε ποινική ή αστική υπόθεση. Ειδικά στις ποινικές υποθέσεις, ο εισαγγελέας μπορεί να αναστείλει ποινική διαδικασία, αφού ακούσει το παιδί, αν με τον τρόπο αυτόν είναι δυνατόν να αποφευχθεί ανεπανόρθωτη βλάβη στην προσωπικότητα του παιδιού.

7. Οικογενειακή ζωή

Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, οι ενδιαφερόμενοι για την υιοθεσία συγκεκριμένου παιδιού πρέπει να υποβάλουν αίτηση στο πρωτοδικείο του τόπου διαμονής του παιδιού, ώστε να απαγγελθεί νόμιμα η υιοθεσία. Οι βιολογικοί γονείς πρέπει να παράσχουν τη συναίνεσή τους για την υιοθεσία του παιδιού τους από τους αιτούντες ενώπιον δικαστή, σε ιδιαίτερο γραφείο. Το παιδί που πρόκειται να υιοθετηθεί, αν έχει συμπληρώσει το δωδέκατο έτος της ηλικίας του, πρέπει επίσης να παράσχει τη συναίνεσή του. Στην ακροαματική διαδικασία πρέπει να καταθέσει μάρτυρας και να βεβαιώσει ότι οι αιτούντες έχουν την ικανότητα να αναλάβουν τη φροντίδα και την ανατροφή του συγκεκριμένου παιδιού, λαμβανομένων υπόψη, μεταξύ άλλων, της εκπαίδευσης και των οικονομικών πόρων τους. Τα ανωτέρω ισχύουν και ως προς τις διεθνείς υιοθεσίες. Η εν λόγω διαδικασία ορίζεται στα άρθρα 1542 και επόμενα του ελληνικού Αστικού Κώδικα και στο άρθρο 800 του ελληνικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Γίνεται διάκριση μεταξύ της υιοθεσίας ανηλίκων και της υιοθεσίας ενηλίκων. Η υιοθεσία ενηλίκων αποτελεί εξαιρετική περίπτωση και αφορά μόνο συγγενείς έως και τον τέταρτο βαθμό (δηλαδή έως και ξαδέλφια) (άρθρο 1579 του ελληνικού Αστικού Κώδικα). Επιπλέον, οι έγγαμοι ενήλικες μπορούν να υιοθετηθούν μόνο με τη συναίνεση του/της συζύγου τους (άρθρο 1583 του ελληνικού Αστικού Κώδικα).

Αρμόδιο για την εκδίκαση τόσο των εθνικών όσο και των διεθνών υποθέσεων υιοθεσίας είναι το πολυμελές πρωτοδικείο του τόπου διαμονής του παιδιού (άρθρο 800 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Ειδικά για τις διεθνείς υιοθεσίες, υπάρχει επίσης η Κεντρική Αρχή Διακρατικών Υιοθεσιών, η οποία υπάγεται στο ελληνικό Υπουργείο Εργασίας (άρθρο 19 του νόμου 3868/2010).

[Φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη στην Ελλάδα](#) (326 Kb)

Τελευταία επικαιροποίηση: 14/06/2024

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Δικαιώματα των ανηλίκων στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών - Ισπανία

Το άρθρο 12 του ισπανικού συντάγματος ορίζει ως ηλικία ενηλικίωσης των Ισπανών πολιτών την ηλικία των 18 ετών. Στην Ισπανία, ως ανήλικοι/παιδιά θεωρούνται όλοι όσοι δεν έχουν ακόμη συμπληρώσει την ηλικία των 18 ετών.

1. Δικαιοπρακτική ικανότητα του παιδιού

Στην Ισπανία, η ελάχιστη ηλικία που πρέπει να έχει συμπληρώσει ο ενάγων για να μπορεί να κινήσει δίκη με το δικό του όνομα είναι τα 18 έτη.

Μόνο τα χειράφετα παιδιά μπορούν να ασκήσουν αγωγή με το δικό τους όνομα. Γενικά, η χειραφεσία επέρχεται στην ηλικία των 18 ετών· μπορεί να επέλθει στην ηλικία των 16 ετών, βάσει δικαστικής άδειας, γονικής άδειας ή γάμου. Σε ορισμένες περιφέρειες, η χειραφεσία μπορεί να επέλθει στην ηλικία των 14 ετών.

Σύμφωνα με τον νόμο για τη ρύθμιση της ποινικής ευθύνης των ανηλίκων, στην Ισπανία η ελάχιστη ηλικία ποινικής ευθύνης είναι τα 14 έτη. Τα μέτρα που επιβάλλονται σε παιδιά τα οποία δεν έχουν συμπληρώσει την ελάχιστη ηλικία ποινικής ευθύνης (τα 14 έτη στην Ισπανία) είναι εκουσίως χαρακτήρα ή εμπίπτουν στο πεδίο της τοποθέτησης υπό μέριμνα.

2. Πρόσβαση σε προσαρμοσμένες διαδικασίες

Δικαστήρια ανηλίκων: Σύμφωνα με τον οργανικό νόμο 5/2000, της 12ης Ιανουαρίου, για τη ρύθμιση της ποινικής ευθύνης των ανηλίκων, τα ποινικά αδικήματα και τα πταίσματα που διαπράττονται από πρόσωπα ηλικίας από 14 έως 18 ετών εκδικάζονται από ειδικευμένα δικαστήρια, που ονομάζονται «*Juzgados de menores*» (δικαστήρια ανηλίκων). Οι ποινικές δίκες κατά ανηλίκων παραβατών διεξάγονται από ειδικευμένους δικαστές/εισαγγελείς. Η εισαγγελία επιφορτίζεται με την προάσπιση των δικαιωμάτων των ανηλίκων που αναγνωρίζονται από τον νόμο. Τα μέτρα που είναι δυνατόν να επιβληθούν σε βάρος ανήλικου παραβάτη ηλικίας μεταξύ 14 και 18 ετών προβλέπονται σε ειδικό νόμο (τον οργανικό νόμο 5/2000, της 12ης Ιανουαρίου, για τη ρύθμιση της ποινικής ευθύνης των ανηλίκων).

Αν ο δράστης είναι ηλικίας κάτω των δεκατεσσάρων ετών, δεν εφαρμόζεται ο προαναφερόμενος οργανικός νόμος για τη ρύθμιση της ποινικής ευθύνης των ανηλίκων, αλλά οι ειδικές διατάξεις του αστικού κώδικα και η λοιπή ισχύουσα νομοθεσία.

Οι υποθέσεις στις οποίες εμπλέκονται παιδιά ως θύματα ή ως μάρτυρες εκδικάζονται από τα τακτικά δικαστήρια, αλλά ο νόμος προβλέπει ειδικές εγγυήσεις για την προστασία των παιδιών, ανάλογα με την ηλικία τους· για παράδειγμα, οι καταθέσεις των πλέον ευάλωτων παιδιών παρέχονται σε εξειδικευμένο ψυχολόγο και καταγράφονται, ούτως ώστε να αποφεύγεται η ανάγκη επανάληψής τους ενώπιον του δικαστηρίου και, σε κάθε περίπτωση, να αποφεύγεται η αυτοπρόσωπη αντιπαράθεση μεταξύ του παιδιού και του κατηγορουμένου.

Αστική δικαιοσύνη: Οι αστικές αξιώσεις των παιδιών εκδικάζονται από τα τακτικά αστικά δικαστήρια (τα «*Juzgados de Primera Instancia*» — πρωτοδικεία) βάσει της πολιτικοδικονομικής νομοθεσίας, ενώ λειτουργούν και ειδικευμένα αστικά δικαστήρια που δικάζουν αποκλειστικά υποθέσεις οικογενειακού δικαίου, τα οποία ονομάζονται «*Juzgados de Familia*».

Η εισαγγελία δικαιούται να συμμετέχει στις αστικές δίκες στις οποίες εμπλέκονται παιδιά ή άτομα με αναπηρία, έως ότου διοριστεί για αυτά επίτροπος. Μολονότι οι ανήλικοι δεν έχουν γενικά την ικανότητα να κινούν αστικές δίκες αυτοδύναμα, ο νόμος προβλέπει ότι, αν μέτρο ενδέχεται να επηρεάσει τα συμφέροντά τους και είναι επαρκώς ώριμοι, πρέπει να ακούγονται, σε κάθε δε περίπτωση διαθέτουν το δικαίωμα ακρόασης αν έχουν συμπληρώσει την ηλικία των 12 ετών.

Εξάλλου, στις υποθέσεις δικαστικού χωρισμού ή διαζυγίου, το δικαστήριο πάντοτε λαμβάνει υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Οι ακόλουθες αποτελούν διοικητικές διαδικασίες που μπορεί να αφορούν παιδιά: προστασία του παιδιού, υιοθεσία, άσυλο, μετανάστευση, υγεία, εκπαίδευση, διοικητικές κυρώσεις.

3. Νομικά μέτρα και μέτρα πολιτικής για την αποφυγή αδικαιολόγητων καθυστερήσεων στη διεκπεραίωση των υποθέσεων που αφορούν παιδιά

Κατά τρόπο γενικό και για ολόκληρη την επικράτεια της χώρας, προκειμένου να αποφεύγονται καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση των υποθέσεων που αφορούν ανηλίκους, ο οργανικός νόμος 1/1996, της 15ης Ιανουαρίου, για τη νομική προστασία των ανηλίκων (στο εξής: LOPJM) ορίζει ότι στις δικαστικές και τις διοικητικές διαδικασίες η εμφάνιση και η εξέταση ανηλίκων πραγματοποιούνται κατά προτεραιότητα και με τρόπο που συνάδει με την κατάσταση και την ηλικιακή ανάπτυξή τους, με τη βοήθεια, όταν απαιτείται, ειδικευμένων επαγγελματιών ή εμπειρογνομών, με σεβασμό της ιδιωτικότητάς τους και με χρήση γλώσσας κατανοητής από αυτούς, με διαδικασία προσητή και προσαρμοσμένη στην κατάστασή τους, κατόπιν ενημέρωσής τους τόσο για το περιεχόμενο των ερωτήσεων όσο και για τις συνέπειες των απαντήσεών τους, και τηρουμένων απαρέγκλιτα όλων των δικονομικών και διαδικαστικών εγγυήσεων.

Ποινική δικαιοσύνη: Εφαρμόζονται διαφορετικά νομικά μέτρα και μέτρα πολιτικής ανάλογα με την περίπτωση, και συγκεκριμένα ανάλογα με το αν στην υπόθεση εμπλέκεται παιδί ως θύμα ή παιδί ως δράστης.

Αστική δικαιοσύνη: Ο ενάγων μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο την επιβολή ασφαλιστικών μέτρων. Κατά γενικό κανόνα, τα παιδιά δεν μπορούν να ζητήσουν από το δικαστήριο την επιβολή ασφαλιστικών μέτρων με το δικό τους όνομα, αλλά χρειάζονται τη συνδρομή του νόμιμου αντιπροσώπου τους. Όταν εμπλέκονται παιδιά σε υποθέσεις οικογενειακού δικαίου, ασφαλιστικά μέτρα λαμβάνονται κατά κανόνα πριν από την έκδοση της απόφασης στην κύρια υπόθεση, με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον των θυγόμενων παιδιών, για να ρυθμιστεί προσωρινά η επιμέλεια, η διατροφή και η επικοινωνία με τα παιδιά, να διαταχθούν προσωρινά μέτρα οικονομικής στήριξης κ.λπ.

4. Ειδικό μηχανισμό και διαδικασίες στήριξης των παιδιών και βέλτιστο συμφέρον του παιδιού

Η ισπανική νομοθεσία περιλαμβάνει ορισμένες σημαντικές διατάξεις για την περαιτέρω διευκόλυνση της άσκησης των δικαιωμάτων των ανήλικων, ενώ, επιπλέον, θεσπίζει κατάλληλο νομικό πλαίσιο για τους *αλλοδαπούς ανήλικους*, βάσει του οποίου οι αλλοδαποί ανήλικοι που βρίσκονται στην Ισπανία, ανεξαρτήτως της διοικητικής κατάστασής τους, διαθέτουν δικαιώματα σε εκπαίδευση, υγειονομική περίθαλψη και κοινωνικές υπηρεσίες υπό τους ίδιους όρους με τους Ισπανούς ανήλικους. Όσον αφορά τους *ανήλικους που τελούν υπό την προστασία δημοσίων ιδρυμάτων*, η αναγνώριση της ασφαλιστικής κάλυψης της υγειονομικής περίθαλψής τους πραγματοποιείται αυτεπαγγέλτως.

Οι δημόσιες αρχές υποχρεούνται να εξασφαλίζουν την προστασία και τον σεβασμό των νόμιμων δικαιωμάτων των ευάλωτων ομάδων, όπως των ασυνόδευτων ανήλικων, αυτών που χρειάζονται διεθνή προστασία, των παιδιών με αναπηρία και των θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης, σεξουαλικής εκμετάλλευσης, παιδικής πορνογραφίας ή εμπορίας ανθρώπων.

Ο LOPJM κατοχυρώνει, ως κατευθυντήρια αρχή της διοικητικής δράσης, την προστασία των παιδιών από κάθε μορφής βία, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, της ενδοοικογενειακής βίας, της βίας με βάση το φύλο, της εμπορίας ανθρώπων και του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων. Η προστασία των παιδιών-θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας αποτελεί έναν από τους πυλώνες του νέου νόμου για την προστασία των παιδιών και των εφήβων, που δημοσιεύθηκε στις 28 Ιουλίου 2015.

Σχετικές αρμοδιότητες έχουν ανατεθεί στα Γραφεία Υποστήριξης Θυμάτων, τα οποία αποτελούν μονάδες που υπάγονται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης ή στις αυτόνομες κοινότητες. Τα εν λόγω γραφεία εξετάζουν ατομικά τα θύματα για να διαπιστώσουν τις ιδιαίτερες ανάγκες προστασίας τους και βοηθούν τα θύματα στον νομικό, τον ψυχολογικό και τον κοινωνικό τομέα, με στόχο την ελαχιστοποίηση της πρωτογενούς και την αποφυγή δευτερογενούς θυματοποίησης. Στο πλαίσιο αυτό, παρέχονται ειδικές υπηρεσίες υποστήριξης των παιδιών.

Όσον αφορά τη συμμετοχή των παιδιών σε δικαστικές διαδικασίες, η ισπανική νομοθεσία αναγνωρίζει στους ανήλικους δικαίωμα ακρόασης σε κάθε υπόθεση, χωρίς διακρίσεις λόγω ηλικίας, αναπηρίας ή άλλων περιστάσεων, τόσο στις διαδικασίες οικογενειακού δικαίου όσο και σε κάθε άλλη διοικητική διαδικασία, δικαστική διαδικασία ή διαδικασία διαμεσολάβησης η οποία αφορά τον ανήλικο και μπορεί να οδηγήσει σε απόφαση που θα επηρεάσει την προσωπική, οικογενειακή ή κοινωνική του σφαίρα, οι δε απόψεις του ανήλικου λαμβάνονται δεόντως υπόψη, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του. Ως εκ τούτου, στο παιδί πρέπει να παρέχονται οι πληροφορίες που θα του επιτρέψουν την άσκηση του εν λόγω δικαιώματός του, σε γλώσσα κατανοητή και σε μορφή απλή και προσαρμοσμένη στην κατάστασή του.

Η αρχή του «βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού» αποτελεί προτεραιότητα ως ουσιαστικό δικαίωμα, ως γενική ερμηνευτική αρχή και ως δικονομικός κανόνας. Η ισπανική νομοθεσία (LOPJM) επιβάλλει τη λήψη κάθε μέτρου αναγκαίου προς το συμφέρον του παιδιού και εγγυάται ιδίως την προστασία της ιδιωτικότητας του παιδιού.

Κατά γενική αρχή, το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού πρέπει να αξιολογείται και να καθορίζεται ατομικά για κάθε παιδί, λαμβανομένων υπόψη όλων των προσωπικών περιστάσεών του.

Ο ορισμός του «βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού» και τα κριτήρια που το καθορίζουν ρυθμίζονται και εξειδικεύονται στο άρθρο 2 του LOPJM.

5. Παρακολούθηση και εκτέλεση των αποφάσεων στις διαδικασίες στις οποίες εμπλέκονται παιδιά

Παιδί ως δράστης: Απώτερος στόχος των διατάξεων για την ποινική αντιμετώπιση των παιδιών είναι η επανένταξή τους στην κοινωνία. Η επανένταξη αυτή πρέπει να διευκολύνεται με εκπαιδευτικά μέτρα και εξειδικευμένο προσωπικό. Η απονομή φιλικής προς τα παιδιά δικαιοσύνης μετά τη δίκη αποτελεί σε μεγάλο βαθμό αρμοδιότητα των αυτόνομων κοινοτήτων, οι οποίες έχουν την πρωταρχική ευθύνη για τα αναγκαία αναμορφωτικά μέτρα, μέτρα παροχής κοινωνωφελούς εργασίας ή εκπαιδευτικά μέτρα.

Παιδί ως θύμα: Στα παιδιά που πέφτουν θύματα ποινικών αδικημάτων παρέχονται κοινωνικές υπηρεσίες προσαρμοσμένες στις περιστάσεις της εκάστοτε υπόθεσης.

Αστική δικαιοσύνη:

Τα παιδιά μπορούν να είναι διάδικος αστικής δίκης και, επομένως, οι σχετικές δικαστικές αποφάσεις τούς κοινοποιούνται και τα παιδιά μπορούν να ζητήσουν την εκτέλεση δικαστικής απόφασης, πάντοτε μέσω του νόμιμου αντιπροσώπου τους (δεδομένου ότι δεν διαθέτουν δικαιοπρακτική ικανότητα), εκτός αν είναι χειράφετα.

Παιδί ως εναγόμενος: Τα παιδιά είναι δυνατόν να ευθύνονται για την παράβαση σύμβασης που έχουν συνάψει, περίπτωση κατά την οποία ευθύνονται με τη δική τους περιουσία.

6. Πρόσβαση σε μέσα έννομης προστασίας

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με το ισπανικό δίκαιο, το καθεστώς πρόσβασης σε μέσα έννομης προστασίας, για παράδειγμα σε μέτρα διασφάλισης των δικαιωμάτων του παιδιού σε περίπτωση σύγκρουσης των συμφερόντων του παιδιού με αυτά των γονέων του, είναι το ίδιο σε όλη την επικράτεια.

Ποινική δικαιοσύνη:

Προσφυγή σε περίπτωση απόφασης μη άσκησης δίωξης: Στην Ισπανία ισχύει ένα ιδιαίτερα ευρύ νομικό πλαίσιο προστασίας των ανήλικων θυμάτων, το οποίο ορίζεται στον νόμο 4/15.

Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα ενημέρωσης, πρόσβασης σε μηχανισμούς καταγγελίας, δικαστικής προσφυγής ή δικαστικού ελέγχου, καθώς και δικαίωμα να αξιώσουν αποζημίωση/αποκατάσταση κατά τη διάρκεια ή μετά την ποινική εκδίκαση της υπόθεσης στην οποία ήταν το θύμα. Σε κάθε παιδί που δεν διαθέτει επαρκείς πόρους παρέχεται δικαίωμα δωρεάν νομικής συνδρομής.

Αστική δικαιοσύνη:

Για την υπεράσπιση και διασφάλιση των δικαιωμάτων του, το παιδί μπορεί:

- να ζητήσει την προστασία και επιμέλεια του αρμόδιου δημόσιου φορέα
- να ενημερώσει τον εισαγγελέα για την περίπτωση
- να υποβάλει καταγγελία στον Διαμεσολαβητή
- να ζητήσει τους διαθέσιμους κοινωνικούς πόρους δημοσίων αρχών
- να ζητήσει δωρεάν νομική συνδρομή και τον διορισμό συνηγόρου
- να υποβάλει προσωπική καταγγελία στην Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Στην περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων, ο νόμος προβλέπει τον διορισμό δικαστικού επιτρόπου.

Οι διοικητικές αποφάσεις με αντικείμενο την προστασία ανήλικου μπορούν να προσβληθούν στα πολιτικά δικαστήρια.

Τελευταία επικαιροποίηση: 17/01/2024

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Δικαιώματα των ανηλίκων στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών - Γαλλία

1. Δικαιοπρακτική ικανότητα του ανηλίκου

Σύμφωνα με το γαλλικό δίκαιο, οι ανήλικοι κάτω των 18 ετών δεν έχουν δικαιοπρακτική ικανότητα. Κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους πρέπει να εκπροσωπούνται από τους νόμιμους αντιπροσώπους τους (συνήθως τους γονείς τους). Οι ανήλικοι πρέπει να συμμετέχουν σε όλες τις αποφάσεις που τους αφορούν και τους επηρεάζουν, ανάλογα με την ηλικία και την ικανότητα ορθής κρίσης τους.

2. Πρόσβαση σε προσαρμοσμένες διαδικασίες

Αρμόδιο για τις υποθέσεις που αφορούν ανηλίκους είναι εξειδικευμένο προσωπικό, ιδίως οι ειδικοί δικαστές του δικαστηρίου ανηλίκων (tribunal pour enfants). Η Υπηρεσία Κοινωνικής Μέριμνας Νέων (Protection judiciaire de la jeunesse) και οι αρμόδιες ενώσεις μπορούν να παρεμβαίνουν στις διαδικασίες που αφορούν ανηλίκους.

Ο νόμος ορίζει ότι ανήλικος μπορεί να συγκρουστεί με τους γονείς του. Σ' αυτήν την περίπτωση, μπορεί να οριστεί ως ειδικός αντιπρόσωπος (administrateur ad hoc) ένα ανεξάρτητο πρόσωπο.

Σε **ποινικές υποθέσεις**, ο ανήλικος έχει το δικαίωμα να συμβουλευτεί δικηγόρο χωρίς να απαιτείται η άδεια των γονέων του. Η νομική συνδρομή παρέχεται δωρεάν. Ο δικηγόρος θεωρείται ως η πρώτη πηγή πρόσβασης σε πληροφορίες και ο ρόλος του είναι να συνδράμει και να προστατεύει τον ανήλικο. Μπορεί να ζητήσει την εκδίκαση κλεισμένων των θυρών, την τοποθέτηση του ανηλίκου κατά τρόπο ώστε να μην βλέπει τον κατηγορούμενο, την αντικατάσταση κάθε επιπλέον ιατρικής εξέτασης από την επανεξέταση του φακέλου και την παράλειψη ορισμένων ανακριτικών πράξεων (π.χ. της κατ' αντιπαράσταση εξέτασης).

- **Εφόσον ο ανήλικος είναι ύποπτος ή κατηγορούμενος**, αν κάποιο δικαίωμά του δεν γίνει σεβαστό η διαδικασία μπορεί να διακοπεί και ο ανήλικος να αφεθεί ελεύθερος. Η κράτηση ανηλίκου κάτω των 10 ετών δεν επιτρέπεται παρά μόνο υπό την επίβλεψη ειδικά καταρτισμένων επαγγελματιών και μόνο σε καταστάματα που προορίζονται για ανηλίκους.

- **Εφόσον ο ανήλικος είναι μάρτυρας** σε μια υπόθεση, οι δικαστές και οι αξιωματικοί της δικαστικής αστυνομίας λαμβάνουν υπόψη την ευάλωτη θέση του. Οι ανήλικοι κάτω των 16 ετών δεν δίνουν όρκο.

- **Τα ανήλικα θύματα απολαύουν ειδικής προστασίας**. Επιπλέον, εάν ο ανήλικος υποβάλει δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής σε δίκη, μπορεί να ζητήσει αποζημίωση για τη ζημία που υπέστη. Αν ο καταδικασθείς δεν είναι φερέγγυος, το θύμα μπορεί να λάβει αποζημίωση από [ταμείο εγγύησης για τα θύματα](#) (ανάλογα με την περίπτωση), από την επιτροπή αποζημίωσης των θυμάτων αξιόποινων πράξεων (Commission d'indemnisation des victimes d'infractions - CIVI) και/ή από την υπηρεσία συνδρομής των θυμάτων αξιόποινων πράξεων ως προς την είσπραξη μη καταβληθέντων ποσών (SARVI).

Σε αστικές υποθέσεις ο ανήλικος πρέπει γενικά να εκπροσωπείται από τον νόμιμο αντιπρόσωπό του. Αν υφίσταται σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ του ανηλίκου και των γονέων του, διορίζεται ειδικός αντιπρόσωπος. Οι γονείς έχουν στη διάθεσή τους δεκαπέντε ημέρες για να προσφύγουν κατά του διορισμού του ειδικού αντιπροσώπου.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο νόμος προβλέπει ρητά ότι ο ανήλικος μπορεί να ενεργεί αυτόνομα [ιδίως ως προς μέτρα στήριξης και αποκατάστασης (assistance éducative) για τους ανηλίκους που διατρέχουν κίνδυνο, ως προς αιτήσεις για την έκδοση πράξης με την οποία βεβαιώνεται πασιδηλο γεγονός (acte de notoriété) για την απόδειξη του δεσμού γονέα και τέκνου, αιτήσεις χειραφέτησης, αιτήσεις για τον καθορισμό της ιθαγένειας για ασυνόδευτους αλλοδαπούς ανηλίκους].

3. Νόμοι και μέτρα για την επίτευξη των προθεσμιών σε υποθέσεις στις οποίες εμπλέκονται ανήλικοι

Σε **ποινικές υποθέσεις** ο εισαγγελέας μπορεί να διατάξει την άμεση εμφάνιση ενώπιον του δικαστηρίου ανηλίκων, ώστε η ακρόαση να πραγματοποιηθεί σε χρόνο που κυμαίνεται από δέκα ημέρες έως δύο μήνες. Η διαδικασία αυτή είναι δυνατή μόνο αν η διερεύνηση των πραγματικών περιστατικών δεν είναι πλέον αναγκαία και για συγκεκριμένα αδικήματα, ανάλογα με την ηλικία του ανηλίκου και την ποινή που επισύρει το αδίκημα. Ωστόσο, η παράσταση στο δικαστήριο σε επισπευσμένο χρόνο επιτρέπει στον εισαγγελέα να διατάξει τη διεξαγωγή ακρόασης ενώπιον του δικαστηρίου ανηλίκων εντός τριών μηνών.

Σε **αστικές υποθέσεις** δεν υπάρχει ειδική διάταξη για την επίτευξη των διαδικασιών σε πρώτο βαθμό στις υποθέσεις που αφορούν ανηλίκους, αλλά όταν ασκείται έφεση κατά απόφασης του δικαστηρίου ανηλίκων, ο νόμος ορίζει ότι η υπόθεση θα πρέπει να εξετάζεται κατά προτεραιότητα.

4. Ειδικοί μηχανισμοί και διαδικασίες στήριξης των παιδιών και υπέρτερο συμφέρον του παιδιού

Το συμφέρον του ανηλίκου αποτελεί ζήτημα πρώτιστης σημασίας στις δικαστικές διαδικασίες που αφορούν παιδιά. Ο νόμος αναφέρει συχνά ότι ο δικαστής πρέπει να αιτιολογεί τις αποφάσεις του με βάση το βασικό κριτήριο της προστασίας των συμφερόντων των ανηλικών παιδιών. Πρέπει να λαμβάνει υπόψη την οικογενειακή, κοινωνική και οικονομική κατάσταση του παιδιού και τις γνώμες που διατυπώνει το παιδί. Ωστόσο, δεν υπάρχει πρωτόκολλο ή κανονιστικό έγγραφο που να προσδιορίζει το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού.

Σε **ποινικές υποθέσεις**, η δικαστική αρχή ειδοποιείται από τις περιφερειακές αρχές όταν ένας ανήλικος είναι προδήλως ή τεκμαίρεται ότι είναι θύμα κακοποίησης. Όταν ο ανήλικος έχει πέσει θύμα σεξουαλικής κακοποίησης, ο εισαγγελέας πρέπει να ενημερώσει αμέσως τον δικαστή ανηλίκων και να ζητήσει τη λήψη μέτρων στήριξης και αποκατάστασης.

Οι υποχρεώσεις ως προς το επαγγελματικό απόρρητο δεν ισχύουν σε περιπτώσεις κακοποίησης ή υλικής στέρησης ανηλίκου. Πολλά εγκλήματα κατά ανηλίκου υπόκεινται σε μακρύτερη παραγραφή, η οποία αρχίζει να τρέχει μόνο από την ενηλικίωση του θύματος. Η ακρόαση ανηλίκου κατηγορούμενου διεξάγεται κλεισμένων των θυρών. Απαγορεύεται συνολικά η δημοσιοποίηση του περιεχομένου της ακρόασης.

Σε **αστικές υποθέσεις**, ο δικαστής ανηλίκων είναι υπεύθυνος για τη λήψη μέτρων στήριξης και αποκατάστασης εφόσον ο ανήλικος βρίσκεται σε κίνδυνο. Εξάλλου, ο αστικός κώδικας απονέμει ευρείες αρμοδιότητες στον δικαστή οικογενειακών υποθέσεων, ο οποίος πρέπει να διασφαλίζει, «ιδίως, την προστασία των συμφερόντων των ανηλικών παιδιών».

5. Εκτέλεση αποφάσεων που αφορούν ανηλίκους

Σε **ποινικές υποθέσεις**, οι γονείς και ο δικηγόρος του ανηλίκου εμπλέκονται άμεσα στην εφαρμογή οποιουδήποτε μέτρου. Ορισμένα μέτρα μπορούν να διαταχθούν από τον δικαστή ανηλίκων ή από τον ανακριτή κατά το στάδιο της ανάκρισης (για τους ανηλίκους από 10 έως 18 ετών: μέτρα τοποθέτησης σε ανάδοχη οικογένεια ή σε ίδρυμα, επιτηρούμενη ελευθερία, υποχρέωση σε αποκατάσταση των αποτελεσμάτων της πράξης του (réparation) και εκπαιδευτική ή εργασιακή δραστηριότητα κατά τη διάρκεια της ημέρας (activité de jour) για τους ανηλίκους από 13 έως 18 ετών: προσωρινή κράτηση, επιβολή περιοριστικών όρων, κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική παρακολούθηση).

Το δικαστήριο ανηλίκων μπορεί, με απόφασή του, να διατάξει την επιστροφή ανηλίκου ηλικίας από 10 έως 18 ετών στην οικογένειά του, την αποκατάσταση των αποτελεσμάτων της πράξης του, την αναστολή εκτέλεσης της ποινής του υπό όρους, εκπαιδευτικές ή εργασιακές δραστηριότητες κατά τη διάρκεια της ημέρας, μέτρα τοποθέτησης σε ανάδοχη οικογένεια ή σε ίδρυμα ή τη θέση του ανηλίκου υπό δικαστική προστασία. Για τους ανηλίκους από 13 έως 18 ετών,

μπορεί επίσης να τους απευθύνει επίπληξη ή επίσημη προειδοποίηση, να διατάξει διαμεσολάβηση και αποκατάσταση των αποτελεσμάτων της πράξης τους, εκπαιδευτική ή εργασιακή δραστηριότητα κατά τη διάρκεια της ημέρας (η οποία, στην περίπτωση ανηλίκων από 16 έως 18 ετών, μπορεί να συνίσταται σε εργασίες υπέρ του δημοσίου συμφέροντος), επιτηρούμενη ελευθερία ή τη θέση του ανηλίκου υπό δικαστική προστασία. Σε ανηλίκους από 10 έως 18 ετών μπορεί να επιβληθεί ποινή που συνίσταται στα ακόλουθα: απαγόρευση εισόδου σε ορισμένους χώρους, απαγόρευση συνάντησης ορισμένων προσώπων, τοποθέτηση σε ανάδοχη οικογένεια ή ίδρυμα και, ως έσχατη λύση για τους ανηλίκους άνω των 13 ετών, στέρηση της ελευθερίας (στην πτέρυγα ανηλικών σωφρονιστικού καταστήματος ή σε ειδικό σωφρονιστικό κατάστημα ανηλίκων· απαιτείται η παρουσία ειδικευμένων εκπαιδευτικών).

Σε **αστικές υποθέσεις**, οι αποφάσεις σχετικά με τη γονική μέριμνα, τη διατροφή ή την προστασία των ανηλίκων που βρίσκονται σε κίνδυνο είναι άμεσα εκτελεστές. Ανάλογα με την ικανότητα ορθής κρίσης του ανηλίκου, στις περισσότερες περιπτώσεις την εκτέλεση της απόφασης αναλαμβάνουν οι γονείς. Σε περίπτωση σύγκρουσης με τους γονείς και σε περιπτώσεις στις οποίες το δικαστήριο δεν έχει ήδη αποφανθεί επί του θέματος (π.χ. διορίζοντας κηδεμόνα), υπεύθυνος για την εκτέλεση των μέτρων που είναι προς το συμφέρον του ανηλίκου είναι ο ειδικός αντιπρόσωπος.

6. Υιοθεσία

Η υιοθεσία έχει διάφορα στάδια: λήψη άδειας υιοθεσίας, αντιστοίχιση παιδιού και υιοθετούντος και ενθάρρυνση της μεταξύ τους σχέσης και δικαστική διαδικασία με την οποία δημιουργείται ο δεσμός γονέα και τέκνου. Υπάρχουν δύο είδη υιοθεσίας στη Γαλλία: η απλή υιοθεσία (με την οποία διατηρούνται οι δεσμοί με τους βιολογικούς γονείς του παιδιού) και η πλήρης υιοθεσία (μόνο για παιδιά ηλικίας κάτω των 15 ετών, με την οποία οι βιολογικοί γονείς υποκαθίστανται από τους θετούς γονείς στον δεσμό γονέα και τέκνου).

Το πολυμελές πρωτοδικείο είναι αρμόδιο και για τα δύο αυτά είδη υιοθεσίας. Η υιοθεσία εγκρίνεται μόνο εφόσον συνάδει με τα συμφέροντα του ανηλίκου. Οι ανήλικοι άνω των 13 ετών πρέπει να συναινέσουν στην υιοθεσία τους.

Φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη στη Γαλλία (749 Kb)

Τελευταία επικαιροποίηση: 30/07/2020

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Δικαιώματα των ανηλίκων στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών - Κροατία Ικανότητα δικαίου των παιδιών

Τα παιδιά στην Κροατία διαθέτουν ικανότητα δικαίου (ικανότητα να είναι υποκείμενα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων) και ικανότητα διαδίκου (ικανότητα να είναι ενάγοντες ή εναγόμενοι σε δικαστικές διαδικασίες). Τα παιδιά αποκτούν δικαιοπρακτική ικανότητα (ικανότητα σύναψης συμβάσεων και παραγωγής έννομων αποτελεσμάτων έχουν κανονικά από την ηλικία των 18 ετών) μόνο εάν παντρευτούν, γίνουν γονείς (από την ηλικία των 16 ετών) ή συνάψουν συμβάσεις εργασίας (από την ηλικία των 15 ετών).

Πρόσβαση σε ειδικές διαδικασίες

Οι ακόλουθοι φορείς μπορούν να συμμετέχουν σε **ποινικές δίκες** στις οποίες εμπλέκονται παιδιά:

ο Συνήγορος του Παιδιού (*pravobranitelj za djecu*)·

εξειδικευμένοι αστυνομικοί στο Υπουργείο Εσωτερικών, οι οποίοι έχουν εκπαιδευτεί να εργάζονται με παιδιά που είναι θύματα ή δράστες αξιόποινων πράξεων·

τα δικαστήρια και οι δικαστές ανηλίκων σε ποινικές δίκες όπου εμπλέκονται παιδιά

εισαγγελείς ανηλίκων στους κόλπους της εισαγγελίας·

εξειδικευμένοι δικηγόροι στις διαδικασίες όπου εμπλέκονται παιδιά, οι οποίοι διορίζονται από τον πρόεδρο του δικαστηρίου, κατά περίπτωση, από τον κατάλογο του Δικηγορικού Συλλόγου Κροατίας (*Hrvatska odvjetnička komora*) (συνήθως ως συνήγοροι υπεράσπισης)·

κοινωνικοί λειτουργοί, οι οποίοι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στις ποινικές δίκες στις οποίες εμπλέκονται παιδιά·

ειδικές κλινικές και νοσοκομεία για παιδιά

πολυάριθμες εξειδικευμένες ΜΚΟ, μη νομικοί σύμβουλοι (στα δικαστήρια ανηλίκων και την εισαγγελία), εθελοντές κλπ.

Η συμμετοχή παιδιών και ανηλίκων (ηλικίας έως 23 ετών) στις δικαστικές διαδικασίες σε περιπτώσεις όπου έχουν διαπράξει ποινικό αδίκημα ρυθμίζεται από τον νόμο περί δικαστηρίων ανηλίκων (*Zakon o sudovima za mladež*).

Τα δημοτικά δικαστήρια (*općinski sudovi*) διεξάγουν αστικές διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένων διαδικασιών που αφορούν παιδιά, διότι δεν έχουν συσταθεί ειδικά δικαστήρια για την εκδίκαση αποκλειστικά διαφορών όπου εμπλέκονται παιδιά και ανήλικοι. Τα δημοτικά δικαστήρια είναι αρμόδια σε πρώτο βαθμό για την εκδίκαση υποθέσεων διατροφής, υποθέσεων που αφορούν την ύπαρξη ή την ανυπαρξία γάμου, την ακύρωση γάμου και το διαζύγιο, την αναγνώριση ή την αμφισβήτηση πατρότητας ή μητρότητας, καθώς και την επιμέλεια των τέκνων και τη γονική μέριμνα.

Τα κέντρα κοινωνικής μέριμνας (*Centri za socijalnu skrb*) είναι δημόσιοι φορείς που λειτουργούν για την προστασία και τη στήριξη των παιδιών και τα οποία μπορούν να επηρεάσουν τις δικαστικές αποφάσεις. Στις δικαστικές διαδικασίες, τα κέντρα κοινωνικής μέριμνας μπορούν να έχουν το νομικό καθεστώς διαδίκου ή να συμμετέχουν ως παρεμβαίνοντες. Δεδομένου ότι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην προστασία των παιδιών στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών, τα κέντρα αυτά έχουν διάφορες ευκαιρίες να υποστηρίξουν το υπέριππο συμφέρον των παιδιών.

Ο Συνήγορος του Παιδιού αποτελεί ανεξάρτητη αρχή που λογοδοτεί αποκλειστικά στο Κοινοβούλιο και είναι επιφορτισμένη με την υποχρέωση προστασίας, παρακολούθησης και προώθησης των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των παιδιών.

Δεν έχουν συσταθεί χωριστά δικαστήρια ή φορείς που να ασχολούνται αποκλειστικά με τα δικαιώματα των παιδιών και των ανηλίκων σε διοικητικές διαδικασίες. Τα υφιστάμενα διοικητικά δικαστήρια (*upravni sudovi*) έχουν γενική αρμοδιότητα να επιλύουν όλες τις διοικητικές διαφορές, συμπεριλαμβανομένων εκείνων στις οποίες εμπλέκονται παιδιά/ανήλικοι.

Όλες οι αρμόδιες αρχές που συμμετέχουν σε ποινικές δίκες στις οποίες εμπλέκονται παιδιά ή ανήλικοι ως θύματα ή κατηγορούμενοι πρέπει να αναλαμβάνουν επείγοντως δράση για την ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων τους το συντομότερο δυνατόν. Σύμφωνα με τον νόμο περί δικαστηρίων ανηλίκων (*Zakon o sudovima za mladež*), οι ποινικές δίκες κατά ανηλίκων ή νεαρών ενηλίκων ή σε περιπτώσεις νομικής προστασίας παιδιών είναι επείγουσες και πρέπει να κινούνται —και οι σχετικές αποφάσεις να λαμβάνονται— χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση. Οι δικαστικές διαδικασίες κατά ανηλικών παραβατών και οι έρευνες και διαδικασίες που κινούνται από την αστυνομία και τους εισαγγελείς είναι επείγουσες.

Οι καθυστερήσεις στην εκτέλεση των ποινών που επιβάλλονται σε ανηλίκους πρέπει να περιορίζονται στο ελάχιστο, και εναπόκειται στο δικαστήριο να κινεί την εν λόγω διαδικασία χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση αφού η δικαστική απόφαση καταστεί τελεσίδικη και εφόσον δεν υπάρχουν νομικά εμπόδια για την εκτέλεσή της.

Οι δίκες κατά τις οποίες λαμβάνονται αποφάσεις για τα ατομικά δικαιώματα του παιδιού είναι επείγουσες και η πρώτη δικάσιμος διεξάγεται εντός δεκαπέντε ημερών από την ημερομηνία έναρξης της δίκης. Οι αποφάσεις σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων, γονικής μέριμνας και προσωπικής επικοινωνίας με το παιδί, καθώς και οι αποφάσεις για την επιστροφή παιδιού, πρέπει να εκδίδονται και να δημοσιεύονται εντός τριάντα ημερών από την ημερομηνία έναρξης της δίκης. Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο εκδίδει και δημοσιεύει την απόφασή του εντός τριάντα ημερών από την ημερομηνία κατάθεσης του ένδικου μέσου. Σύμφωνα με τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (*Zakon o kaznenom postupku*), όταν το θύμα είναι παιδί ή ανήλικος, έχει δικαίωμα ακρόασης, κατάθεσης και συμμετοχής στην ποινική δίκη. Επιπλέον, τα παιδιά ή οι ανήλικοι δικαιούνται να ενημερώνονται για τα σχετικά πραγματικά περιστατικά, να προσκομίζουν αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με το ποινικό αδίκημα και την ποινική δίκη, και να ασκούν ένδικα μέσα. Έχουν το δικαίωμα να υποβάλλουν ερωτήσεις σε υπόπτους, μάρτυρες και πραγματογνώμονες κατά τη διάρκεια της διαδικασίας στο ακροατήριο του δικαστηρίου, και να υποβάλλουν τις παρατηρήσεις και τις εξηγήσεις τους σχετικά με τις εν λόγω καταθέσεις.

Στην πράξη, οι ειδικοί που συμμετέχουν σε δίκες για την προστασία ανηλίκων αξιολογούν το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού και μπορούν να προτείνουν μέτρα προστασίας του παιδιού στο δικαστήριο. Η αξιολόγηση του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού βασίζεται στις αρχές και τις μεθόδους εργασίας των κοινωνικών λειτουργών, των ψυχολόγων, των εκπαιδευτικών και άλλων.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την άσκηση των δικαιωμάτων των παιδιών, το δικαστήριο μπορεί να διορίσει ειδικό εκπρόσωπο για το παιδί σε περιπτώσεις όπου ο ασκών τη γονική μέριμνα δεν είναι εξουσιοδοτημένος να εκπροσωπή το παιδί λόγω σύγκρουσης συμφερόντων. Ο εν λόγω εκπρόσωπος είναι συνήθως δικηγόρος με σχετική πείρα σε διαδικασίες που αφορούν παιδιά. Ειδικοί εκπρόσωποι μπορούν να διορίζονται σε ορισμένες δικαστικές διαδικασίες που αφορούν την κράτηση παιδιού ή ανηλίκου, το διαζύγιο και την υιοθεσία, καθώς και σε υποθέσεις που αφορούν την προστασία των ατομικών δικαιωμάτων και συμφερόντων του παιδιού.

Η προστασία του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού είναι μία από τις αρχές που κατοχυρώνονται στο Κροατικό Σύνταγμα, όπου, μεταξύ άλλων, προβλέπεται ότι οι γονείς φέρουν την ευθύνη για την ανατροφή, την ευημερία και την εκπαίδευση των παιδιών τους, και είναι υπεύθυνοι για τη διασφάλιση της άσκησης του δικαιώματος των παιδιών τους σε πλήρη και αρμονική προσωπική ανάπτυξη. Σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία, το κράτος πρέπει να μεριμνά ιδιαίτερα για τα ορφανά και τους ανήλικους που παραμελούνται από τους γονείς τους, ενώ όλοι έχουν καθήκον προστασίας των παιδιών και ενημέρωσης των αρμόδιων αρχών σχετικά με πιθανές βλάβες που προκαλούνται σε παιδιά. Οι νέοι, οι μητέρες και τα άτομα με αναπηρία δικαιούνται ειδική προστασία στην εργασία. Όλοι πρέπει να έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση επί ίσοις όροις. Η υποχρεωτική εκπαίδευση είναι δωρεάν, σύμφωνα με τον νόμο.

Παρακολούθηση της εκτέλεσης των αποφάσεων σε διαδικασίες στις οποίες εμπλέκονται παιδιά

Η Κροατία έχει θεσπίσει τον νόμο για την εκτέλεση των ποινών που επιβάλλονται σε ανήλικους που έχουν καταδικαστεί για εγκλήματα και αδικήματα (*Zakon o izvršavanju sankcija izrečenih maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje*).

Σκοπός του νόμου αυτού είναι να καθορίσει:

τους όρους εκτέλεσης των ποινών που επιβάλλονται σε παιδιά/ανηλίκους στο πλαίσιο ποινικής δίκης για εγκλήματα που διέπραξαν, ιδίως σωφρονιστικών μέτρων, κράτησης σε ασφαλές κέντρο για νέους και μέτρων ασφαλείας και

τους όρους εκτέλεσης των ποινών για πλημμελήματα που διαπράττονται από παιδιά/ανηλίκους.

Οι εκπρόσωποι του αρμόδιου κέντρου κοινωνικής μέριμνας διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διασφάλιση της ορθής μεταχείρισης των παιδιών/ανηλίκων που διέπραξαν αδίκημα.

Το κέντρο κοινωνικής μέριμνας είναι επίσης αρμόδιο για την κλήτευση των παιδιών και την παραπομπή τους για κάθε σωφρονιστικό μέτρο, καθώς και για την παροχή των πληροφοριών και της υποστήριξης που απαιτούνται. Σκοπός των σωφρονιστικών μέτρων είναι να παρασχεθεί στους ανήλικους παραβάτες προστασία, φροντίδα, βοήθεια, εποπτεία και γενική και επαγγελματική εκπαίδευση, με σκοπό την επιρροή στην ανατροφή τους και στην ανάπτυξη της συνολικής προσωπικότητάς τους, καθώς και τη βελτίωση του αισθήματος ευθύνης τους ώστε να μην καταστούν υπότροποι.

Τα είδη των σωφρονιστικών μέτρων είναι: δικαστική επίπληξη, ειδικές υποχρεώσεις (όπως η συγγνώμη προς τον ζημιωθέντα), αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε από το ποινικό αδίκημα στο μέτρο του δυνατού για το παιδί: τακτική σχολική φοίτηση, εργασία χωρίς απουσίες, παρακολούθηση κατάρτισης για επάγγελμα κατάλληλο για τις ικανότητες και τις προτιμήσεις του παιδιού, αποδοχή θέσης εργασίας και παραμονή σε αυτήν, χρησιμοποίηση του εισοδήματος του παιδιού υπό την επίβλεψη και με τη συμβουλή του διαχειριστή του σωφρονιστικού μέτρου, συμμετοχή στο έργο ανθρωπιστικών οργανώσεων ή σε τοπικές δραστηριότητες ή δραστηριότητες προστασίας του περιβάλλοντος, μη επίσκεψη ορισμένων χώρων, μη συμμετοχή σε ορισμένες εκδηλώσεις ή μη συναναστροφή ορισμένων προσώπων που ασκούν αρνητική επιρροή στο παιδί με τη σύμφωνη γνώμη του νόμιμου εκπροσώπου του ανηλίκου, υποβολή σε ιατρική θεραπεία ή θεραπεία για τοξικομανία ή άλλους εθισμούς, συμμετοχή σε ατομική ή ομαδική ψυχοκοινωνική θεραπεία σε κέντρο παροχής συμβουλών για νέους, συμμετοχή σε μαθήματα επαγγελματικής κατάρτισης, μη εγκατάλειψη του τόπου μόνιμης ή προσωρινής διαμονής του παιδιού για παρατεταμένο χρονικό διάστημα χωρίς την έγκριση του κέντρου κοινωνικής μέριμνας, παραπομπή στο αρμόδιο εξεταστικό κέντρο οδήγησης για εξέταση των γνώσεων σχετικά με τους κανόνες οδικής κυκλοφορίας, μη προσέγγιση ή παρενόχληση του θύματος, επιπλέον φροντίδα και επίβλεψη, επιπλέον φροντίδα και επίβλεψη κατά τη διάρκεια της ημερήσιας φροντίδας σε σωφρονιστικό ίδρυμα, παραπομπή σε πειθαρχικό κέντρο, παραπομπή σε σωφρονιστικό ίδρυμα, παραπομπή σε κέντρο κράτησης, παραπομπή σε ειδικό σωφρονιστικό ίδρυμα.

Η κράτηση σε ασφαλές κέντρο για νέους αποτελεί ειδική μορφή στέρησης της ελευθερίας, όσον αφορά τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για την επιβολή της, τη διάρκεια και τον σκοπό της, καθώς και τους περιορισμούς της ποινής. Οι μεγαλύτεροι σε ηλικία ανήλικοι παραβάτες (ανήλικοι που ήταν τουλάχιστον 16 αλλά όχι ακόμη 18 ετών κατά την τέλεση του εγκλήματος) μπορούν να καταδικαστούν σε κράτηση σε ασφαλές κέντρο για νέους, εάν έχουν διαπράξει εγκλημα που τιμωρείται εκ του νόμου με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών ετών και, λόγω της φύσης και της σοβαρότητας του αδικήματος και του υψηλού βαθμού ενοχής τους, δεν δικαιολογείται η λήψη σωφρονιστικού μέτρου.

Τα παιδιά ή οι ανήλικοι που στερούνται ικανότητας δικαστικής παράστασης εκπροσωπούνται από τους νόμιμους εκπροσώπους τους, οι οποίοι τους παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις δικαστικές αποφάσεις και την εκτέλεση των ποινών.

Κατά τη διάρκεια των διαδικασιών εκτέλεσης, τα δικαστήρια έχουν την εξουσία να διατάσσουν ασφαλιστικά μέτρα για την προστασία παιδιών ή ανηλίκων από την πρόκληση περιττής βλάβης μετά τη διεξαγωγή εξωδικαστικής διαδικασίας. Τα εν λόγω ασφαλιστικά μέτρα είναι τα εξής: περιορισμός της ακατάλληλης επαφής ή περιορισμένη επαφή με γονέα, παππούδες, αδελφούς ή αδελφές (ή ετεροθαλείς αδερφούς ή αδερφές) του παιδιού, ή με τον/την σύζυγο του παιδιού.

Πρόσβαση σε μέσα έννομης προστασίας

α) Ποινική διαδικασία

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να ασκήσει ένδικα μέσα κατά απόφασης του αρμόδιου δικαστηρίου σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Όταν παιδιά ή ανήλικοι είναι θύματα αξιόποινης πράξης, δικαιούνται —όπως και ο εισαγγελέας, ο κατηγορούμενος και ο συνήγορος υπεράσπισης— να ασκήσουν ένδικα μέσα κατά της απόφασης του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου. Ο ζημιωθείς μπορεί να ασκήσει ένδικα μέσα κατά της δικαστικής απόφασης όσον αφορά τα έξοδα της ποινικής διαδικασίας ή την αξίωση αποζημίωσης. Ωστόσο, εάν ο εισαγγελέας έχει αναλάβει την ποινική δίωξη από τον ζημιωθέντα που ενεργεί ως πολιτικώς ενάγων, ο τελευταίος μπορεί να ασκήσει ένδικα μέσα για οποιονδήποτε νόμιμο λόγο.

Κάθε πρόσωπο που δικαιούται να ασκήσει ένδικα μέσα κατά δικαστικής απόφασης με την οποία επιβάλλεται ποινή σε ανήλικο, απόφασης για την επιβολή σωφρονιστικού μέτρου σε ανήλικο ή απόφασης αναστολής της διαδικασίας μπορεί να το πράξει εντός οκτώ ημερών από την παραλαβή της δικαστικής ή άλλης απόφασης. Ο συνήγορος υπεράσπισης ή ο εισαγγελέας, ο/η σύζυγος, συγγενής σε ευθεία γραμμή, θετός γονέας, κηδεμόνας, αδελφός, αδελφή ή ανάδοχος φροντιστής μπορούν να ασκήσουν ένδικα μέσα υπέρ του ανηλίκου ακόμη και ενάντια στη βούλησή του. Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο μπορεί να τροποποιήσει την απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου με την επιβολή αυστηρότερης κύρωσης κατά του ανηλίκου μόνον εφόσον αυτό προτείνεται στο ένδικο μέσο.

β) Αστική διαδικασία

Τα παιδιά και οι ανήλικοι που εμπλέκονται σε δικαστικές διαδικασίες έχουν το δικαίωμα να υποβάλουν καταγγελία, ένδικο μέσο ή ένδικο βοήθημα σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες που ορίζονται στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (*Zakon o parničnom postupku*) και στον νόμο περί αστικών ενοχών (*Zakon o obveznim odnosima*).

Δεδομένου ότι, γενικά, τα παιδιά και οι ανήλικοι δεν έχουν ικανότητα δικαστικής παράστασης, οι γονείς ή οι κηδεμόνες τους προβαίνουν σε ορισμένες ενέργειες εξ ονόματός τους και για λογαριασμό τους ως νόμιμοι εκπρόσωποί τους. Ο νόμιμος εκπρόσωπος του παιδιού δικαιούται να ενεργεί όλες τις διαδικαστικές πράξεις στο όνομα του παιδιού, συμπεριλαμβανομένης της άσκησης ένδικου μέσου. Ένδικα μέσα μπορούν να ασκηθούν κατά των αποφάσεων που εκδίδονται από τα πρωτοβάθμια δικαστήρια, και το ένδικο μέσο αναστέλλει την εκτέλεση της αντίστοιχης δικαστικής απόφασης. Ένδικο μέσο μπορεί να ασκηθεί λόγω ουσιαστικής παράβασης των διατάξεων περί πολιτικής δικονομίας, εσφαλμένης ή ελλιπούς παραδοχής των πραγματικών περιστατικών και εσφαλμένης εφαρμογής του ουσιαστικού δικαίου. Η προθεσμία για την άσκηση ένδικων μέσων κατά της απόφασης πρωτοβάθμιου δικαστηρίου είναι συνήθως 15 ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης της απόφασης.

Υιοθεσία

Ο οικογενειακός νόμος (*Obiteljski zakon*) ρυθμίζει την υιοθεσία ως ειδική μορφή οικογενειακής και νομικής φροντίδας και προστασίας των παιδιών που στερούνται κατάλληλης γονικής μέριμνας, γεγονός που δημιουργεί διαρκή σχέση μεταξύ των γονέων και του παιδιού και παρέχει γονική μέριμνα στους θετούς γονείς. Οι θετοί γονείς πρέπει να είναι Κροάτες υπήκοοι (σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να είναι αλλοδαποί υπήκοοι, εάν αυτό είναι προς το ιδιαίτερο συμφέρον του παιδιού), τουλάχιστον 21 ετών και τουλάχιστον κατά 18 έτη μεγαλύτεροι από το θετό τέκνο. Το τέκνο μπορεί να υιοθετείται από κοινού από έγγαμο ζευγάρι ή άγαμους συντρόφους, από έναν σύζυγο / άγαμο σύντροφο εάν ο άλλος σύζυγος / άγαμος σύντροφος είναι ο άλλος γονέας ή θετός γονέας, με τη συγκατάθεση του άλλου συζύγου / άγαμου συντρόφου, ή από πρόσωπο που δεν είναι έγγαμο και δεν τελεί σε μη έγγαμη σχέση συμβίωσης.

Η υιοθεσία μπορεί να πραγματοποιηθεί μέχρι το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του παιδιού και το παιδί μπορεί να υιοθετηθεί εφόσον πληροί τις νόμιμες προϋποθέσεις υιοθεσίας και εφόσον η υιοθεσία είναι προς το συμφέρον της ευημερίας του. Παιδί που έχει συμπληρώσει το 12ο έτος της ηλικίας του πρέπει να δίδει την έγγραφη συγκατάθεσή του για την υιοθεσία.

Η διαδικασία υιοθεσίας διεξάγεται από το κέντρο κοινωνικής μέριμνας του τόπου μόνιμης ή προσωρινής διαμονής των υποψήφιων θετών γονέων.

Εάν ο θετός γονέας ή το τέκνο είναι αλλοδαπός, η υιοθεσία μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο με την προηγούμενη συναίνεση του αρμόδιου για την κοινωνική πρόνοια υπουργείου.

Τελευταία επικαιροποίηση: 19/05/2021

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Δικαιώματα των ανηλίκων στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών - Κύπρος

1. Δικαιοπρακτική ικανότητα του παιδιού

Στην Κύπρο η ελάχιστη ηλικία καταλογισμού ποινικής ευθύνης είναι τα 14 έτη. Σε όλες τις υποθέσεις, η ελάχιστη ηλικία που πρέπει να έχει συμπληρώσει ο ενάγων για να μπορεί να κινήσει δίκη με το δικό του όνομα είναι τα 18 έτη.

2. Πρόσβαση σε προσαρμοσμένες διαδικασίες

2.1. Ποινική δικαιοσύνη

Γενικά, τα παιδιά δεν έχουν τη νομική ικανότητα να ασκήσουν αγωγή αυτόνομα και, επομένως, μπορούν να ασκήσουν αγωγή μόνο μέσω των γονέων /κηδεμόνων τους.

Όσον αφορά τα δικαστήρια, οι ποινικές υποθέσεις στις οποίες το θύμα είναι παιδί εκδικάζονται επί του παρόντος από τα τακτικά ποινικά δικαστήρια. Ωστόσο, υπάρχουν ειδικοί νόμοι με διατάξεις που προβλέπουν ιδιαίτερη μέριμνα για την προστασία των παιδιών-θυμάτων και των παιδιών-μαρτύρων.

2.2. Αστική δικαιοσύνη

Στον τομέα της αστικής δικαιοσύνης δεν υπάρχουν ειδικά όργανα που να ασχολούνται με τα παιδιά που εμπλέκονται σε αστικές δικαστικές διαδικασίες.

2.3. Διοικητική δικαιοσύνη

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων παρέχουν υπηρεσίες για την προστασία και την υποστήριξη των παιδιών καθ' όλη τη διάρκεια της δικαστικής διαδικασίας. Όλες οι υπηρεσίες που παρέχουν και όλες οι πολιτικές που εφαρμόζουν οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας έχουν ως πρωταρχικό μέλημα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

2.4. Νομικά μέτρα και μέτρα πολιτικής για την αποφυγή αδικαιολόγητων καθυστερήσεων στη διεκπεραίωση των υποθέσεων που αφορούν παιδιά

Δεν υπάρχουν προθεσμίες εντός των οποίων πρέπει να αρχίσουν ή να περατωθούν οι αστικές δικαστικές διαδικασίες, ανεξάρτητα από το αν εμπλέκεται παιδί ή ενήλικας.

Στις τακτικές αστικές υποθέσεις, τα δικαστήρια προσπαθούν να δώσουν προτεραιότητα στις υποθέσεις που αφορούν παιδιά, στο μέτρο του δυνατού και λαμβανομένου υπόψη του τεράστιου φόρτου εργασίας των δικαστηρίων. Οι αιτήσεις προσωρινών μέτρων εξετάζονται χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση.

2.5. Ειδικοί μηχανισμοί στήριξης των παιδιών

Όσον αφορά τις αστικές δικαστικές διαδικασίες, δεν υπάρχουν ρυθμίσεις που να διασφαλίζουν ότι τα δικαστικά κτίρια είναι κατάλληλα για παιδιά και δεν προσφέρεται ψυχολογική ή άλλη υποστήριξη, εκτός αν διαγνωστεί ειδική ανάγκη για τέτοιου είδους υποστήριξη.

Δεν υπάρχουν κανόνες που να επιβάλλουν προσαρμογή των δικαστικών συνεδριάσεων στον ρυθμό και στην ικανότητα αυτοσυγκέντρωσης των παιδιών. Αν υπάρχουν εικόνες ή άλλο υλικό που πρέπει να επιδειχθούν στο δικαστήριο και τα οποία μπορεί να θεωρηθούν επιβλαβή για το παιδί, ο δικαστής μπορεί να διατάξει την απομάκρυνση του παιδιού από τη δικαστική αίθουσα. Το μόνο προβλεπόμενο προστατευτικό μέτρο στις αστικές δίκες είναι η διεξαγωγή της δίκης κεκλεισμένων των θυρών.

3. Διεπιστημονικές πτυχές

Στις υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας συνεργάζονται με όλες τις άλλες αρμόδιες υπηρεσίες βάσει ενός εγχειριδίου διατμηματικών διαδικασιών, το οποίο εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο το 2002. Στις υποθέσεις σεξουαλικής κακοποίησης παιδιού, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας συνεργάζονται με τις άλλες αρμόδιες υπηρεσίες για να υπάρξει διεπιστημονική προσέγγιση.

4. Εκπαίδευση των επαγγελματιών

Η Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου, η οποία αποτελεί το εκπαιδευτικό ίδρυμα της αστυνομίας της Κύπρου, παρέχει διαλέξεις για τον τρόπο χειρισμού των υποθέσεων στις οποίες εμπλέκονται ανήλικοι, σε όλα τα επίπεδα της αστυνομικής εκπαίδευσης. Οι διαλέξεις αυτές αποσκοπούν στην επιμόρφωση των αστυνομικών όλων των βαθμών και παρέχονται στο βασικό πρόγραμμα εκπαίδευσης για τους δόκιμους αστυνομικούς, σε προχωρημένους κύκλους μαθημάτων, καθώς και σε εξειδικευμένα προγράμματα.

Στα στελέχη των κοινωνικών υπηρεσιών παρέχεται τόσο αρχική όσο και συνεχιζόμενη εκπαίδευση στα ζητήματα που αφορούν τα παιδιά, π.χ. για τον τρόπο υποβολής ερωτήσεων σε παιδιά, τον χειρισμό υποθέσεων στις οποίες εμπλέκονται παιδιά κ.λπ.

Όσον αφορά τους δικαστές των τακτικών πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων, δεν υπάρχουν απαιτήσεις εκπαίδευσης στον τρόπο μεταχείρισης των παιδιών κατά τη διάρκεια της δίκης. Γενικά, οι δικαστές παρακολουθούν σεμινάρια και συνέδρια επιμόρφωσης στην Κύπρο και στο εξωτερικό, ανάλογα με τις παρεχόμενες δυνατότητες.

5. Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού

Στις υποθέσεις στις οποίες το δικαστήριο πρέπει να λάβει απόφαση με βάση το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, το δικαστήριο μπορεί να λάβει υπόψη έκθεση που εκπονείται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, η οποία περιλαμβάνει όχι μόνο τις παρατηρήσεις του υπεύθυνου υπαλλήλου των εν λόγω υπηρεσιών, αλλά και τις απόψεις του παιδιού.

6. Παρακολούθηση των αποφάσεων στις διαδικασίες στις οποίες εμπλέκονται παιδιά

Ο περί Αδικοπραγούντων Ανηλίκων Νόμος αναμένεται να αναθεωρηθεί πλήρως, προκειμένου να διασφαλίσει πιο συγκεκριμένα διαδικασίες υπέρ των παιδιών και των νέων. Με τον τρόπο αυτόν, οι διαδικασίες στις οποίες εμπλέκονται παιδιά θα βελτιωθούν και θα ενισχυθούν, με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

7. Πρόσβαση σε μέσα έννομης προστασίας

Το παιδιά μπορούν να ασκήσουν κάθε ένδικο βοήθημα ή ένδικο μέσο που προβλέπεται για τις συνήθεις διαδικασίες, μέσω του γονέα, του νόμιμου κηδεμόνα ή του νόμιμου αντιπροσώπου τους.

Όσον αφορά τις αξιώσεις αποζημίωσης/αποκατάστασης κατά τη διάρκεια ή μετά την ποινική δίκη για την υπόθεση στην οποία το παιδί ήταν θύμα, αν πρόκειται να ασκηθεί τακτική αστική αγωγή για αποζημίωση/αποκατάσταση, αυτή θα πρέπει να ασκηθεί για λογαριασμό του παιδιού από τον γονέα ή τον νόμιμο κηδεμόνα του. Όσον αφορά τις διαταγές αποζημίωσης των θυμάτων στο πλαίσιο της ίδιας της ποινικής δίκης, τα τακτικά ποινικά δικαστήρια έχουν περιορισμένες εξουσίες.

Σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ του παιδιού και των γονέων/κηδεμόνων του, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας μπορούν να θέσουν το παιδί υπό τη φροντίδα του Διευθυντή των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, ο οποίος αναλαμβάνει τον ρόλο του κηδεμόνα του παιδιού και, αν κριθεί απαραίτητο, μπορεί να ορίσει νόμιμο αντιπρόσωπο για το παιδί.

8. Οικογενειακή ζωή

Στην Κυπριακή Δημοκρατία υπάρχουν διάφορα είδη υιοθεσίας:

Εθνικές υιοθεσίες

Διακρατικές υιοθεσίες

Υιοθεσία παιδιού από προηγούμενο γάμο του/της συζύγου του/της υιοθετούντος/-ούσας.

Σε όλες τις περιπτώσεις υιοθεσίας, πρώτιστη μέριμνα αποτελεί το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, βάσει του άρθρου 21 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

[Φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη στην Κύπρο](#) (572 Kb)

Τελευταία επικαιροποίηση: 11/03/2024

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Δικαιώματα των ανηλίκων στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών - Λετονία

1. Δικαιοπρακτική ικανότητα του παιδιού

Σύμφωνα με το Λετονικό δίκαιο, τα πρόσωπα που έχουν ενηλικιωθεί, δηλαδή έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους, έχουν ικανότητα δικαστικής παράστασης σε αστικές διαδικασίες, ενώ οι ανήλικοι εκπροσωπούνται στο δικαστήριο από τους νόμιμους αντιπροσώπους τους. Οι νόμιμοι αντιπρόσωποι είναι συνήθως οι γονείς ή ο επίτροπος του παιδιού.

Στις περιπτώσεις που προβλέπονται από τον νόμο, οι ανήλικοι δικαιούνται να ασκούν ανεξάρτητα τα αστικά δικονομικά τους δικαιώματα. Στις περιπτώσεις αυτές, μπορεί να ζητηθεί η συνδρομή νομίμων αντιπροσώπων προς τον ανήλικο σε δικαστικές διαδικασίες. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους και, προς τον σκοπό αυτό, να λαμβάνουν και να αποστέλλουν κάθε είδους πληροφορίες, καθώς και το δικαίωμα ακρόασης σε κάθε πράξη ή διαδικασία που τα αφορά. Εάν το παιδί είναι σε θέση να διατυπώσει γνώμη, αυτή πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του.

2. Πρόσβαση σε τροποποιημένες δικαστικές διαδικασίες

Το έργο των δικαστηρίων οργανώνεται προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι υποθέσεις που αφορούν την προστασία των δικαιωμάτων και των συμφερόντων του παιδιού εκδικάζονται επειγόντως.

Σε υποθέσεις που αφορούν παιδί, π.χ. διαδικασία διαζυγίου, θεμελίωση της σχέσης γονέα και τέκνου κ.λπ., ο νόμος προβλέπει ευρύ περιθώριο ελιγμών για την κοινοποίηση αποδεικτικών στοιχείων. Προκειμένου να αποσαφηνιστούν οι απόψεις του παιδιού και να υποβληθούν στο δικαστήριο, καλείται γενικά η αρμόδια δημοτική αρχή, δηλαδή το οικογενειακό δικαστήριο, το οποίο αποτελείται από ειδικά εκπαιδευμένους επαγγελματίες που αποσαφηνίζουν τις απόψεις του παιδιού σε οικείο περιβάλλον.

3. Διεπιστημονικές πτυχές

Η προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού υλοποιείται σε συνεργασία με την οικογένεια, τους φορείς της κεντρικής διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης, τους δημόσιους οργανισμούς και άλλα φυσικά και νομικά πρόσωπα.

Σύμφωνα με τον νόμο περί προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού, η συνεργασία μεταξύ των φορέων της κεντρικής διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού και των οικογενειακών δικαιωμάτων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά τους συντονίζεται από το Υπουργείο Πρόνοιας.

Η Λετονία εφαρμόζει ειδική διαδικασία (κανονισμός αριθ. 545 του Υπουργικού Συμβουλίου, της 12ης Σεπτεμβρίου 2017, σχετικά με τη θεσμική συνεργασία στον τομέα της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού) που διέπει την οργάνωση της συνεργασίας μεταξύ φορέων της κεντρικής διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης και μη κυβερνητικών οργανώσεων στον τομέα αυτόν. Αυτή οργανώνεται με τη βοήθεια συμβουλευτικών συλλογικών ομάδων που έχουν συσταθεί στους δήμους και του Συμβουλίου Συνεργασίας επί Παιδικών Υποθέσεων. Μεταξύ άλλων, οι ομάδες συνεργασίας εξετάζουν μεμονωμένες περιπτώσεις που σχετίζονται με πιθανές προσβολές των δικαιωμάτων του παιδιού σε υποθέσεις όπου υπάρχει ανάγκη για ταχεία δράση και συνεργασία μεταξύ διαφόρων φορέων, και όταν η κατάσταση δεν μπορεί να επιλυθεί από ένα μόνο θεσμικό όργανο ή έχει αποδειχθεί αδύνατη η επίλυσή της για παρατεταμένο χρονικό διάστημα.

4. Εκπαίδευση των ειδικών

Η νομοθεσία προβλέπει ευρύ φάσμα ειδικών (δικαστών, εισαγγελέων, δικηγόρων, δικαστικών υπαλλήλων και δικαστικών ψυχολόγων) που αξιολογούν τη διανοητική κατάσταση του παιδιού, μαζί με πιστοποιημένους συμβολαιογράφους, αστυνομικό προσωπικό που εργάζεται με παιδιά κ.λπ., οι οποίοι πρέπει να αποκτήσουν εξειδικευμένες γνώσεις στον τομέα της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού. Η κατάρτιση των δικαστών σε θέματα που αφορούν τα δικαιώματα του παιδιού οργανώνεται από το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

5. Συμφέρον του παιδιού

Σύμφωνα με τον νόμο περί προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού, τα δικαιώματα και τα συμφέροντα του παιδιού έχουν προτεραιότητα σε όλες τις νομικές διαδικασίες που αφορούν το παιδί. Στη Λετονία, όλες οι πράξεις στις οποίες εμπλέκονται παιδιά και οι οποίες ενεργούνται από φορείς της κεντρικής διοίκησης ή της τοπικής αυτοδιοίκησης, δημόσιους οργανισμούς, άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, δικαστήρια και άλλους φορείς επιβολής του νόμου πρέπει να σέβονται κατά προτεραιότητα τα δικαιώματα και τα συμφέροντα του παιδιού.

Το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού πρέπει να διαφυλάσσεται από όλα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα στο πλαίσιο όλων των πράξεων και αποφάσεων που επηρεάζουν ή ενδέχεται να επηρεάσουν το παιδί, άμεσα ή έμμεσα. Κατά τον προσδιορισμό του υπέρτατου συμφέροντος του παιδιού, ο στόχος θα πρέπει να είναι η εξεύρεση βιώσιμης λύσης στην κατάσταση του παιδιού, λαμβανομένων δεόντως υπόψη της συγκεκριμένης κατάστασης και των κριτηρίων που προβλέπονται από τον νόμο.

6. Παρακολούθηση και εκτέλεση των αποφάσεων στις δικαστικές διαδικασίες στις οποίες εμπλέκονται παιδιά

Μόλις μια απόφαση που επηρεάζει τα δικαιώματα και τα συμφέροντα του παιδιού αποκτά ισχύ δεδικασμένου ή πρέπει να εκτελεστεί αμέσως, αλλά δεν εκτελείται, ο νόμιμος αντιπρόσωπος του παιδιού μπορεί να υποβάλει εκτελεστό τίτλο στον δικαστικό επιμελητή. Το δικαστήριο δεν αποστέλλει λεπτομέρειες της απόφασης στο παιδί αυτοπροσώπως. Τεκμαίρεται ότι οι γονείς ή ο επίτροπος του παιδιού, υπό την ιδιότητα του νόμιμου αντιπροσώπου που ενεργεί προς το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, θα εξηγήσουν την απόφαση του δικαστηρίου στο παιδί σύμφωνα με την ικανότητά του να την κατανοήσει και θα του γνωστοποιήσουν τις απαιτούμενες πληροφορίες σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην εκτέλεση της απόφασης. Κατά περίπτωση, για την εκτέλεση αποφάσεων επί ζητημάτων επιμέλειας και επικοινωνίας, ο δικαστικός επιμελητής συνεργάζεται με το οικογενειακό δικαστήριο, το οποίο εκδίδει οδηγίες για την παροχή των αναγκαίων πληροφοριών για την εκτέλεση και την παρακολούθηση της διαδικασίας εκτέλεσης.

7. Πρόσβαση σε μέσα έννομης προστασίας

Στις αστικές διαδικασίες, οι ανήλικοι εκπροσωπούνται στις υποθέσεις τους από τους νόμιμους αντιπροσώπους τους, οι οποίοι είναι κατά κανόνα οι γονείς ή ο επίτροπος του παιδιού. Όταν ο νόμος επιτρέπει στους ανήλικους να ασκούν ανεξάρτητα τα αστικά δικονομικά τους δικαιώματα, καλούνται επίσης οι νόμιμοι αντιπρόσωποί τους.

Προβλέπεται πρόσθετο μέσο προστασίας για παιδιά με υπόβαθρο οικογενειακής βίας. Όταν το παιδί αποτελεί στόχο βίας ή καταναγκαστικού ελέγχου, αίτηση προστασίας προς το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού μπορεί να υποβληθεί όχι μόνον από έναν από τους γονείς ή τον επίτροπο του παιδιού, αλλά και από το οικογενειακό δικαστήριο ή τον εισαγγελέα. Αυτό σημαίνει ότι εάν, για οποιονδήποτε λόγο, ο νόμιμος αντιπρόσωπος του παιδιού δεν ενεργεί προς την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, μπορεί να υποβληθεί αίτηση στο δικαστήριο από μία από τις προαναφερόμενες αρμόδιες αρχές. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η προστασία κατά της βίας μπορεί να ζητηθεί σε οποιοδήποτε στάδιο της αστικής διαδικασίας, ακόμη και πριν από την άσκηση αγωγής.

8. Διαδικασία υιοθεσίας, συμπεριλαμβανομένης της διεθνούς υιοθεσίας

Στη Λετονία, τα ανήλικα παιδιά μπορούν να υιοθετηθούν όταν αυτό είναι προς το υπέρτατο συμφέρον τους. Οι νομικές βάσεις για την υιοθεσία καθορίζονται στο Αστικό Δίκαιο. Η διαδικασία υιοθεσίας καθορίζεται με κανονισμό του Υπουργικού Συμβουλίου. Η υιοθεσία εγκρίνεται από το δικαστήριο. Το παιδί μπορεί να υιοθετηθεί εάν, πριν από την έγκριση της υιοθεσίας, έχει τεθεί υπό τη φροντίδα και την εποπτεία του υιοθετούντος μέρους και ορισμένο ίδρυμα κηδεμονίας και επιμέλειας που έχει συσταθεί από τοπική αρχή —το οικογενειακό δικαστήριο— έχει διαπιστώσει ότι το παιδί και το υιοθετούν μέρος είναι συμβατά μεταξύ τους και ότι υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να πιστευτεί ότι η υιοθεσία θα οδηγήσει σε πραγματική σχέση γονέα και τέκνου. Παιδί που έχει συμπληρώσει το 12ο έτος της ηλικίας του πρέπει να δίδει την προσωπική συναίνεσή του για την υιοθεσία.

Το πρόσωπο που επιθυμεί να υιοθετήσει παιδί πρέπει να υποβάλει σχετική αίτηση στο οικογενειακό δικαστήριο. Για την εξακρίβωση της καταλληλότητας προς υιοθεσία, το οικογενειακό δικαστήριο διεξάγει έρευνα σχετικά με την υιοθετούσα οικογένεια σύμφωνα με τη διαδικασία υιοθεσίας. Το παιδί μπορεί να τοποθετηθεί σε θετή οικογένεια με απόφαση οικογενειακού δικαστηρίου.

Στις περιπτώσεις και σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται από τον νόμο, η διακρατική υιοθεσία είναι δυνατή σε σχέση με αλλοδαπό κράτος το οποίο δεσμεύεται από τη Σύμβαση της Χάγης, της 29ης Μαΐου 1993, για την προστασία των παιδιών και τη συνεργασία σχετικά με τη διακρατική υιοθεσία, και από τη Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού, της 20ής Νοεμβρίου 1989, με το οποίο κράτος η Λετονία έχει συνάψει διμερή συνθήκη που καθορίζει τις λεπτομέρειες της αμοιβαίας δικαστικής συνεργασίας στον τομέα της υιοθεσίας στην αλλοδαπή. Η διακρατική υιοθεσία σε σχέση με αλλοδαπό κράτος μπορεί να προχωρήσει μόλις ληφθεί γνωμοδότηση από την επιτροπή αλλοδαπής υιοθεσίας η οποία καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η διαδικασία διακρατικής υιοθεσίας συνάδει με τις αρχές της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού που ορίζονται στον εν λόγω νόμο και είναι προς το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού.

Τελευταία επικαιροποίηση: 19/08/2024

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Δικαιώματα των ανηλίκων στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών - Λουξεμβούργο

1. Δικαιοπρακτική ικανότητα του παιδιού

Στο Λουξεμβούργο, η ελάχιστη ηλικία που πρέπει να έχει συμπληρώσει ο ενάγων για να μπορεί να κινήσει δίκη με το δικό του όνομα είναι τα 18 έτη σε όλους τους τομείς δικαίου. Εξαιρέση προβλέπεται για τα χειράφετα παιδιά, τα οποία μπορούν να προσφύγουν στο δικαστήριο με το δικό τους όνομα.

Στο Λουξεμβούργο υπάρχει εξειδικευμένο δικαστικό σύστημα για την εκδίκαση των αδικημάτων που διαπράττονται από παιδιά τα οποία δεν έχουν συμπληρώσει την ελάχιστη ηλικία καταλογισμού ποινικής ευθύνης. Η ελάχιστη ηλικία καταλογισμού ποινικής ευθύνης στο Λουξεμβούργο είναι τα 18 έτη. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με το λουξεμβουργιανό δίκαιο, τα παιδιά ηλικίας κάτω των 18 ετών δεν διαπράττουν «ποινικά αδικήματα»· αντιθέτως, διαπράττουν «

πράξεις που χαρακτηρίζονται ως ποινικά αδικήματα», για τις οποίες εξειδικευμένο δικαστήριο, το Δικαστήριο Ανηλίκων (tribunal de la jeunesse), είναι αρμόδιο να επιβάλλει μέτρα επιμέλειας, προστασίας και/ή εκπαίδευσης.

2. Πρόσβαση σε προσαρμοσμένες διαδικασίες

Με εξαίρεση ορισμένα ζητήματα προστασίας της οικογένειας και του παιδιού, οι υποθέσεις αστικού δικαίου εκδικάζονται από τα πολιτικά δικαστήρια. Δεν υπάρχουν ειδικά δικαστήρια οικογενειακών υποθέσεων και υποθέσεων ανηλίκων στον κλάδο της διοικητικής δικαιοσύνης. Μόνο οι αποφάσεις στους τομείς του ασύλου και της μετανάστευσης εξετάζονται από τα διοικητικά δικαστήρια.

Εξειδικευμένο δικαστήριο, το Δικαστήριο Ανηλίκων, είναι αρμόδιο για τις υποθέσεις με παιδιά-υπόπτους ή παιδιά-δράστες, καθώς και για τη λήψη μέτρων προστασίας για παιδιά που χρειάζονται βοήθεια και προστασία. Το Δικαστήριο Ανηλίκων διατάζει μέτρα εκπαίδευσης και συντηρητικά μέτρα. Οι ανήλικοι ύποπτοι/δράστες δεν θεωρούνται παραβάτες, αλλά παιδιά που χρειάζονται προστασία και βοήθεια. Ως εκ τούτου, το ποινικό δίκαιο καθαυτό δεν εφαρμόζεται στα παιδιά.

Στην εισαγγελία λειτουργεί το τμήμα «Προστασία των νέων», το οποίο χειρίζεται εν γένει όλες τις υποθέσεις που αφορούν παιδιά και τις οικογένειές τους. Όταν παιδιά-θύματα εμπλέκονται σε δικαστικές διαδικασίες, οι εισαγγελείς συνεργάζονται στενά με το τμήμα «Προστασία των νέων» της δικαστικής αστυνομίας.

Στο Λουξεμβούργο υπάρχει εξειδικευμένο δικαστήριο, το Δικαστήριο Ανηλίκων, το οποίο είναι αρμόδιο για την εκδίκαση των υποθέσεων προστασίας παιδιών. Τα δικαστήρια ανηλίκων συγκροτούνται από ειδικευμένους δικαστές. Οι δικαστές ανηλίκων είναι αρμόδιοι για την εφαρμογή της νομοθεσίας για την προστασία των νέων. Οι δικαστές οικογενειακών υποθέσεων είναι αρμόδιοι για τις υποθέσεις γονικής μέριμνας. Επίσης, οι δικαστές οικογενειακών υποθέσεων εποπτεύουν το έργο των νόμιμων αντιπροσώπων και των επιτρόπων. Στο πλαίσιο του ρόλου τους αυτού, οι δικαστές οικογενειακών υποθέσεων μπορούν να ζητούν διευκρινίσεις από τους νόμιμους αντιπροσώπους και τους επιτρόπους παιδιών, καθώς και από τα ίδια τα παιδιά.

3. Νομικά μέτρα και μέτρα πολιτικής για την αποφυγή αδικαιολόγητων καθυστερήσεων στη διεκπεραίωση των υποθέσεων που αφορούν παιδιά

Δεν υπάρχουν ειδικές διατάξεις που να διασφαλίζουν ότι οι αστικές δικαστικές διαδικασίες που αφορούν παιδιά διεκπεραιώνονται χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση. Όσον αφορά τις δικονομικές προθεσμίες, ισχύουν οι γενικοί κανόνες (αυτοί που ισχύουν και για τους ενηλίκους). Οι κανόνες αυτοί διαφέρουν ανάλογα με το δικαστήριο που εκδικάζει την υπόθεση.

4. Ειδικό μηχανισμό και διαδικασίες στήριξης των παιδιών και βέλτιστο συμφέρον του παιδιού

Κάθε ενδιαφερόμενος, ενήλικας ή παιδί, μπορεί να λάβει δωρεάν νομικές πληροφορίες από την [ΕΥ](#) **Υπηρεσία Υποδοχής και Νομικών Πληροφοριών**

Η εν λόγω υπηρεσία μπορεί να βοηθήσει το παιδί να αναζητήσει έννομη προστασία. Το παιδί μπορεί επίσης να λάβει βοήθεια από δικηγόρο.

Η έννοια του όρου «*βέλτιστο συμφέρον*» δεν ορίζεται στην ισχύουσα νομοθεσία.

Η εκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού υπάγεται στην αρμοδιότητα των δικαστών. Οι δικαστές μπορούν να λαμβάνουν υπόψη διάφορους παράγοντες κατά την εκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, συμπεριλαμβανομένων, για παράδειγμα, της ευημερίας του παιδιού, κοινωνικών πτυχών κ.λπ. Παρά την ισχύουσα νομική απαίτηση, το δικαστήριο μπορεί να λάβει υπόψη τις απόψεις του παιδιού κατά τον προσδιορισμό του βέλτιστου συμφέροντός του. Το παιδί μπορεί να εκφράσει τις απόψεις του κατά την εξέτασή του σε αστική υπόθεση, για παράδειγμα σχετικά με τη γονική μέριμνα. Όλα τα δικαστήρια τηρούν τις συναφείς διεθνείς νομικές πράξεις, όπως η ευρωπαϊκή σύμβαση για την άσκηση των δικαιωμάτων των παιδιών και η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

5. Παρακολούθηση της εκτέλεσης των αποφάσεων στις διαδικασίες στις οποίες εμπλέκονται παιδιά

Τα παιδιά δεν μπορούν να ζητήσουν με το δικό τους όνομα την εκτέλεση δικαστικής απόφασης. Το δικαίωμα αυτό ασκεί για λογαριασμό τους ο νόμιμος αντιπρόσωπός τους.

Όταν έχει εκδοθεί απόφαση σε βάρος παιδιού-εναγομένου, η εκτέλεση της απόφασης πρέπει να πραγματοποιηθεί σε βάρος της περιουσίας του παιδιού. Τα παιδιά-εναγόμενοι που δεν εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους από δικαστική απόφαση δεν μπορούν να εξαναγκαστούν με το μέτρο της προσωπικής κράτησης.

Στις υποθέσεις προστασίας παιδιών, το παιδί που εκπροσωπείται από δικηγόρο μπορεί να ζητήσει την εκτέλεση απόφασης του δικαστηρίου με το δικό του όνομα.

6. Πρόσβαση σε μέσα έννομης προστασίας

Παιδί που επιθυμεί να ασκήσει ένδικο βοήθημα ή ένδικο μέσο ενώπιον τακτικού δικαστηρίου πρέπει να το πράξει μέσω του νόμιμου αντιπροσώπου του.

Εξαίρεση προβλέπεται για τα χειράφeta παιδιά, τα οποία μπορούν να προσφύγουν στο δικαστήριο με το δικό τους όνομα.

Δεδομένου ότι ο νόμιμος αντιπρόσωπος του παιδιού αντιπροσωπεύει το παιδί και πραγματοποιεί κάθε ενέργεια στο όνομά του, μπορεί να ασκεί μέσα επίθεσης και άμυνας ή ένδικα μέσα χωρίς τη συναίνεση του παιδιού. Το δικαστήριο μπορεί να διορίσει ειδικό επίτροπο σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ των γονέων και του παιδιού.

Επίσης, οι αποφάσεις του Δικαστηρίου Ανηλίκων μπορούν να προσβληθούν από το παιδί με τη βοήθεια δικηγόρου.

7. Υπηρεσίες επιφορτισμένες με την υποστήριξη των παιδιών:

[ΕΥ](#) **Εθνικός Οργανισμός για το Παιδί (Office national de l'enfance – ONE)**

Υπηρεσία Κοινωνικής Αρωγής (Service d'assistance sociale – SCAS) — [ΕΥ](#) **Υπηρεσία Προστασίας των Νέων (Service de la protection de la jeunesse – SPJ)**

[ΕΥ](#) **Συνήγορος των παιδιών και των νέων (Ombudsman fir Kanner a Jugendlecher – OKaju)**

8. Υιοθεσία

Στο Λουξεμβούργο, η διαδικασία υιοθεσίας είναι ανοικτή σε όλους τους κατοίκους Λουξεμβούργου, είτε έχουν την ιθαγένεια της χώρας είτε όχι, καθώς και στους μη κατοίκους που επιθυμούν να υιοθετήσουν πρόσωπο που κατοικεί στο Λουξεμβούργο.

Οι προϋποθέσεις της υιοθεσίας διέπονται από το εθνικό δίκαιο του/των υιοθετούντος/-ων.

Στην περίπτωση υιοθεσίας από δύο συζύγους που δεν έχουν την ίδια ιθαγένεια ή που είναι ανιθαγενείς, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο του τόπου της κοινής συνήθους διαμονής τους κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης.

Όσον αφορά τους υιοθετούμενους, εφαρμόζεται η νομοθεσία της χώρας καταγωγής τους, εκτός εάν βάσει της προγραμματισμένης υιοθεσίας αποκτούν την ιθαγένεια του υιοθετούντος. Σε περίπτωση συγκρουόμενων κανόνων περι δικαιοδοσίας, εφαρμόζεται το δίκαιο της χώρας στην οποία πραγματοποιείται έγκυρα η υιοθεσία.

Όποιος επιθυμεί να υιοθετήσει παιδί πρέπει πρώτα να έλθει σε επαφή με το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας, Παιδιών και Νεολαίας (MENJE) προκειμένου να καταθέσει αίτηση υιοθεσίας. Της αξιολόγησης της καταλληλότητας του υποψηφίου προηγείται το «*πρόγραμμα προετοιμασίας για υιοθεσία*».

Η υπηρεσία «Maison de l'adoption» είναι μια υπηρεσία που παρέχει συμβουλές για ζητήματα υιοθεσίας σε όλα τα πρόσωπα τα οποία αφορά η υιοθεσία (υποψήφιους υιοθετούντες, υιοθετούμενους, θετές οικογένειες, επαγγελματίες που ασχολούνται με τις υιοθεσίες).

Η εν λόγω υπηρεσία παρέχει στήριξη μέσω ατομικών συνεδριών τόσο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας υιοθεσίας όσο και μετά την υιοθεσία.

Η διαδικασία υιοθεσίας στο Λουξεμβούργο περιλαμβάνει διάφορα στάδια.

[ΕΥ](#) **Σύνδεσμος με τη νομοθεσία**

Φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη στο Λουξεμβούργο (στα αγγλικά και τα γαλλικά) (989 Kb) [en](#)

Τελευταία επικαιροποίηση: 10/12/2021

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Δικαιώματα των ανηλίκων στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών - Μάλτα

Υπάρχουν διάφοροι ορισμοί του τι θεωρείται κατά νόμο «παιδί» (δικαιοπρακτική ικανότητα του παιδιού) στο νομικό πλαίσιο της Μάλτας.

1. Δικαιοπρακτική ικανότητα του παιδιού

Στη Μάλτα, το κατώτατο όριο ηλικίας ποινικής ευθύνης είναι τα 14 έτη. Για όλα τα είδη υποθέσεων, η ελάχιστη ηλικία που πρέπει να έχει συμπληρώσει ο ενάγων για να μπορεί να προσφύγει στο δικαστήριο με το δικό του όνομα είναι τα 18 έτη.

2. Πρόσβαση σε προσαρμοσμένες διαδικασίες

Όσον αφορά τους ανήλικους παραβάτες, το ειδικό δικαστήριο που επιλαμβάνεται ποινικών υποθέσεων ανηλίκων είναι το Δικαστήριο Ανηλίκων. Όσον αφορά τα παιδιά-θύματα, η ακρόασή τους πραγματοποιείται μέσω βιντεοσυνδέσεων. Αστικές διαδικασίες: Οι ανήλικοι κάτω των δεκαοκτώ ετών δεν μπορούν να εναγάγουν ή να εναχθούν, παρά μόνο εκπροσωπούμενοι από τον γονέα, τον επιμελητή, τον επίτροπο ή τον κηδεμόνα τους. Ωστόσο, σε δικαστικές υποθέσεις που αφορούν διάσταση ή διαζύγιο, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, το δικαστήριο λαμβάνει πάντοτε υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού. Οι ακόλουθες είναι διοικητικές δικαστικές διαδικασίες που αφορούν παιδιά: προστασία παιδιού, υιοθεσία, αναδοχή, ασυνόδευτοι αιτούντες άσυλο και παιδιά σε διαδικασίες χορήγησης άσυλου.

3. Νομικά μέτρα και μέτρα πολιτικής για την αποφυγή αδικαιολόγητων καθυστερήσεων στη διεκπεραίωση των υποθέσεων που αφορούν παιδιά

Τα νομικά μέτρα και τα μέτρα πολιτικής για την αποφυγή αδικαιολόγητων καθυστερήσεων στη διεκπεραίωση των υποθέσεων που αφορούν παιδιά ποικίλουν ανάλογα με τις περιστάσεις: ποινικές υποθέσεις (αν το παιδί είναι θύμα ή παραβάτης) αστικές υποθέσεις (στις οικογενειακές υποθέσεις λαμβάνεται υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού). Όταν εκδίδονται διαταγές περί ανάθεσης επιμέλειας, οι διοικητικές υποθέσεις που αφορούν ανήλικους εισάγονται ενώπιον του Δικαστηρίου Ανηλίκων, το οποίο είναι ειδικό δικαστήριο.

4. Ειδικό μηχανισμό και διαδικασίες στήριξης των παιδιών και υπέρτερο συμφέρον του παιδιού

Δεν υφίσταται γενικός κανόνας στο δίκαιο της Μάλτας ο οποίος να ορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες πραγματοποιείται η ακρόαση ενός ευάλωτου παιδιού στο πλαίσιο κάθε διαφορετικής ποινικής ή διοικητικής διαδικασίας που υπάρχει. Υπάρχουν νόμοι σε διαφορετικά νομοθετήματα και διαδικασίες οι οποίοι εφαρμόζονται από δικαιοδοτικά ή οιοιδήποτε δικαιοδοτικά όργανα και οι οποίοι μεριμνούν για την ευθυγράμμιση των αντίστοιχων διοικητικών και ποινικών διαδικασιών προς το άρθρο 12 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (UNCRC). Στη Μάλτα, κάθε παιδί μπορεί να καταθέσει ως μάρτυρας ωστόσο, είναι απαραίτητο να πεισθεί το δικαστήριο πως ο ανήλικος μάρτυρας αντιλαμβάνεται ότι είναι λάθος να δώσει ψευδή μαρτυρική κατάθεση.

5. Παρακολούθηση της εκτέλεσης των αποφάσεων στις διαδικασίες στις οποίες εμπλέκονται παιδιά

Η παρακολούθηση και η εκτέλεση των αποφάσεων στις διαδικασίες στις οποίες εμπλέκονται παιδιά εξαρτάται από το είδος της υπόθεσης, και στο δίκαιο της Μάλτας υπάρχουν οι ακόλουθες ποινικές διατάξεις: επιβολή ποινής, διαταγές περί ανάθεσης επιμέλειας, αποφάσεις αναστολής εκτέλεσης της ποινής και απόλυση υπό όρους. Όσον αφορά τις αστικές διαδικασίες, οι αποφάσεις που αφορούν παιδιά ως ενάγοντες ή εναγομένους εφαρμόζονται με τον ίδιο τρόπο όπως και οι αποφάσεις που αφορούν ενήλικες ως ενάγοντες ή εναγομένους. Βάσει του μαλτεζικού δικαίου, τα παιδιά δεν μπορούν να εναγάγουν ή να εναχθούν στο πλαίσιο διοικητικών διαδικασιών, παρά μόνο εκπροσωπούμενοι από τον γονέα που ασκεί τη γονική μέριμνα, ή, ελλείψει τέτοιου γονέα, από επιμελητή ή επίτροπο. Διαδικασίες προστασίας του παιδιού μπορούν να κινηθούν από το νομικό τμήμα της Aġenzija Appogg (του εθνικού οργανισμού της Μάλτας για τα παιδιά, την οικογένεια και την κοινωνία) ή από ιδιώτη δικηγόρο.

6. Πρόσβαση σε μέσα έννομης προστασίας

Σύμφωνα με το δίκαιο της Μάλτας, σε ποινικές διαδικασίες δεν υπάρχει ειδικό δικαίωμα για τα παιδιά-θύματα το δικαίωμα αυτό απορρέει από το ίδιο το δίκαιο και ισχύει για όλα τα θύματα είτε είναι παιδιά είτε ενήλικοι. Όσον αφορά αστικές/διοικητικές διαδικασίες, το παιδί μπορεί να έχει πρόσβαση σε κάθε καταγγελία, ένδικο μέσο ή μηχανισμό δικαστικού ελέγχου μέσω γονέα, επιμελητή, επιτρόπου ή κηδεμόνα. Κατά τη διάρκεια διαδικασιών αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας μεταξύ των ασκούντων τη γονική μέριμνα ενώπιον του Οικογενειακού Δικαστηρίου, μπορεί να διορισθεί συνήγορος του παιδιού για να εκπροσωπήσει το συμφέρον του παιδιού.

7. Υιοθεσία

Η διαδικασία υιοθεσίας στη Μάλτα περιλαμβάνει διάφορα στάδια.

Φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη στη Μάλτα (366 Kb) [en](#)

Τελευταία επικαιροποίηση: 31/07/2020

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Δικαιώματα των ανηλίκων στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών - Αυστρία

Ο αυστριακός κώδικας πολιτικής δικονομίας θεσπίζει γενικές αρχές για την ακρόαση ανηλίκων, δηλαδή προσώπων κάτω των 18 ετών, στην πολιτική δίκη. Οι εν λόγω αρχές εξυπηρετούν την ιδιαίτερη ανάγκη προστασίας των ανηλίκων από επαχθείς ακροαματικές διαδικασίες. Στην περίπτωση ανηλίκων, η ακρόαση μπορεί να μην πραγματοποιηθεί, εν όλω ή εν μέρει, κατόπιν αιτήσεως ή αυτεπαγγέλτως, εάν η εν λόγω ακρόαση θέτει σε κίνδυνο το συμφέρον του ανηλίκου και η προστασία του δεν μπορεί να επιτευχθεί με άλλον τρόπο, λαμβανομένων υπόψη της πνευματικής ωριμότητάς του, του αντικειμένου της ακρόασης και της στενής σχέσης του ανηλίκου με τους διαδίκους. Σε περίπτωση που μόνον η ακρόαση παρουσία των διαδίκων ή των αντιπροσώπων τους θέτει σε κίνδυνο το συμφέρον του ανηλίκου, μπορεί να διενεργηθεί ειδική, δηλαδή χωριστή ακρόαση, εν ανάγκη από κατάλληλους πραγματογνώμονες. Στον βαθμό που ενδείκνυται προς το συμφέρον του ανηλίκου, μπορεί να παρίσταται κατά την ακρόαση πρόσωπο της εμπιστοσύνης του. Εάν το αντικείμενο της πολιτικής δίκης έχει ουσιώδη συνάφεια με ποινική δίκη και το θύμα της ποινικής δίκης, το οποίο είναι αχειράφетος ανήλικος, δηλαδή πρόσωπο πριν από τη συμπλήρωση του 14ου έτους της ηλικίας του, πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο της πολιτικής δίκης, η εξέταση ανατίθεται σε κάθε περίπτωση σε κατάλληλο πραγματογνώμονα. Η ακρόαση κατά τη δημόσια προφορική συζήτηση στο ακροατήριο μπορεί, εν ανάγκη, να διεξαχθεί κεκλεισμένων των θυρών.

Ποινική διαδικασία ανηλίκων στην Αυστρία

Αξιόποινη πράξη τελεσθείσα από ανήλικο είναι η πράξη που τελέστηκε από πρόσωπο μεταξύ δεκατεσσάρων και δεκαοκτώ ετών [άρθρο 1 παράγραφος 1 σημεία 2 και 3 του νόμου περί δικαστηρίων ανηλίκων (Jugendgerichtsgesetz — JGG)].

Οι αξιόποινες πράξεις που διαπράττονται από ανήλικο κάτω των 14 ετών δεν διώκονται ποινικά. Στην περίπτωση τέτοιων πράξεων, το δικαστήριο επιτροπείας / το οικογενειακό δικαστήριο μπορεί να λάβει μόνο μέτρα για τη διασφάλιση και την προώθηση της προσωπικής ανάπτυξης του ανήλικου (άρθρο 4 παράγραφος 1 του JGG).

Επιπλέον, ανήλικος (δηλαδή πρόσωπο ηλικίας μεταξύ 14 και 18 ετών) που διαπράττει αξιόποινη πράξη δεν τιμωρείται εάν:

1. για ορισμένους λόγους, δεν είναι αρκετά ώριμος ώστε να αναγνωρίσει τον παράνομο χαρακτήρα της πράξης του ή να ενεργήσει αναλόγως· ή
2. διαπράξει ποινικό αδίκημα ενόσω είναι κάτω των 16 ετών, εάν δεν ενήργησε με βαρεία αμέλεια και δεν συντρέχουν ειδικοί λόγοι που να επιβάλλουν την εφαρμογή του ποινικού δικαίου ανηλίκων για την αποτροπή του νέου από τη διάπραξη αξιόποινων πράξεων.

Η κατευθυντήρια αρχή του ποινικού δικαίου ανηλίκων, η οποία κατοχυρώνεται κατά κύριο λόγο στον JGG, είναι η αποτροπή της διάπραξης περαιτέρω αξιόποινων πράξεων από τον δράστη, και συνακόλουθα η συνδρομή προς αυτόν να εξελιχθεί σε υπεύθυνο και νομοταγή πολίτη (άρθρο 5 παράγραφος 1).

Ορισμένοι δικονομικοί κανόνες του JGG και ορισμένα ελαφρυντικά ισχύουν και για πρόσωπα ηλικίας μεταξύ δεκαοκτώ και είκοσι ενός ετών, τα οποία θεωρούνται «νεαροί ενήλικες» (άρθρο 1 παράγραφος 5 και άρθρο 19 του JGG).

Κατά κανόνα, στις δίκες κατά ανηλίκων παραβατών και, στις περισσότερες περιπτώσεις, κατά νεαρών ενηλίκων, η μέγιστη διάρκεια της στερητικής της ελευθερίας ποινής και το μέγιστο ποσό της ημερήσιας χρηματικής ποινής που μπορούν να επιβληθούν μειώνονται κατά το ήμισυ. Δεν προβλέπεται ελάχιστη ποινή. Οι χρηματικές ποινές που επιμετρώνται με βάση την αντίστοιχη αξία, το όφελος ή τη ζημία, συμπεριλαμβανομένης της αποζημίωσης αξίας και της αποζημίωσης δήμευσης, μπορούν να επιβληθούν μόνο στον βαθμό που δεν θέτουν σε κίνδυνο την περαιτέρω ανάπτυξη του κατηγορουμένου (άρθρο 5 παράγραφοι 4, 5 και 6 του JGG).

Οι ανήλικοι και οι νεαροί ενήλικοι παραβάτες δεν μπορούν να καταδικαστούν σε ισόβια κάθειρξη. Αξιόποινη πράξη που τιμωρείται με ισόβια κάθειρξη και αξιόποινη πράξη που τιμωρείται με κάθειρξη από 10 έως 20 έτη τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή από ένα έως δεκαπέντε έτη σε περίπτωση που διαπράχθηκε από ανήλικο δεκαέξι ετών και άνω και στις λοιπές περιπτώσεις με στερητική της ελευθερίας ποινή από ένα έως δέκα έτη (άρθρο 5 σημείο 2 του JGG). Αδίκημα που τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή από 10 έως 20 έτη τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή από έξι μήνες έως δέκα έτη (άρθρο 5 παράγραφος 3 του JGG).

Η αυστριακή ποινική διαδικασία ανηλίκων, η οποία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως «οικονομική αποποινικοποίηση», προβλέπει τη δυνατότητα αποχής από την άσκηση ποινικής δίωξης ή παραίτησης από αυτήν. Η Εισαγγελία οφείλει να απέχει από τη δίωξη ανήλικου παραβάτη εάν η αξιόποινη πράξη τιμωρείται μόνο με χρηματική ποινή ή φυλάκιση έως πέντε έτη, και δεν φαίνεται να απαιτούνται πρόσθετα μέτρα για την αποτροπή του νεαρού δράστη από την τέλεση περαιτέρω αξιόποινων πράξεων. Ωστόσο, ο φερόμενος ως δράστης πρέπει να διώκεται σε κάθε περίπτωση, εάν η πράξη είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο ανθρώπου (άρθρο 6 παράγραφος 1 του JGG). Υπό τις ίδιες προϋποθέσεις, το δικαστήριο οφείλει, μετά την έναρξη της διαδικασίας ή την απαγγελία της κατηγορίας και μέχρι το πέρας της διαδικασίας στο ακροατήριο, να αναστείλει την ποινική δίκη με διάταξη (άρθρο 6 παράγραφος 3 του JGG).

Εάν κριθεί αναγκαία η επίσημη νοουθεσία του φερόμενου ως δράστη για τον παράνομο χαρακτήρα ορισμένων πράξεων, όπως η καταγγελλόμενη, και για τις πιθανές συνέπειές τους, το δικαστήριο επιτροπείας οφείλει να το πράξει κατόπιν αιτήματος της εισαγγελικής αρχής (άρθρο 6 παράγραφος 2 του JGG).

Επιπλέον, υπό τη γενική προϋπόθεση ότι το ππαίσμα του δράστη δεν πρέπει να θεωρείται σοβαρό, ότι η αξιόποινη πράξη δεν προκάλεσε τον θάνατο προσώπου και ότι η επιβολή ποινής δεν είναι αναγκαία για την αποτροπή του κατηγορουμένου από περαιτέρω αξιόποινες πράξεις, η εισαγγελική αρχή υποχρεούται να προτείνει στον κατηγορούμενο μέτρα κοινωνικής επανένταξης.

Υπάρχουν τέσσερα είδη μέτρων κοινωνικής επανένταξης: Καταβολή χρηματικού ποσού (άρθρο 200 του κώδικα ποινικής δικονομίας) (Strafprozessordnung — StPO), κοινωφελής εργασία (άρθρα 201 και 202 του StPO), αναστολή υπό επιτήρηση και όρους (άρθρο 203 του StPO) και ποινική συνδιαλλαγή (άρθρο 204 του StPO). Υπό τους ίδιους όρους, το δικαστήριο μπορεί επίσης να διακόψει την ποινική δίκη χωρίς επιβολή ποινής υπέρ της κοινωνικής επανένταξης του δράστη.

Η επόμενη πιθανή αντιμετώπιση είναι η έκδοση καταδικαστικής απόφασης χωρίς την επιβολή ποινής [άρθρο 12 του JGG] ή με την επιφύλαξη ποινής [άρθρο 13 του JGG]. Οι οδηγίες, οι υπηρεσίες επιτήρησης και οι δικαστικές εντολές μπορούν να αποτελούν μέρος των όρων.

Κατά το άρθρο 12 του JGG, το δικαστήριο οφείλει να απέχει από την επιβολή ποινής σε ανήλικο παραβάτη, όταν η προβλεπόμενη ποινή είναι ελάχιστη και γίνεται δεκτό ότι η καταδικαστική απόφαση αρκεί αφ' εαυτής για να αποτρέψει τον δράστη από την τέλεση περαιτέρω αξιόποινων πράξεων.

Κατά το άρθρο 13 του JGG, δεν μπορεί να επιβληθεί καμία ποινή για αξιόποινη πράξη που διέπραξε ανήλικος κατά τη διάρκεια περιόδου αναστολής από ένα έως τρία έτη, εφόσον μπορεί να γίνει δεκτό ότι η καταδίκη και η απειλή της ποινής, καθεαυτές ή σε συνδυασμό με άλλα μέτρα, είναι ικανές να αποτρέψουν τον δράστη από την τέλεση περαιτέρω αξιόποινων πράξεων.

Η δυνατότητα καταδίκης υπό όρους ή άνευ όρων συμπληρώνει τον κατάλογο δικαστικής αντιμετώπισης της νεανικής παραβατικότητας.

Εάν κριθεί αναγκαία η επίσημη νοουθεσία του κατηγορουμένου για τον παράνομο χαρακτήρα ορισμένων πράξεων, όπως η καταγγελλόμενη, και για τις πιθανές συνέπειές τους, το δικαστήριο κηδεμονίας οφείλει να το πράξει κατόπιν αιτήματος της εισαγγελικής αρχής (άρθρο 6 παράγραφος 2 του JGG).

Προκειμένου να αποφευχθούν οι αρνητικές συνέπειες ιδίως της βραχείας στέρησης της ελευθερίας, θα πρέπει να επιβάλλεται προσωρινή κράτηση μόνον εφόσον είναι αναγκαία και δεν είναι δυνατή καμία άλλη αντιμετώπιση. Σε περίπτωση αδικημάτων ήσσονος σημασίας, δεν μπορεί να επιβληθεί προσωρινή κράτηση.

Οι εισαγγελείς και οι δικαστές υποχρεούνται να ελέγχουν τακτικά κατά πόσον είναι αναγκαία η προσωρινή κράτηση. Ως εκ τούτου, και προκειμένου να διερευνώνται άλλες διαδικαστικές δυνατότητες, πρέπει να διοργανώνονται διασκέψεις με τη συμμετοχή του κοινωνικού δικτύου του ανήλικου παραβάτη (διάσκεψη του κοινωνικού δικτύου), ώστε να αποφεύγεται η προσωρινή κράτηση.

Επιπλέον, πρέπει να διενεργείται ατομική αξιολόγηση (έρευνες για τον νέο / τη νέα) σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις, η οποία θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη, ιδίως, την προσωπικότητα και την ωριμότητα, το οικονομικό, κοινωνικό και οικογενειακό υπόβαθρο, συμπεριλαμβανομένου του περιβάλλοντος διαβίωσης, και την ιδιαίτερη ευπάθεια του ανήλικου δράστη.

Τέλος, το αυστριακό ποινικό δίκαιο ανηλίκων διασφαλίζει ότι οι δικαστές και οι εισαγγελείς που ασχολούνται με ποινικές διαδικασίες κατά νέων έχουν ειδικές δεξιότητες στον τομέα αυτόν και αποτελεσματική πρόσβαση σε ειδική κατάρτιση.

Εν κατακλείδι, τα «μέσα» του αυστριακού νόμου περί δικαστηρίων ανηλίκων επιτρέπουν στους εισαγγελείς και τους δικαστές να λαμβάνουν τις καλύτερες δυνατές αποφάσεις σε ποινικές διαδικασίες κατά ανηλίκων παραβατών και διασφαλίζουν τα βέλτιστα μέτρα αποκαταστατικής δικαιοσύνης.

Η μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της οδηγίας σχετικά με τις ποινικές διαδικασίες ανηλίκων [οδηγία (ΕΕ) 2016/800, της 11ης Μαΐου 2016, σχετικά με τις δικονομικές εγγυήσεις για τα παιδιά που είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών, ΕΕ L 132 της 11.5.2016, σ. 1 επ.] εξασφάλισε επίσης ότι οι ανήλικοι εκπροσωπούνται ενεργά από δικηγόρο κατά την πρώτη αστυνομική ανάκριση (αυτό προβλέπεται ανεξάρτητα σε κάθε περίπτωση σε ποινικές διαδικασίες για εγκλήματα). Επιπλέον, η εξέταση από την αστυνομία και άλλες αρχές επιβολής του νόμου πρέπει να μαγνητοσκοπείται τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας (ιδίως εάν δεν παρίσταται δικηγόρος) και τα δικαιώματα ενημέρωσης του ανήλικου ύποπτου έχουν επεκταθεί σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας σχετικά με τις ποινικές διαδικασίες ανηλίκων. Οι λοιπές διατάξεις της οδηγίας προβλέπουν δικαιώματα που ήδη υπήρχαν στον JGG.

Δικαιώματα των ανηλίκων θυμάτων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών:

Στις αυστριακές ποινικές διαδικασίες, εκτός από τα γενικά δικαιώματα όλων των θυμάτων (άρθρα 66 επ. του αυστριακού Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, Strafprozessordnung — StPO), υπάρχει ευρύ φάσμα ειδικών δικαιωμάτων και μέτρων για την προστασία των ανηλίκων θυμάτων, όπως:

Διορισμός επιτρόπου ανήλικων θυμάτων στις περιπτώσεις του άρθρου 66α παράγραφος 3 του StPO·

Πληροφορίες σχετικά με τη διαφυγή και την εκ νέου σύλληψη, καθώς και με την πρώτη μη εποπτευόμενη απόλυση από το σωφρονιστικό ίδρυμα ή σχετικά με τυχόν επικείμενη ή πραγματική απόλυση του κρατουμένου, συμπεριλαμβανομένων τυχόν οδηγιών που δόθηκαν στον κρατούμενο για την προστασία του θύματος (άρθρο 106 παράγραφος 4 και άρθρο 149 παράγραφος 5 του σωφρονιστικού κώδικα, Strafvollzugsgesetz — StVG)·

Ψυχοκοινωνική και δικαστική αρωγή σε ποινικές διαδικασίες σύμφωνα με το άρθρο 66b του StPO (βλ. κατωτέρω)·

Δυνατότητα χωριστής και ήπιας κατ' αντιπαράσταση εξέτασης κατά την προδικασία και την κύρια δίκη, προκειμένου να αποφευχθεί η άμεση επαφή μεταξύ του μάρτυρα και του κατηγορουμένου (άρθρα 165 και 250 του StPO)·

Εάν έχει διεξαχθεί κατ' αντιπαράσταση εξέταση, ο μάρτυρας απαλλάσσεται από την υποχρέωση περαιτέρω προφορικής κατάθεσης και τα πρακτικά της κατ' αντιπαράσταση εξέτασης μπορούν να διαβαστούν στη δίκη (άρθρο 252 παράγραφος 1 σημείο 2α του StPO)·

Προστασία της ταυτότητας του μάρτυρα (άρθρο 10 παράγραφος 3, άρθρο 161 παράγραφος 1 και άρθρο 162 του StPO)·

Προστασία της ιδιωτικότητας του θύματος (άρθρο 228 παράγραφος 4 του StPO· άρθρο 7α παράγραφος 1 σημείο 1 του MedienG)·

Δυνατότητα εξέτασής τους ως μαρτύρων στην κατοικία τους ή αλλού (π.χ. σε περίπτωση ασθένειας, ευπάθειας και αιτιολογημένων περιστάσεων, άρθρο 160 παράγραφος 1 του StPO και άρθρο 247α του StPO)·

Τα θύματα ηλικίας κάτω των 18 ετών θεωρούνται σε κάθε περίπτωση ιδιαίτερα ευάλωτα και, πέραν των γενικών δικαιωμάτων των θυμάτων, έχουν στην ποινική διαδικασία τα απαριθμούμενα στο άρθρο 66α παράγραφος 2 του StPO ειδικά δικαιώματα:

το δικαίωμα να εξετάζονται, κατά την προδικασία, από άτομο του ίδιου φύλου, όταν αυτό είναι δυνατόν (σημείο 1),

το δικαίωμα να ζητήσουν την παροχή υπηρεσιών διερμηνείας (άρθρο 66 παράγραφος 3) από πρόσωπο του ίδιου φύλου, κατά την εξέταση του θύματος στο πλαίσιο της προδικασίας και της κύριας δίκης, όταν αυτό είναι δυνατόν (σημείο 1α),

το δικαίωμα να αρνηθούν να απαντήσουν σε ερωτήσεις που αφορούν λεπτομέρειες της αξιόποινης πράξης εάν θεωρούν ότι η εξιστόρηση των λεπτομερειών αυτών υπερβαίνει τα όρια του ανεκτού ή να απαντήσουν σε ερωτήσεις που αφορούν περιστάσεις ιδιαίτερας προσωπικού χαρακτήρα (σημείο 2),

το δικαίωμα να ζητήσουν να τύχουν ήπιας εξέτασης κατά την προδικασία και την κύρια δίκη (άρθρο 165 και άρθρο 250 παράγραφος 3 του StPO), και μάλιστα το ανήλικο θύμα του οποίου ενδέχεται να προσβλήθηκε η γενετήσια ακεραιότητα μέσω του αδικήματος που προσάπτεται στον κατηγορούμενο, έχει πάντοτε το δικαίωμα να ζητήσει να εξεταστεί κατά τον περιγραφόμενο στο άρθρο 165 παράγραφος 3 του StPO τρόπο και, αν συντρέχει περίπτωση, από πραγματογνώμονα (σημείο 3),

το δικαίωμα να ζητήσουν να διεξαχθεί η κύρια δίκη κεκλεισμένων των θυρών (άρθρο 229 παράγραφος 1 του StPO) (σημείο 4),

το δικαίωμα ενημέρωσης αμελλητί και αυτεπαγγέλτως κατά την έννοια του άρθρου 172 παράγραφος 4, του άρθρου 177 παράγραφος 5 και του άρθρου 181α του StPO (σημείο 5) και

το δικαίωμα να ζητήσουν να παρίσταται κατά την εξέτασή τους πρόσωπο της εμπιστοσύνης τους (άρθρο 160 παράγραφος 2 του StPO) (σημείο 6).

Σύμφωνα με το άρθρο 70 παράγραφος 1 του StPO τα ιδιαίτερα ευάλωτα θύματα πρέπει να ενημερώνονται για τα δικαιώματά τους δυνάμει του άρθρου 66α του StPO το αργότερο πριν από την πρώτη τους εξέταση.

Επιπλέον, η ενημέρωση των θυμάτων για τα δικαιώματά τους πρέπει να πραγματοποιείται σε γλώσσα την οποία κατανοούν και με κατανοητό τρόπο, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών προσωπικών τους αναγκών.

Τα θύματα που δεν έχουν ακόμη συμπληρώσει το δέκατο τέταρτο έτος της ηλικίας τους πρέπει σύμφωνα με το άρθρο 160 παράγραφος 3 του StPO να εξετάζονται μόνο παρουσία προσώπου της εμπιστοσύνης τους. Το πρόσωπο αυτό μπορεί να είναι είτε νόμιμος αντιπρόσωπός τους, είτε πληρεξούσιος δικηγόρος, είτε άλλο πρόσωπο εμπιστοσύνης. Όλα τα άλλα θύματα, ιδίως εκείνα που έχουν συμπληρώσει το 14ο αλλά όχι ακόμα το 18ο έτος της ηλικίας τους, δικαιούνται επίσης να συνοδεύονται κατά την εξέτασή τους από πρόσωπο εμπιστοσύνης της επιλογής τους. Στην κλήση για εξέταση μάρτυρα πρέπει να γίνεται ήδη μνεία του δικαιώματος αυτού.

Από το 1997 έχουν δημιουργηθεί φιλικές προς τα παιδιά αίθουσες ακροάσεων σε όλα τα δικαστήρια στα οποία διεξάγονται ποινικές δίκες.

Ένα από τα σημαντικά εργαλεία στον τομέα της προστασίας των θυμάτων είναι η ψυχοκοινωνική και νομική υποστήριξη στην ποινική δίκη. Η εν λόγω υποστήριξη παρέχεται δωρεάν σε ορισμένες κατηγορίες προσώπων κατόπιν αιτήματός τους.

Έχουν δικαίωμα σε ψυχοκοινωνική και νομική υποστήριξη:

τα θύματα που ενδέχεται να έχουν υποστεί βία ή επικίνδυνη απειλή ως αποτέλεσμα εκ προθέσεως αξιόποινης πράξης, ή των οποίων ενδέχεται να έχει προσβληθεί η γενετήσια ακεραιότητα και το δικαίωμα γενετήσιου αυτοπροσδιορισμού, ή των οποίων σχέση προσωπικής εξάρτησης ενδέχεται να αποτέλεσε αντικείμενο εκμετάλλευσης κατά την τέλεση τέτοιας αξιόποινης πράξης.

οι στενοί συγγενείς προσώπου που ενδεχομένως απεβίωσε εξαιτίας αξιόποινης πράξης ή οι συγγενείς προσώπου που ενδεχομένως απεβίωσε εξαιτίας αξιόποινης πράξης οι οποίοι υπήρξαν μάρτυρες της αξιόποινης πράξης.

τα θύματα εγκλημάτων τρομοκρατίας.

τα θύματα συνήθων εγκλημάτων μίσους στο διαδίκτυο. Στα εν λόγω εγκλήματα περιλαμβάνονται η επίμονη παρακολούθηση, η συνεχιζόμενη παρενόχληση μέσω τηλεπικοινωνιών ή συστήματος πληροφορικής («κυβερνοεξφοβισμός») και η υποκίνηση μίσους. Περιλαμβάνονται επίσης εγκλήματα όπως η δυσφήμιση, οι κατηγορίες για ποινικό αδίκημα που έχουν ήδη απορριφθεί ως αβάσιμες από το δικαστήριο, η εξύβριση και η συκοφαντική δυσφήμιση, όταν υπάρχουν ορισμένες ενδείξεις ότι το αδίκημα διαπράχθηκε μέσω τηλεπικοινωνιών ή μέσω ηλεκτρονικού συστήματος.

οι ανήλικοι που υπήρξαν μάρτυρες περιστατικού βίας στο στενό κοινωνικό τους περιβάλλον (ενδοοικογενειακή βία, βία κατά παιδιών).

Η εν λόγω υποστήριξη πρέπει να απαιτείται για την προάσπιση των δικαιωμάτων του θύματος· και να παρέχεται από την οργάνωση υποστήριξης θυμάτων. Η ψυχοκοινωνική υποστήριξη περιλαμβάνει την προετοιμασία του θύματος για την ποινική δίκη και τη συναισθηματική επιβάρυνση που αυτή συνεπάγεται, καθώς και τη συνοδεία κατά την εξέταση ως μάρτυρα. Η νομική υποστήριξη περιλαμβάνει την παροχή νομικών συμβουλών και τη νομική εκπροσώπηση του θύματος στην ποινική διαδικασία από δικηγόρο (άρθρο 66b του StPO). **Στα θύματα των οποίων ενδέχεται να προσβλήθηκε η γενετήσια ακεραιότητα και τα οποία δεν έχουν ακόμη συμπληρώσει το δέκατο τέταρτο έτος της ηλικίας τους πρέπει πάντοτε να παρέχεται ψυχοκοινωνική υποστήριξη.**

Η ομοσπονδιακή υπουργός δικαιοσύνης είναι εξουσιοδοτημένη να αναθέσει συμβατικά σε κατάλληλους αξιόπιστους φορείς την παροχή υποστήριξης στα πρόσωπα της παραγράφου 1, κατόπιν ελέγχου της πλήρωσης των νομικών προϋποθέσεων (άρθρο 66b παράγραφος 3 πρώτη ημιπερίοδος του StPO). Το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Δικαιοσύνης έχει αναθέσει συμβατικά σε μεγάλο αριθμό αξιόπιστων και κατάλληλων φορέων την παροχή ψυχοκοινωνικής και/ή νομικής υποστήριξης, ενώ πολλοί από τους εν λόγω φορείς, όπως κέντρα προστασίας παιδιών, κέντρα πρόληψης της βίας και κέντρα παρέμβασης,

ειδικεύονται στην εργασία με παιδιά.

Τελευταία επικαιροποίηση: 26/07/2024

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Δικαιώματα των ανηλίκων στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών - Πορτογαλία

1. Δικαιοπρακτική ικανότητα του ανηλίκου

Σύμφωνα με τον Αστικό Κώδικα, οι ανήλικοι, δηλαδή τα πρόσωπα που δεν έχουν ακόμη συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας τους, στερούνται καταρχήν δικαιοπρακτικής ικανότητας. Η ανικανότητα του παιδιού μπορεί να θεραπευθεί μέσω της γονικής μέριμνας και, επικουρικώς, μέσω της κηδεμονίας. Πρόκειται για μορφές νομικής εκπροσώπησης στις οποίες κάποιος ενεργεί στο όνομα και προς συμφέρον του παιδιού.

Οι ανήλικοι ηλικίας κάτω των 18 ετών στερούνται επίσης, καταρχήν, της ικανότητας διαδίκου. Εκπροσωπούνται στο δικαστήριο μέσω των αντιπροσώπων τους, με εξαίρεση τις πράξεις που μπορούν να ενεργούν προσωπικά και ελεύθερα. Οι ανήλικοι των οποίων τη γονική μέριμνα ασκούν αμφότεροι οι γονείς εκπροσωπούνται από αυτούς ενώπιον δικαστηρίου και η συμφωνία αμφότερων των γονέων είναι απαραίτητη για την άσκηση αγωγής.

Η συνέπεια της τέλεσης από παιδιά και νέους πράξεων που χαρακτηρίζονται από το ποινικό δίκαιο ως ποινικά αδικήματα λαμβάνει υπόψη την οικεία ηλικιακή ομάδα στην οποία αυτοί ανήκουν και η οποία διέπει την εφαρμογή διαφορετικών νομικών καθεστώτων. Ως εκ τούτου, εάν διαπράττονται τέτοιες πράξεις:

από δράστες ηλικίας έως και 12 ετών, εφαρμόζεται το σύστημα που προβλέπει ο νόμος για την προστασία των παιδιών και των νέων σε κίνδυνο (νόμος αριθ. 147/99, της 1ης Σεπτεμβρίου 1999), ο οποίος έχει ως αποκλειστικό σκοπό την προστασία·

από την ηλικία των 12 ετών έως την ηλικία των 16 ετών, εφαρμόζεται ο νόμος για την εκπαιδευτική επιτροπεία (νόμος αριθ. 166/99 της 14ης Σεπτεμβρίου 1999). Σύμφωνα με τον εν λόγω νόμο, εφαρμόζονται μέτρα εκπαιδευτικής επιτροπείας για την εκπαίδευση του ανηλίκου ως προς το δίκαιο και την ένταξή του, με αξιοπρεπή και υπεύθυνο τρόπο, στη ζωή της κοινότητας·

από την ηλικία των 16 ετών, ο ανήλικος υπέχει ποινική ευθύνη και μπορεί να του επιβληθεί ποινή, ενώ η ποινική ευθύνη εκτιμάται σύμφωνα με τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Οι νέοι ηλικίας μεταξύ 16 και 21 ετών υπόκεινται σε ειδικό ποινικό καθεστώς που προβλέπεται στο νομοθετικό διάταγμα αριθ. 401/82 της 23ης Σεπτεμβρίου 1982.

2. Πρόσβαση σε προσαρμοσμένες διαδικασίες

Η δομή των πορτογαλικών δικαστηρίων περιλαμβάνει ειδικά δικαστήρια και τμήματα ανηλίκων, τα οποία είναι αρμόδια για υποθέσεις όπως η ρύθμιση της γονικής μέριμνας, των υποχρεώσεων διατροφής, της υιοθεσίας, της εκτέλεσης μέτρων που αφορούν την επιμέλεια κ.λπ. Τα διοικητικά δικαστήρια επιλαμβάνονται υποθέσεων ασύλου, μετανάστευσης και προσφύγων στις οποίες εμπλέκονται ανήλικοι.

Τα σημεία 3 και 4 αποτελούν παραδείγματα προσαρμογής δικαστικών διαδικασιών που αφορούν ανηλίκους. Ένα άλλο παράδειγμα αφορά τις τροποποιήσεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας που προκύπτουν από τη μεταφορά της οδηγίας (ΕΕ) 2016/800 στο εθνικό δίκαιο, όπως:

σε περίπτωση δίκης με αντικείμενο το έγκλημα της εμπορίας ανθρώπων ή έγκλημα κατά της σεξουαλικής ελευθερίας και αυτοδιάθεσης, οι οικονομικές πράξεις στις οποίες οι κατηγορούμενοι είναι ανήλικοι, συμπεριλαμβανομένης της επ' ακροατηρίου συζήτησης, λαμβάνουν χώρα κανονικά, χωρίς δημοσιότητα·

Σε κάθε περίπτωση, απαγορεύεται η εξέταση του φακέλου της ανακριτικής διαδικασίας στην οποία εμπλέκεται ανήλικος κατηγορούμενος από πρόσωπο που δεν εμπλέκεται στη διαδικασία, ακόμη και αν το πρόσωπο αυτό έχει έννομο συμφέρον·

Ο ανήλικος κατηγορούμενος έχει το δικαίωμα να συνοδεύεται, στη δίκη στην οποία εμφανίζεται, από τους ασκούντες τη γονική μέριμνα, από τον νόμιμο εκπρόσωπο ή από το πρόσωπο που ασκεί εν τοις πράγμασι την επιμέλεια του ανηλίκου ή, όταν είναι αδύνατη η επικοινωνία με τα πρόσωπα αυτά ή το απαιτούν ειδικές περιστάσεις που βασίζονται στα συμφέροντά του ή στις ανάγκες της διαδικασίας, και μόνον εφόσον οι περιστάσεις αυτές εξακολουθούν να υφίστανται, από άλλο κατάλληλο πρόσωπο το οποίο έχει υποδείξει και αποδεχθεί η αρμόδια δικαστική αρχή.

3. Νόμοι και μέτρα για την επίτευξη των προθεσμιών σε υποθέσεις στις οποίες εμπλέκονται ανήλικοι

Σε αστικές υποθέσεις :

η διαδικασία της υιοθεσίας έχει επείγοντα χαρακτήρα (άρθρο 32 του νόμου αριθ. 143/2015, της 8ης Σεπτεμβρίου 2015)·

σύμφωνα με τον γενικό κανονισμό για την αστική διαδικασία επιτροπείας (που εγκρίθηκε με τον νόμο αριθ. 141/2015 της 8ης Σεπτεμβρίου 2015) *i)* οι αστικές διαδικασίες επιτροπείας των οποίων η καθυστέρηση θα μπορούσε να βλάψει τα συμφέροντα του παιδιού λαμβάνουν χώρα κατά τη διάρκεια των δικαστικών διακοπών· *ii)* οι διαταγές που θεωρούνται επείγουσες πρέπει να εκδίδονται εντός ανώτατης προθεσμίας δύο ημερών· *iii)* όταν επιβάλλεται καταναγκαστικό μέτρο ή πρόσθετη ποινή που απαγορεύει την επαφή μεταξύ των γονέων ή εάν τα δικαιώματα και η ασφάλεια των θυμάτων ενδοοικογενειακής και άλλης μορφής βίας σε οικογενειακό πλαίσιο, όπως η σεξουαλική ή άλλη κακοποίηση παιδιών, διατρέχουν σοβαρό κίνδυνο, η εισαγγελία πρέπει να απαιτεί, εντός 48 ωρών από τη στιγμή που λαμβάνει γνώση της κατάστασης, ρύθμιση ή τροποποίηση των κανόνων που διέπουν την άσκηση της γονικής μέριμνας του ανηλίκου· *iv)* η επ' ακροατηρίου συζήτηση με σκοπό την έκδοση απόφασης είναι συνεχής και μπορεί να διακοπεί μόνο για λόγους ανωτέρας βίας ή απόλυτης ανάγκης.

Σε **ποινικές υποθέσεις**:

σύμφωνα με τον νόμο για την εκπαιδευτική επιτροπεία (νόμος αριθ. 166/99 της 14ης Σεπτεμβρίου 1999) *i)* οι διαδικασίες που αφορούν ανήλικο που υπόκειται σε ασφαλιστικό μέτρο επιμέλειας σε δημόσιο ή ιδιωτικό ίδρυμα ή σε εκπαιδευτικό κέντρο ή σε αναγκαστική νοσηλεία με σκοπό την παροχή εμπειρογνωμοσύνης σε θέματα προσωπικότητας διεξάγονται κατά τη διάρκεια των δικαστικών διακοπών· *ii)* όταν η καθυστέρηση της διαδικασίας μπορεί να προκαλέσει ζημία στον ανήλικο, το δικαστήριο αποφασίζει, με αιτιολογημένη διάταξη, ότι η διαδικασία πρέπει να θεωρηθεί επείγουσα και να διεξαχθεί κατά τη διάρκεια διακοπών· *iii)* όταν εφαρμόζεται μέτρο αναγκαστικής νοσηλείας και ασκείται ένδικο μέσο, η διαδικασία είναι επείγουσα και διεξάγεται κατά τη διάρκεια διακοπών· *iv)* οι διαταγές που θεωρούνται επείγουσες πρέπει να εκδίδονται εντός ανώτατης προθεσμίας δύο ημερών.

4. Ειδικό μηχανισμό και διαδικασίες στήριξης των παιδιών και υπέρτερο συμφέρον του παιδιού

Σε **αστικές δικαστικές διαδικασίες**, και όσον αφορά τη ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας, προβλέπεται η ακρόαση ανηλίκου ηλικίας άνω των 12 ετών ή ανηλίκου μικρότερης ηλικίας με ικανότητα κατανόησης των υπό συζήτηση ζητημάτων, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία και την ωριμότητά του.

Επιπλέον, η αρχή της ακρόασης και της συμμετοχής του παιδιού αποτελεί μία από τις κατευθυντήριες αρχές των αστικών διαδικασιών επιτροπείας που διέπουνται από τον γενικό κανονισμό για την αστική διαδικασία επιτροπείας. Το άρθρο 5 παράγραφος 1 του κανονισμού αυτού προβλέπει ότι «*Το παιδί έχει δικαίωμα να ακουστεί, και η γνώμη του λαμβάνεται υπόψη από τις δικαστικές αρχές για τον καθορισμό του υπέρτατου συμφέροντός του*».

Όταν ο ανήλικος είναι **θύμα αξιόποινης πράξης**, το καθεστώς για τα θύματα (που εγκρίθηκε με τον νόμο αριθ. 130/2015 της 4ης Σεπτεμβρίου 2015 για τη μεταφορά της οδηγίας 2012/29/ΕΕ στο εθνικό δίκαιο) προβλέπει, ιδίως,

i) το δικαίωμα ακρόασης στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας, λαμβανομένης υπόψη της ηλικίας και της ωριμότητάς τους·

ii) τον υποχρεωτικό διορισμό νομικού συμβούλου σε περίπτωση σύγκρουσης των συμφερόντων του παιδιού με αυτά των γονέων, του νόμιμου εκπροσώπου ή του εν τοις πράγμασι κηδεμόνα του, καθώς και όταν το παιδί, με την κατάλληλη ωριμότητα, το ζητήσει από το δικαστήριο· και

iii) η εξέταση του παιδιού κατά τη διάρκεια της ποινικής ανάκρισης καταγράφεται με ηχητικά ή οπτικοακουστικά μέσα, ώστε η κατάθεσή του να ληφθεί υπόψη στη δίκη. Για τον σκοπό αυτό, οι δηλώσεις γίνονται σε ανεπίσημο και κλειστό περιβάλλον, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την εξασφάλιση αυθόρμητων και ειλικρινών απαντήσεων.

Ο νόμος για την προστασία των παιδιών και των νέων που βρίσκονται σε κίνδυνο προβλέπει το δικαίωμα των παιδιών για συμμετοχή στη δίκη και ακρόασή τους με κανόνες που εμπιπτουν σε τέσσερις κατηγορίες:

- α) κανόνες που αφορούν πρόσωπα ηλικίας 12 ετών και άνω
- β) κανόνες που αφορούν πρόσωπα ηλικίας μικρότερης των 12 ετών,
- γ) κανόνες που αφορούν πρόσωπα οποιασδήποτε ηλικίας και
- δ) κανόνες που αναφέρουν μόνο το κριτήριο της ωριμότητας.

Μία από τις γενικές αρχές της διαδικασίας επιτροπείας που προβλέπεται στον νόμο για την εκπαιδευτική επιτροπεία είναι η αρχή της ακρόασης του παιδιού (άρθρο 47). Ο εν λόγω νόμος κατοχυρώνει επίσης το δικαίωμα του παιδιού να συμμετέχει σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας, ακόμη και αν βρίσκεται υπό κράτηση ή φύλαξη η συμμετοχή αυτή πραγματοποιείται κατά τρόπο ώστε το παιδί να αισθάνεται ελεύθερο και όσο το δυνατόν λιγότερο περιορισμένο (άρθρο 45).

5. Εκτέλεση αποφάσεων που αφορούν ανηλίκους

Κατά γενικό κανόνα, οι αποφάσεις που εκδίδονται στο πλαίσιο **αστικής διαδικασίας** και αφορούν παιδιά ως ενάγοντες ή εναγομένους πρέπει να εκτελούνται με τον ίδιο τρόπο όπως και οι αποφάσεις που αφορούν ενήλικες ενάγοντες ή εναγομένους.

Ωστόσο, υπάρχουν στοιχεία και περιστάσεις που δικαιολογούν την ύπαρξη ειδικού κανόνα. Ως εκ τούτου, εάν η άσκηση της γονικής μέριμνας υπόκειται σε ρύθμιση, σε υποθέσεις στις οποίες υπάρχει κίνδυνος μη συμμόρφωσης με την απόφαση, ο δικαστής μπορεί να αποφασίσει την παρακολούθηση της επιβολής του καθεστώτος που θεσπίστηκε από τις τεχνικές συμβουλευτικές υπηρεσίες, για χρονικό διάστημα που θα καθοριστεί (γενικός κανονισμός για την αστική διαδικασία επιτροπείας). Στην περίπτωση υποχρεώσεων διατροφής, η μη συμμόρφωση με την υποχρέωση διατροφής επισύρει ποινικές κυρώσεις, ανάλογα με την ποινική διαδικασία κατόπιν έγκλησης (άρθρο 250 του Ποινικού Κώδικα).

Σε **ποινικές υποθέσεις**, στο πλαίσιο του νόμου για την εκπαιδευτική επιτροπεία, τα τρία προβλεπόμενα ασφαλιστικά μέτρα (παράδοση του παιδιού στους γονείς, σε νόμιμο εκπρόσωπο, σε ανάδοχη οικογένεια, σε de facto κηδεμόνα ή άλλο κατάλληλο πρόσωπο, με επιβολή υποχρεώσεων στο παιδί· ανάθεση της επιμέλειας του παιδιού σε δημόσιο ή ιδιωτικό ίδρυμα· και ανάθεση της επιμέλειας του παιδιού σε εκπαιδευτικό κέντρο), είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αίτησης, αντικαθίστανται εάν το δικαστήριο διαπιστώσει ότι το μέτρο που εφαρμόστηκε δεν επιτυγχάνει τους επιδιωκόμενους σκοπούς. Σε κάθε περίπτωση, επανεξετάζονται αυτεπαγγέλτως κάθε δύο μήνες.

Στην απόφαση, το δικαστήριο καθορίζει το όργανο που είναι αρμόδιο για την παρακολούθηση και τη διασφάλιση της εκτέλεσης του εφαρμοζόμενου μέτρου. Εκτός από τις περιπτώσεις στις οποίες το όργανο που είναι αρμόδιο για την παρακολούθηση και τη διασφάλιση της εκτέλεσης του μέτρου καθορίζεται από τον νόμο, το δικαστήριο μπορεί να αναθέσει την εκτέλεσή του σε οποιαδήποτε κατάλληλη δημόσια υπηρεσία, κοινωφελές ίδρυμα, μη κυβερνητική οργάνωση, ένωση, αθλητικό σύλλογο και οποιονδήποτε άλλο φορέα, δημόσιο ή ιδιωτικό, ή μεμονωμένο πρόσωπο. Το όργανο που ορίζεται έχει καθήκον να ενημερώνει το δικαστήριο, σύμφωνα με τον νόμο και με τη συχνότητα που αυτός ορίζει, ή, αν δεν ορίζεται συχνότητα, σε χρονικά διαστήματα που καθορίζονται από το δικαστήριο, για την εκτέλεση του εφαρμοζόμενου μέτρου και για την πρόοδο της εκπαιδευτικής διαδικασίας του παιδιού, καθώς και όταν συντρέχουν περιστάσεις που μπορούν να δικαιολογήσουν την επανεξέταση των μέτρων.

6. Υιοθεσία

Η υιοθεσία είναι μια μορφή καθορισμού της σχέσης γονέα-τέκνου μεταξύ ενός παιδιού χωρίς οικογένεια και ενός προσώπου ή ζεύγους, η οποία πρέπει να καθοριστεί με δικαστική απόφαση. Η απόφαση υιοθεσίας εκδίδεται μόνον εφόσον υπάρχουν νόμιμοι λόγοι· η απόφαση αυτή παράγει πραγματικά πλεονεκτήματα για το παιδί. Δεν συνεπάγεται άδικες θυσίες για άλλα παιδιά του θετού γονέα ή γονέων και αναμένεται εύλογα ότι μεταξύ του θετού γονέα ή γονέων και του παιδιού ή του νέου θα δημιουργηθεί θεσμός πανομοιότυπος με τον δεσμό γονέα-τέκνου.

Με την απόφαση υιοθεσίας, το υιοθετημένο παιδί ή νέος:

αποκτά, για όλους τους νόμιμους σκοπούς, την ιδιότητα του τέκνου του θετού γονέα ή γονέων, καθώς και τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις με εκείνα που θα προέκυπταν από μια φυσική σχέση γονέα-τέκνου και ενσωματώνεται στην οικογένεια του εν λόγω θετού γονέα ή γονέων·

παύουν οι οικογενειακές σχέσεις και η επαφή με την οικογένεια καταγωγής του, εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται από τον νόμο, ιδίως με βιολογικά αδέρφια, υπό την προϋπόθεση ότι οι θετοί γονείς συναινούν και η διατήρηση της επαφής είναι προς το συμφέρον του θετού τέκνου·

χάνει τα επώνυμα που είχε κατά τη γέννηση και αποκτά τα επώνυμα του θετού γονέα ή γονέων·

μπορεί, κατόπιν αιτήματος του θετού γονέα ή γονέων και εάν το δικαστήριο κρίνει ότι αυτό διασφαλίζει τα συμφέροντα του παιδιού ή του νέου και ευνοεί την ένταξη του στην οικογένεια, να αλλάξει το όνομά του.

Σύμφωνα με τον Αστικό Κώδικα, μπορούν να υιοθετήσουν:

δύο πρόσωπα (ακόμη και του ίδιου φύλου), άνω των 25 ετών, παντρεμένα για διάστημα μεγαλύτερο των 4 ετών (μπορεί επίσης να ληφθεί υπόψη ο χρόνος που διανύθηκε σε σύμφωνο συμβίωσης αμέσως πριν από τον γάμο), υπό την προϋπόθεση ότι δεν έχει επέλθει δικαστικός χωρισμός·

πρόσωπο άνω των 30 ετών ή, εάν το θετό τέκνο είναι τέκνο του/της συζύγου του υιοθετούντος, πρόσωπο άνω των 25 ετών.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, κατά γενικό κανόνα:

η ηλικία του υιοθετούντος δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 60 έτη κατά την ημερομηνία που του ανατέθηκε επισήμως το παιδί ή ο νέος με σκοπό την υιοθεσία· από την ηλικία των 50 ετών, η διαφορά ηλικίας μεταξύ υιοθετούμενου τέκνου και θετού γονέα δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 50 έτη, εκτός αν συντρέχουν σοβαροί λόγοι και αυτό δικαιολογείται από το συμφέρον του θετού τέκνου (για παράδειγμα, το θετό τέκνο είναι αδελφός ή αδελφή άλλων θετών τέκνων και η διαφορά των 50 ετών υφίσταται μόνο σε σχέση με το εν λόγω θετό τέκνο).

Αν το θετό τέκνο είναι ηλικίας άνω των 12 ετών, απαιτείται η συναίνεσή του για την υιοθεσία. Πρέπει να ακουστεί σε ακροαματική διαδικασία που διεξάγεται από τον δικαστή, παρουσία της εισαγγελιάς, σύμφωνα με τους κανόνες που προβλέπονται για την ακρόαση των παιδιών στο πλαίσιο αστικής διαδικασίας επιτροπείας.

Σύμφωνα με τον νόμο αριθ. 143/2015, της 8ης Σεπτεμβρίου, θετά τέκνα που δεν έχουν ακόμη συμπληρώσει το 16ο έτος της ηλικίας τους δεν έχουν τη δυνατότητα να ζητήσουν πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με το παρελθόν τους. Μετά την ηλικία των 16 ετών, το θετό τέκνο μπορεί να ζητήσει ρητά την παροχή αυτή, αλλά έως ότου συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του, θα απαιτείται πάντοτε η συναίνεση των θετών γονέων ή του νόμιμου εκπροσώπου. Εάν το αίτημα πρόσβασης στηρίζεται σε σοβαρούς λόγους, ιδίως όταν πρόκειται για λόγους υγείας του ανήλικου θετού τέκνου, το δικαστήριο μπορεί, κατόπιν αιτήματος των γονέων ή της εισαγγελιάς, να επιτρέψει την πρόσβαση σε στοιχεία του προσωπικού ιστορικού του.

Ο νόμος αριθ. 143/2015 ρυθμίζει τις διαδικασίες εθνικής και διεθνούς υιοθεσίας και τη συμμετοχή των αρμόδιων αρχών στις διαδικασίες αυτές.

Τελευταία επικαιροποίηση: 07/04/2024

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Δικαιώματα των ανηλίκων στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών - Ρουμανία

1. Δικαιοπρακτική ικανότητα του παιδιού

Ικανότητα δικαίου (capacitate de folosință) είναι η ικανότητα του προσώπου να είναι υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων αστικής φύσης. Η ικανότητα δικαίου αρχίζει με τη γέννηση του προσώπου και λήγει με τον θάνατό του.

Δικαιοπρακτική ικανότητα (capacitate de exercițiu) είναι η ικανότητα του προσώπου να συνάπτει ανεξάρτητα δικαιοπραξίες. Η πλήρης δικαιοπρακτική ικανότητα αποκτάται με τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας του προσώπου.

Οι ανήλικοι αποκτούν επίσης πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα με τη σύναψη γάμου.

Για βάσιμους λόγους, το δικαστήριο επιμέλειας (instanța de tutelă) μπορεί να αναγνωρίσει την πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα ανηλίκων που έχουν συμπληρώσει το 16ο έτος της ηλικίας τους. Για τον σκοπό αυτόν, ακούγονται επίσης οι γονείς ή οι επίτροποι του ανήλικου, ενώ λαμβάνεται υπόψη, κατά περίπτωση, και η γνώμη του οικογενειακού συμβουλίου.

Οι ανήλικοι που έχουν συμπληρώσει το 14ο έτος της ηλικίας τους έχουν περιορισμένη δικαιοπρακτική ικανότητα.

Οι δικαιοπραξίες προσώπου με περιορισμένη δικαιοπρακτική ικανότητα συνάπτονται από το εν λόγω πρόσωπο με τη συγκατάθεση των γονέων του ή, κατά περίπτωση, του επιτρόπου του και, στις περιπτώσεις που προβλέπονται από τον νόμο, επίσης με τη γνώμη του οικογενειακού συμβουλίου, εάν υπάρχει, και με την άδεια του δικαστηρίου επιμέλειας.

Τα φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν δικαιοπρακτική ικανότητα (ανήλικοι κάτω των 14 ετών, πρόσωπα που υπόκεινται σε ειδικά μέτρα επιτροπείας) θα εκπροσωπούνται από νόμιμο αντιπρόσωπο.

Σε ποινικές υποθέσεις, οι ανήλικοι κάτω των 14 ετών δεν υπέχουν ποινική ευθύνη. Ανήλικοι ηλικίας μεταξύ 14 και 16 ετών υπέχουν ποινική ευθύνη μόνον εφόσον αποδειχθεί ότι διέπραξαν την πράξη με διάκριση, ενώ οι ανήλικοι που έχουν συμπληρώσει το 16ο έτος της ηλικίας τους υπέχουν ποινική ευθύνη σύμφωνα με τον νόμο.

Μη στερητικό της ελευθερίας αναμορφωτικό μέτρο λαμβάνεται για ανήλικο ηλικίας μεταξύ 14 και 18 ετών κατά τον χρόνο τέλεσης του αδικήματος. Μπορεί να ληφθεί στερητικό της ελευθερίας αναμορφωτικό μέτρο για ανήλικο ηλικίας μεταξύ 14 και 18 ετών στις ακόλουθες περιπτώσεις:

εάν διέπραξε άλλη αξιόπονη πράξη για την οποία εφαρμόστηκε και εκτελέστηκε αναμορφωτικό μέτρο ή η εκτέλεσή του ξεκίνησε πριν από τη διάπραξη του αδικήματος για το οποίο δικάζεται·

όταν η προβλεπόμενη από τον νόμο ποινή για το διαπραχθέν αδίκημα είναι φυλάκιση 7 ετών και άνω ή ισόβια κάθειρξη.

2. Πρόσβαση σε προσαρμοσμένες διαδικασίες· Ειδικοί μηχανισμοί και διαδικασίες στήριξης των παιδιών

Το δικαστήριο ανηλικών και οικογενειακών υποθέσεων του Βραζον (Tribunalul pentru Minori și Familie Brașov) είναι το μόνο ειδικό δικαστήριο αυτού του είδους στη Ρουμανία.

Το ειδικό δικαστήριο είναι αρμόδιο να εκδικάζει τόσο ποινικές υποθέσεις (στις οποίες τουλάχιστον ένας από τους κατηγορουμένους ή ένας από τους ζημιωθέντες / πολιτικώς ενάγοντες είναι ανήλικος) όσο και αστικές υποθέσεις (διαφορές τοποθέτησης και υιοθεσίας).

Όσον αφορά την κατά τόπον αρμοδιότητα, το δικαστήριο ανηλικών και οικογενειακών υποθέσεων του Βραζον είναι αρμόδιο στον νομό Βραζον, ενώ άλλες υποθέσεις που αφορούν ανήλικους εκδικάζονται από τα τακτικά δικαστήρια.

Στην περίπτωση των παιδιών-θύματων, η αξιολόγηση και η παροχή υπηρεσιών υποστήριξης και προστασίας εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των ειδικευμένων τμημάτων των Γενικών Διευθύνσεων Κοινωνικής Συνδρομής και Προστασίας των Παιδιών (Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecție a Copilului) που είναι αρμόδιες για την παρέμβαση σε περιπτώσεις κακοποίησης, παραμέλησης, εμπορίας ανθρώπων, μετανάστευσης και επαναπατρισμού δυνάμει του νόμου αριθ. 272/2004 για την προστασία και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού, και της κυβερνητικής απόφασης αριθ. 49/2011 για την έγκριση της μεθοδολογίας-πλαίσιου σχετικά με την πρόληψη και την παρέμβαση σε πολυκλαδικές ομάδες και δίκτυα σε περιπτώσεις βίας κατά παιδιών και ενδοοικογενειακής βίας, και της μεθοδολογίας σχετικά με την πολυκλαδική και διοργανική παρέμβαση σε υποθέσεις που αφορούν παιδιά - θύματα εκμετάλλευσης και παιδιά που διατρέχουν κίνδυνο εργασιακής εκμετάλλευσης, παιδιά-θύματα εμπορίας ανθρώπων και παιδιά Ρουμάνων μεταναστών που είναι θύματα άλλων μορφών βίας σε άλλα κράτη.

Το 2020 συστάθηκε στο Υπουργείο Δικαιοσύνης (Ministerul Justiției) ομάδα εργασίας αφιερωμένη σε θέματα που αφορούν τα θύματα. Μεταξύ των σημαντικότερων στόχων που επιδιώκει η ομάδα εργασίας είναι οι ακόλουθοι: δημιουργία ειδικών αιθουσών ακρόασης για ανήλικους, εξειδικευμένη κατάρτιση επαγγελματιών στην αντιμετώπιση διαφόρων ειδών εγκλημάτων και θυμάτων, δημιουργία άτυπου δικτύου επαγγελματιών αρμόδιων για την αντιμετώπιση θυμάτων σεξουαλικών εγκλημάτων και βελτίωση των εγκληματολογικών υπηρεσιών για τα θύματα εγκληματικών πράξεων.

Η οργάνωση Save the Children Ρουμανίας (Salvați Copiii România), σε συνεργασία με τη Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Συνδρομής και Προστασίας των Παιδιών Τομέας 6 (Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 6) στο Βουκουρέστι, άνοιξε το πρώτο πιλοτικό κέντρο Barnabus για παιδιά-θύματα σεξουαλικής κακοποίησης και ακραίας ενδοοικογενειακής βίας. Το κέντρο βασίζεται στο ολοκληρωμένο μοντέλο Barnabus σύνθετων υπηρεσιών, ψυχολογικής και ιατρικής αξιολόγησης, ακρόασης και προστασίας παιδιών-θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης και ακραίας ενδοοικογενειακής βίας.

Η εισαγγελία του Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου (Înalta Curte de Casație și Justiție), σε συνεργασία με τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA), το Υπουργείο Δικαιοσύνης και τις Γενικές Διευθύνσεις Κοινωνικής Συνδρομής και Προστασίας των Παιδιών, ξεκίνησε στις αρχές του 2022 την υλοποίηση έργου με γενικό στόχο τη διασφάλιση ενός αποδοτικού, προσβάσιμου και ποιοτικού συστήματος ποινικής δικαιοσύνης για τα παιδιά-θύματα εγκληματικών πράξεων και τα θύματα εγκλημάτων μίσους. Το έργο περιλαμβάνει την ανακαίνιση, τη διευθέτηση και τον εξοπλισμό 35 αιθουσών ακρόασης για ανήλικους, την ανάπτυξη δύο θεματικών αναλύσεων σχετικά με την κατάσταση όσον αφορά τα εγκλήματα μίσους και την κατάσταση όσον αφορά τα παιδιά ως θύματα εγκληματικών πράξεων, την ανάπτυξη οδηγιών (για τον εντοπισμό και τη δίωξη εγκλημάτων μίσους / την ακρόαση ανηλικών θυμάτων και τη δίωξη εγκλημάτων εναντίον τους) και την παροχή εξειδικευμένης κατάρτισης σε εισαγγεείς και άλλες επαγγελματικές κατηγορίες για τη βελτίωση των γνώσεων και της ευαισθητοποίησης σχετικά με τις ανάγκες των θυμάτων εγκλημάτων μίσους και των παιδιών-θυμάτων εγκληματικών πράξεων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ανήκουν στη μειονότητα των Ρομά.

Στο πλαίσιο της υλοποίησης του προκαθορισμένου σχεδίου επαγγελματικής δικαστικής κατάρτισης και ανάπτυξης ικανοτήτων, το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο (Consiliul Superior al Magistraturii) παρέχει επί του παρόντος 47 αίθουσες ακρόασεων για ανήλικους σε εθνικά δικαστήρια, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα για την ακρόαση ανηλικών.

Ταυτόχρονα, ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας (Codul de procedură penală) προβλέπει ότι, προκειμένου να προστατευθεί η ιδιωτικότητα ή η αξιοπρέπεια του ζημιωθέντος, ή όταν η αποφυλάκιση ή η διαφυγή του δράστη μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την ιδιωτικότητα ή την αξιοπρέπεια του ζημιωθέντος ή να του προκαλέσει βλάβη, ανεξάρτητα από τη φύση και την έκτασή της, η εισαγγελική αρχή μπορεί να διατάξει τα μέτρα προστασίας που προβλέπονται από τον νόμο κατά του ζημιωθέντος. Τα παιδιά, τα θύματα που εξαρτώνται από τον δράστη, τα θύματα τρομοκρατίας, οργανωμένου εγκλήματος, εμπορίας ανθρώπων, βίας που έλαβε χώρα στο πλαίσιο στενής σχέσης, σεξουαλικής βίας και εκμετάλλευσης, τα θύματα εγκλημάτων μίσους, διακρίσεων και προκαταλήψεων που μπορεί να σχετίζονται ιδίως με τα προσωπικά τους χαρακτηριστικά, τα άτομα με αναπηρία και τα θύματα που έχουν υποστεί σημαντική βλάβη λόγω της σοβαρότητας του αδικήματος, θεωρούνται ευάλωτα.

Ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας περιέχει επίσης διατάξεις σχετικά με την ακρόαση ανηλικών.

Ως εκ τούτου, ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας προβλέπει ότι η ακρόαση των ανηλικών ζημιωθέντων και των ανηλικών μαρτύρων ηλικίας κάτω των 14 ετών πραγματοποιείται παρουσία ενός εκ των γονέων τους, επιτρόπου ή του προσώπου ή του εκπροσώπου του ιδρύματος στο οποίο έχει ανατεθεί η ανατροφή

και η εκπαίδευση του παιδιού, και παρουσία ψυχολόγου επιλεγμένου από το δικαστικό όργανο. Ο ψυχολόγος θα παρέχει εξειδικευμένες συμβουλές στον ανήλικο καθ' όλη τη διάρκεια της δικαστικής διαδικασίας.

Στην περίπτωση ζημιωθέντων για τους οποίους ο νόμος προβλέπει ειδικές ανάγκες προστασίας, το δικαστικό όργανο διατάσσει ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα μέτρα, με την επιφύλαξη της ορθής διεξαγωγής της διαδικασίας ή των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των διαδίκων:

την ακρόασή τους σε χώρους σχεδιασμένους ή προσαρμοσμένους για τον σκοπό αυτό·

την ακρόασή τους μέσω ή παρουσία ψυχολόγου ή άλλου ειδικού στην παροχή συμβουλών σε θύματα·

τη διενέργεια της ακρόασής τους και κάθε ενδεχόμενης επανακρόασής τους από το ίδιο πρόσωπο, ει δυνατόν και εφόσον το δικαστικό όργανο κρίνει ότι αυτό δεν επηρεάζει την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας ή τα δικαιώματα και τα συμφέροντα των διαδίκων.

την ακρόασή τους μέσω βιντεοδιάσκεψης ή άλλων τεχνικών μέσων επικοινωνίας στον τόπο όπου απολαύουν του μέτρου προστασίας της προσωρινής στέγασης.

Η ακρόαση και, κατά περίπτωση, η επανακρόαση από τα ανακριτικά όργανα των ζημιωθέντων που έχουν πέσει θύματα αδικημάτων κακοποίησης ανηλίκων, ενδοοικογενειακής βίας, αδικημάτων εμπορίας και εκμετάλλευσης ευάλωτων προσώπων, αδικημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας και ακεραιότητας κ.

λπ., καθώς και σε άλλες περιπτώσεις όπου, λόγω των περιστάσεων του αδικήματος, αυτό κρίνεται αναγκαίο, διενεργείται μόνον από πρόσωπο του ίδιου φύλου με τον ζημιωθέντα. Εάν αυτό δεν είναι δυνατόν, με την επιφύλαξη της ορθής διεξαγωγής της διαδικασίας ή των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των διαδίκων, η ακρόαση των εν λόγω ζημιωθέντων και, κατά περίπτωση, η επανακρόασή τους μπορούν να διεξαχθούν από πρόσωπο που δεν είναι του ίδιου φύλου με τον ζημιωθέντα, με τη συναίνεση του δικηγόρου και ψυχολόγου ή άλλου ειδικού συμβούλου για την παροχή συμβουλών στα θύματα.

Σύμφωνα με τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, οι υποθέσεις στις οποίες εμπλέκονται ανήλικοι ζημιωθέντες, θύματα αδικημάτων κακοποίησης ανηλίκων, ενδοοικογενειακής βίας, αδικημάτων εμπορίας και εκμετάλλευσης ευάλωτων προσώπων, αδικημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας και ακεραιότητας κ.

λπ., αντιμετωπίζονται επειγόντως και κατά προτεραιότητα. Όταν ο ζημιωθείς είναι ανήλικος ηλικίας κάτω των 16 ετών, ο οποίος είναι θύμα αδικημάτων κακοποίησης ανηλίκων, ενδοοικογενειακής βίας, αδικημάτων εμπορίας και εκμετάλλευσης ευάλωτων προσώπων, αδικημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας και ακεραιότητας κ.λπ., εάν το δικαστήριο κρίνει ότι ο χειρισμός ορισμένων αποδεικτικών στοιχείων μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις σε αυτούς, διατάσσει την απομάκρυνση του ανήλικου από το ακροατήριο.

Ταυτόχρονα, ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας προβλέπει ότι η σύλληψη και η προσωρινή κράτηση μπορούν να διατάσσονται κατ' εξαίρεση σε βάρος ανήλικου, μόνον εάν οι συνέπειες που θα είχε η στέρηση της ελευθερίας στην προσωπικότητα και την ανάπτυξή του δεν είναι δυσανάλογες σε σχέση με τον σκοπό που επιδιώκει το μέτρο.

Η διάρκεια του μέτρου προσωρινής κράτησης καθορίζεται λαμβανομένης υπόψη της ηλικίας του κατηγορουμένου κατά την ημέρα που διατάσσεται η λήψη, η παράταση ή η διατήρηση του μέτρου.

Ο αστικός κώδικας (Codul civil) προβλέπει ότι, κατά τη διάρκεια διοικητικών ή δικαστικών διαδικασιών που αφορούν παιδί, είναι υποχρεωτική η ακρόαση του παιδιού που έχει συμπληρώσει το 10ο έτος της ηλικίας του. Ωστόσο, παιδί ηλικίας κάτω των 10 ετών μπορεί επίσης να ακουστεί, εάν η αρμόδια αρχή το κρίνει αναγκαίο για την εκδίκαση της υπόθεσης. Το δικαίωμα ακρόασης συνεντάγεται τη δυνατότητα του παιδιού να ζητήσει και να λάβει οποιαδήποτε πληροφορία, ανάλογα με την ηλικία του, να εκφράσει τη γνώμη του και να ενημερωθεί σχετικά με τις συνέπειες που μπορεί να έχει αυτό, εφόσον γίνεται σεβαστό, καθώς και σχετικά με τις συνέπειες οποιασδήποτε απόφασης που το αφορά. Οι απόψεις του παιδιού που ακούγεται θα λαμβάνονται υπόψη ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του.

3. Εκπαίδευση των επαγγελματιών

Το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο, ως φορέας υλοποίησης του έργου, σε συνεργασία με το Εθνικό Ινστιτούτο Δικαστικών (Institutul Național al Magistraturii), την Εθνική Σχολή Δικαστικών Υπαλλήλων και τη Νορβηγική Διοίκηση Δικαστηρίων, υλοποιεί το προκαθορισμένο έργο «Δικαστική κατάρτιση και ανάπτυξη ικανοτήτων», το οποίο χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα «Δικαιοσύνη» και τον νορβηγικό χρηματοδοτικό μηχανισμό (NFM) 2014-2021.

Στο πλαίσιο αυτού του έργου, το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο και το Εθνικό Ινστιτούτο Δικαστικών ανακοίνωσαν την έναρξη της διαδικασίας επιλογής εμπειρογνώμονα με σκοπό την ανάπτυξη μακροπρόθεσμου προγράμματος κατάρτισης στον τομέα των *τεχνικών ακρόασης ανηλίκων (φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη)* — *αστικές πτυχές*. Ο εμπειρογνώμονας θα επιλεγεί μεταξύ των εμπειρογνώμωνων που έχουν επιλεγεί ως εκπαιδευτικό προσωπικό για δραστηριότητες κατάρτισης αφιερωμένες στον τομέα των *τεχνικών ακρόασης ανηλίκων*, οι οποίες διοργανώνονται στο πλαίσιο του έργου, με ιδιαίτερη έμφαση στις ιδιαίτερες του πληθυσμού των Ρομά.

Το παραδοτέο θα αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο για το Εθνικό Ινστιτούτο Δικαστικών για τη μακροχρόνια συνεχή κατάρτιση δικαστών και εισαγγελέων σε τεχνικές ακρόασης ανηλίκων, τόσο σε αστικές όσο και σε ποινικές δικαστικές διαδικασίες, και θα θέσει τα θεμέλια για μια συνεκτική προσέγγιση από τη σκοπιά της εθνικής και της ευρωπαϊκής πρακτικής.

Το μακροπρόθεσμο πρόγραμμα κατάρτισης (πρόγραμμα σπουδών) για τις τεχνικές ακρόασης ανηλίκων (φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη) θα αναπτυχθεί προκειμένου να παρασχεθεί πρακτική υποστήριξη στο προσωπικό κατάρτισης του Εθνικού Ινστιτούτου Δικαστικών, δηλαδή να διασφαλιστεί μια συνεκτική προσέγγιση στην ακρόαση ανηλίκων, προκειμένου να προωθηθεί η φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη ως πρωταρχικό μέλημα του ρουμανικού δικαστικού συστήματος, μέσω της αφομοίωσης των τεχνικών για την εξέταση παιδιών.

4. Πρόσβαση σε μέσα έννομης προστασίας

Δεν υπάρχουν ειδικές διατάξεις που να ισχύουν για τους ανηλίκους.

Σε αστικές υποθέσεις, οι διάδικοι που δικαιολογούν έννομο συμφέρον, καθώς και στις περιπτώσεις που προβλέπονται από τον νόμο, άλλα όργανα ή πρόσωπα που δεν είναι ικανοποιημένα με την απόφαση, μπορούν να ασκήσουν έφεση κατά της απόφασης. Ο εισαγγελέας μπορεί να ασκήσει έφεση κατά δικαστικών αποφάσεων, όποτε είναι αναγκαίο, για την προστασία των δικαιωμάτων, των ελευθεριών και των έννομων συμφερόντων των ανηλίκων, των προσώπων που λαμβάνουν νομικές συμβουλές ή υπόκεινται σε ειδικά μέτρα επιτροπείας και των αγνοουμένων, καθώς και σε άλλες περιπτώσεις που προβλέπονται ρητά από τον νόμο.

Σε ποινικές διαδικασίες, η νομική συνδρομή είναι υποχρεωτική όταν ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος είναι ανήλικος. Η νομική συνδρομή για τον ζημιωθέντα είναι υποχρεωτική όταν είναι δικαιοπρακτικά ανίκανος ή έχει περιορισμένη δικαιοπρακτική ικανότητα, καθώς και όταν ο ζημιωθείς είναι θύμα αδικήματος κακοποίησης ανηλίκων, ενδοοικογενειακής βίας, αδικημάτων που αφορούν την εμπορία και εκμετάλλευση ευάλωτων προσώπων και αδικημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας και ακεραιότητας κ.λπ.

5. Υιοθεσία

Η υιοθεσία είναι η νομική πράξη που δημιουργεί σχέση γονέα-τέκνου μεταξύ του υιοθετούντος και του υιοθετημένου, καθώς και οικογενειακούς δεσμούς μεταξύ του υιοθετούμενου και των συγγενών του υιοθετούντος.

Η υιοθεσία υπόκειται σε όλες τις ακόλουθες αρχές: το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, την ανάγκη διασφάλισης της ανατροφής και της εκπαίδευσης του παιδιού σε οικογενειακό περιβάλλον, τη συνέχεια της ανατροφής και της εκπαίδευσης του παιδιού, λαμβανομένης υπόψη της εθνικής, γλωσσικής, θρησκευτικής και πολιτιστικής προέλευσής του, καθώς και την ταχύτητα κατά την εκτέλεση πράξεων που σχετίζονται με τη διαδικασία υιοθεσίας.

Η διαδικασία υιοθεσίας διέπεται από τον Αστικό Κώδικα (άρθρα 451 έως 482).

Τελευταία επικαιροποίηση: 26/07/2024

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Δικαιώματα των ανηλίκων στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών - Φινλανδία

1. Δικαιοπρακτική ικανότητα του παιδιού

Στη Φινλανδία η ελάχιστη ηλικία καταλογισμού ποινικής ευθύνης είναι τα 15 έτη.

Στις άλλες υποθέσεις, η ελάχιστη ηλικία που πρέπει να έχει συμπληρώσει ο ενάγων για να μπορεί να κινήσει δίκη με το δικό του όνομα ποικίλλει μεταξύ των 12 ετών (ζητήματα υγείας, τοποθέτηση υπό μέριμνα), των 15 ετών (απασχόληση, άσυλο, μεταναστευτικά ζητήματα, εκπαιδευτικά ζητήματα, διοικητικές κυρώσεις) και των 18 ετών (οικογενειακά ζητήματα).

2. Πρόσβαση σε προσαρμοσμένες διαδικασίες

Στο μέτρο του δυνατού, οι έρευνες με στόχο παιδιά ανατίθενται σε αστυνομικούς με κατάρτιση ή εμπειρία στο έργο αυτό. Τα μεγαλύτερα αστυνομικά τμήματα διαθέτουν μονάδες ή αστυνομικούς με ειδικευση στη διερεύνηση εγκλημάτων σε βάρος παιδιών. Κατά κανόνα, η διερεύνηση των εγκλημάτων σε βάρος παιδιών ανατίθεται, σε όλα τα αστυνομικά τμήματα, σε ερευνητές που διαθέτουν επαγγελματικές δεξιότητες και ιδιαίτερη ικανότητα στη διερεύνηση των εγκλημάτων αυτού του είδους.

Η Εισαγγελία εφαρμόζει σύστημα ειδικών εισαγγελέων για να διασφαλίζει την ύπαρξη εμπειρογνωμοσύνης σε τομείς εξειδίκευσης και να διατηρεί και να αναπτύσσει τις επαγγελματικές δεξιότητες των εισαγγελέων. Υπάρχει ομάδα ειδικών εισαγγελέων που ειδικεύονται στις υποθέσεις βίας κατά παιδιών και γυναικών. Οι εισαγγελείς αυτοί εκπαιδεύουν και άλλους εισαγγελείς στον τομέα της εξειδίκευσής τους.

Στο μέτρο του δυνατού, οι έρευνες με στόχο παιδιά ανατίθενται σε λειτουργούς με κατάρτιση ή εμπειρία στο έργο αυτό.

Ο συνήγορος του παιδιού προάγει τα συμφέροντα των παιδιών και τον σεβασμό των δικαιωμάτων τους σε γενικό επίπεδο, αλλά δεν χειρίζεται μεμονωμένες υποθέσεις.

3. Ειδικοί μηχανισμοί και διαδικασίες στήριξης των παιδιών

Από τις αρχές του 2016 και μετά, ως αποδεικτικό στοιχείο στο δικαστήριο μπορεί να χρησιμοποιηθεί και βιντεοσκόπηση θύματος ηλικίας 15-17 ετών, σε περίπτωση που το θύμα έχει ανάγκη από ειδική προστασία.

Σύμφωνα με τον νόμο για τις ποινικές έρευνες, η ανακριτική αρχή, όταν χρειάζεται, ζητεί τη γνώμη ιατρού ή άλλου εμπειρογνώμονα σχετικά με το κατά πόσον πρόσωπο ηλικίας κάτω των 18 ετών μπορεί να υποβληθεί σε ανακριτικά μέτρα.

Κατά κανόνα, τα παιδιά-θύματα και τα παιδιά-μάρτυρες εξετάζονται από αστυνομικούς με κατάρτιση ή εμπειρία στο έργο αυτό. Η εξέταση μπορεί επίσης να διεξαχθεί από επαγγελματία του τομέα της υγείας.

Σε συνεργασία με τα πανεπιστημιακά νοσοκομεία των μεγάλων πόλεων, λειτουργούν ειδικά κέντρα εμπειρογνωμοσύνης που ειδικεύονται στην ακρόαση ανήλικων θυμάτων εγκληματικών πράξεων. Οι αστυνομικές υπηρεσίες συνεργάζονται στενά με τα κέντρα αυτά.

4. Εκπαίδευση των επαγγελματιών

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης διοργανώνει τακτικά για τους δικαστές, τους δικαστικούς υπαλλήλους και τους υπαλλήλους των υπηρεσιών νομικής συνδρομής μαθήματα ανώτερου επιπέδου επιμόρφωσης στην παιδική ψυχολογία, τη νομική ψυχολογία, τα δικαιώματα των θυμάτων, τα ανθρωπίνως δικαιώματα και τις ειδικές ανάγκες των θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης. Στα μαθήματα αυτά μπορούν επίσης να συμμετέχουν και οι εισαγγελείς.

Ομοίως, η Γενική Εισαγγελία διοργανώνει μαθήματα επιμόρφωσης για τους εισαγγελείς που ασχολούνται με υποθέσεις σεξουαλικής και σωματικής κακοποίησης παιδιών. Στα αντικείμενα των εν λόγω μαθημάτων περιλαμβάνονται η ανάπτυξη του παιδιού, η παιδική ψυχολογία και ο τρόπος υποβολής ερωτήσεων σε παιδιά.

Η εκπαίδευση των αστυνομικών περιλαμβάνει εκπαίδευση στην παιδική ψυχολογία, τις επικοινωνιακές δεξιότητες και τον τρόπο υποβολής ερωτήσεων σε παιδιά. Στους επαγγελματίες που έχουν λάβει ειδική εκπαίδευση από το Εθνικό Αστυνομικό Συμβούλιο χορηγείται ειδικό δίπλωμα ειδίκευσης.

5. Πρόσβαση σε μέσα έννομης προστασίας

Η απόφαση του εισαγγελέα να μην ασκήσει δίωξη μπορεί να προσβληθεί με προσφυγή ενώπιον του γενικού εισαγγελέα, ο οποίος έχει το δικαίωμα να κινήσει διαδικασία επανεξέτασης της απόφασης του εισαγγελέα.

6. Οικογενειακή ζωή

Το πρώτο στάδιο της διαδικασίας υιοθεσίας είναι αυτό της συμβουλευτικής υποστήριξης που παρέχεται από τα δημοτικά όργανα κοινωνικής πρόνοιας και την οργάνωση Save the Children Φινλανδίας. Η συμβουλευτική υποστήριξη για την υιοθεσία είναι δωρεάν για τους πελάτες. Για τους σκοπούς της υποβολής αίτησης για άδεια υιοθεσίας και αίτησης για έγκριση υιοθεσίας, ο πάροχος των υπηρεσιών συμβουλευτικής υποστήριξης παρέχει έγγραφη έκθεση σχετικά με την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών για την υιοθεσία. Η έκθεση περιλαμβάνει τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με τους ενδιαφερομένους και τις περιστάσεις τους.

Με βάση την έκθεση, η Επιτροπή Υιοθεσιών αποφασίζει σχετικά με τη χορήγηση της άδειας υιοθεσίας. Για την υιοθεσία ανηλίκου απαιτείται άδεια της Επιτροπής Υιοθεσιών, τόσο στις εγχώριες όσο και στις διακρατικές υιοθεσίες. Η άδεια ισχύει για δύο έτη. Οι αιτούντες μπορούν να υποβάλουν αίτηση για παράταση της διάρκειας ισχύος της άδειας.

Υπάρχει μόνο ένα είδος υιοθεσίας. Μετά την απόφαση έγκρισης της υιοθεσίας, το θετό παιδί θεωρείται παιδί των θετών γονέων και όχι των φυσικών γονέων του.

Άδεια υιοθεσίας δεν είναι απαραίτητη αν το προς υιοθέτηση παιδί είναι παιδί του/της συζύγου του/της ενδιαφερομένου/-ης να το υιοθετήσει ή παιδί το οποίο ήδη βρισκόταν κατά σταθερό τρόπο υπό τη φροντίδα και μέριμνα του/της ενδιαφερομένου/-ης να το υιοθετήσει.

Κατά κανόνα, για τις υιοθεσίες από το εξωτερικό απαιτείται πάντοτε, πέραν της συμβουλευτικής υποστήριξης για την υιοθεσία, και η υποβολή αίτησης για υπηρεσίες διακρατικής υιοθεσίας. Τέτοιες υπηρεσίες παρέχονται από το Τμήμα Κοινωνικών Υπηρεσιών του δήμου του Ελσίνκι, την οργάνωση Save the Children Φινλανδίας και την οργάνωση Interpedia.

Στο τέλος της διαδικασίας, η υιοθεσία εγκρίνεται με δικαστική απόφαση.

[Φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη στη Φινλανδία](#) (534 Kb) [en](#)

Τελευταία επικαιροποίηση: 19/05/2024

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Δικαιώματα των ανηλίκων στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών - Σουηδία

1. Ελάχιστη ηλικία που πρέπει να έχει συμπληρώσει ο ενδιαφερόμενος για να μπορεί να κινήσει δίκη με το δικό του όνομα

Στη Σουηδία η ελάχιστη ηλικία καταλογισμού ποινικής ευθύνης είναι τα 15 έτη. Στις οικογενειακές υποθέσεις, τις εργατικές υποθέσεις, τις μεταναστευτικές υποθέσεις και τις υποθέσεις ασύλου, καθώς και στις υποθέσεις που αφορούν διοικητικές κυρώσεις, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να κινήσει δίκη με το δικό του όνομα αν έχει συμπληρώσει τα 18 έτη. Στις υποθέσεις με αντικείμενο θέματα εκπαίδευσης, η αντίστοιχη ηλικία είναι τα 16 έτη, ενώ στις υποθέσεις με αντικείμενο θέματα υγείας (μόνο όταν αφορούν υποχρεωτικό εγκλεισμό σε ψυχιατρικό ίδρυμα / υποχρεωτική ψυχιατρική περίθαλψη) ή την τοποθέτηση υπό μέριμνα, τα 15 έτη (αν και στις περιπτώσεις αυτές το παιδί συνήθως δεν ασκεί την αίτηση, αλλά η αίτηση στρέφεται εναντίον του).

2. Ειδικά όργανα και αρμόδιες αρχές

Η Σουηδία δεν διαθέτει ειδικά δικαστήρια για τους ανήλικους παραβάτες. Τα παιδιά ηλικίας κάτω των 15 ετών δεν μπορούν να διωχθούν ποινικά, αλλά τίθενται υπό τη μέριμνα των κοινωνικών υπηρεσιών, ενώ οι ανήλικοι ηλικίας από 15 έως 18 ετών δικάζονται από τα γενικά δικαστήρια. Η Σουηδία έχει γενικά δικαστήρια και διοικητικά δικαστήρια, τα οποία λειτουργούν παράλληλα. Το σύστημα των διοικητικών δικαστηρίων δικάζει τις προσφυγές κατά διοικητικών αποφάσεων.

Οι υποθέσεις αστικού δικαίου και οι υποθέσεις που αφορούν την επιμέλεια, τη διαμονή και την επικοινωνία υπάγονται στην αρμοδιότητα των γενικών δικαστηρίων. Στη Σουηδία, δεν υπάρχουν ειδικά όργανα που να ασχολούνται με τα παιδιά που εμπλέκονται σε αστικές δικαστικές διαδικασίες. Οι περισσότερες διαφορές οικογενειακού δικαίου υπάγονται στην αρμοδιότητα των γενικών δικαστηρίων.

3. Νομικά μέτρα και μέτρα πολιτικής για την αποφυγή αδικαιολόγητων καθυστερήσεων στη διεκπεραίωση των υποθέσεων που αφορούν παιδιά

Όταν παιδί είναι ύποπτο για την τέλεση αδικήματος, οι γονείς του ή άλλο πρόσωπο είναι υπεύθυνο για τη φροντίδα του πρέπει να ενημερώνονται το συντομότερο δυνατόν για το αδίκημα και την εξέταση του παιδιού. Οι γονείς πρέπει να είναι παρόντες κατά τη διάρκεια της εξέτασης. Αν πρόκειται για σοβαρό αδίκημα, οι κοινωνικές υπηρεσίες πρέπει επίσης να ενημερώνονται το συντομότερο δυνατόν και να παρίστανται στην εξέταση. Η ανάκριση και η δίκη προσαρμόζονται στα δεδομένα των νεαρών υπόπτων. Η διαδικασία πρέπει να ολοκληρώνεται εντός εύλογου χρόνου. Υπάρχει επίσης γενικός κανόνας που ορίζει ότι οι σχετικές αποφάσεις λαμβάνονται και η διαδικασία αρχίζει χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση στις υποθέσεις στις οποίες εμπλέκονται παιδιά και οι οποίες αφορούν την επιμέλεια, τη διαμονή ή την επικοινωνία.

4. Ειδικό μηχανισμό και διαδικασίες στήριξης των παιδιών και τρόποι εξασφάλισης της ακρόασης των παιδιών

Σε δίκη είναι δυνατόν να συμμετέχουν τόσο παιδιά όσο και ενήλικες. Ως εκ τούτου, τα παιδιά που είναι θύματα εγκληματικής πράξης έχουν τα ίδια δικαιώματα ακρόασης και συμμετοχής στη δίκη με τους ενήλικες. Στις υποθέσεις στις οποίες η περιγραφή των γεγονότων από το παιδί έχει ιδιαίτερη σημασία (όπως στην περίπτωση που το παιδί είναι θύμα), ειδικός στην παιδοψυχολογία ή στην ανακριτική ψυχολογία θα πρέπει είτε να παρίσταται στην εξέταση του παιδιού είτε να γνωμοδοτήσει σχετικά με την αξία της κατάθεσης του παιδιού. Οι μάρτυρες δεν έχουν δικαίωμα ακρόασης, ανεξάρτητα από το αν ο μάρτυρας είναι παιδί ή ενήλικας. Οι μάρτυρες δεν είναι διάδικοι στη δίκη και δεν έχουν ρόλο στην ποινική διαδικασία πέραν της κατάθεσής τους ως προς τα πραγματικά περιστατικά, αν αυτή είναι αναγκαία.

5. Διεπιστημονική προσέγγιση

Οι διάφοροι εμπλεκόμενοι φορείς, όπως η αστυνομία, οι εισαγγελικές αρχές, οι υγειονομικές υπηρεσίες και οι κοινωνικές υπηρεσίες, πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους. Όταν παιδί είναι θύμα βίας, η κύρια ευθύνη για τη συνεργασία ανήκει στις κοινωνικές υπηρεσίες. Οι περισσότεροι δήμοι διατηρούν «ομάδες διαβούλευσης» με εκπροσώπους των κοινωνικών υπηρεσιών, των εισαγγελικών αρχών, της αστυνομίας, των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης παιδιών και των υπηρεσιών ψυχιατρικής περίθαλψης παιδιών και νέων, οι οποίες είναι αρμόδιες για τον συντονισμό των προσπαθειών και τον σχεδιασμό και την υλοποίηση μέτρων από τους επιμέρους εμπλεκόμενους φορείς μόλις καταγγεληθεί έγκλημα σε βάρος παιδιού. Όταν παιδί είναι θύμα αδικήματος ή υπάρχουν υπόνοιες ότι έχει διαπράξει αδίκημα, η αστυνομία και οι εισαγγελίες πρέπει πάντοτε να συνεργάζονται. Στις υποθέσεις αυτές δρομολογείται επίσης συνεργασία με τις κοινωνικές υπηρεσίες και άλλους αρμόδιους φορείς.

6. Μέτρα για να εξασφαλιστεί ότι το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού αποτελεί πρωταρχικό και κύριο μέλημα

Το σουηδικό δίκαιο ορίζει ότι το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού αποτελεί πρωταρχικό μέλημα των γενικών δικαστηρίων, γεγονός που σημαίνει ότι το δικαστήριο οφείλει να λαμβάνει υπόψη το βέλτιστο συμφέρον κάθε παιδιού. Στις υποθέσεις που αφορούν την επιμέλεια, τη διαμονή και την επικοινωνία, το δικαστήριο αποφασίζει για το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Ωστόσο, το διοικητικό δίκαιο της Σουηδίας δεν περιλαμβάνει γενική αρχή που να ορίζει ότι οι αρχές ή τα διοικητικά δικαστήρια πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού ή ότι πρέπει να αποδίδεται ορισμένη βαρύτητα στο βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Δηλαδή, το διοικητικό δίκαιο διαφέρει από το αστικό δίκαιο ως προς το ζήτημα αυτό. Εντούτοις, υπάρχουν τομεακά νομοθετήματα τα οποία, για συγκεκριμένους διοικητικούς τομείς, ορίζουν ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, σε διάφορους βαθμούς, το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

7. Παρακολούθηση και εκτέλεση των αποφάσεων στις διαδικασίες στις οποίες εμπλέκονται παιδιά

Στα παιδιά ηλικίας κάτω των 15 ετών δεν μπορεί να καταλογιστεί ποινική ευθύνη για αδικήματα που έχουν διαπράξει. Η θεμελιώδης αρχή είναι ότι οι νεαροί παραβάτες θα πρέπει πρώτα να υποβάλλονται σε μέτρα στο πλαίσιο των κοινωνικών υπηρεσιών και όχι να παραπέμπονται στην Υπηρεσία Σωφρονιστικών Καταστημάτων και Κοινωνικής Επανάστασης. Υπάρχουν ορισμένες ειδικές ποινές οι οποίες ισχύουν μόνο για τους νεαρούς παραβάτες ηλικίας μεταξύ 15 και 21 ετών. Οι παραβάτες ηλικίας μεταξύ 18 και 21 ετών συχνά καταδικάζονται στις ίδιες ποινές με τους ενήλικες. Αν ο δράστης διέπραξε το αδίκημα πριν από την ηλικία των 21 ετών, το νεαρό της ηλικίας του πρέπει να λαμβάνεται ιδιαίτερα υπόψη κατά τον καθορισμό της ποινής. Οι διατάξεις σχετικά με την εκτέλεση των αστικών αποφάσεων είναι οι ίδιες για τα παιδιά και τους ενήλικες. Αν ο οφειλέτης δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του από δικαστική απόφαση, ο δανειστής μπορεί να ζητήσει την εκτέλεση της απόφασης από τη Σουηδική Αρχή Αναγκαστικής Εκτέλεσης. Ο κώδικας γονικής μέριμνας περιέχει διατάξεις σχετικά με την εκτέλεση των αποφάσεων για την επιμέλεια, τη διαμονή και την επικοινωνία, καθώς και των άλλων αποφάσεων που εκδίδονται βάσει των διατάξεων του εν λόγω κώδικα. Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού θα πρέπει να αποτελεί πρωταρχικό μέλημα κατά την εκτέλεση των εν λόγω αποφάσεων.

8. Πρόσβαση σε μέσα έννομης προστασίας

Οι αποφάσεις να μην ασκηθεί δίωξη μπορούν να προσβληθούν με προσφυγή, το δικαίωμα δε άσκησης της προσφυγής αυτής είναι γενικό, δηλαδή δεν περιορίζεται στα παιδιά-θύματα. Ωστόσο, τέτοια προσφυγή μπορεί να ασκηθεί μόνο από πρόσωπα που έχουν έννομο συμφέρον. Τα παιδιά-θύματα, όπως και οι ενήλικες-θύματα, μπορούν να αξιώσουν αποζημίωση από τον δράστη. Στον τομέα του αστικού δικαίου, δεδομένου ότι τα παιδιά δεν διαθέτουν οικονομική ικανότητα, μπορούν να ασκήσουν ένδικα βοηθήματα ή μέσα μόνο μέσω του νόμιμου αντιπροσώπου τους.

9. Γενικοί κανόνες για την υιοθεσία (παιδιού ή ενήλικου)

Οι αποφάσεις υιοθεσίας εκδίδονται από το δικαστήριο. Οι υποψήφιοι θετοί γονείς υποβάλλουν σχετική αίτηση. Το δικαστήριο εξετάζει αν πληρούνται οι όροι για να πραγματοποιηθεί η υιοθεσία. Η υιοθεσία δεν εγκρίνεται παρά μόνο αν κριθεί ότι είναι προς όφελος του παιδιού.

Φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη στη Σουηδία (255 Kb) [en](#)

Τελευταία επικαιροποίηση: 31/07/2020

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.